

VÆKST OG VELFÆRD BUDGET 2024-2027

Haderslev
Kommune

Indhold

1.	Borgmesterens forord	1
2.	Budgetforlig 2024-2027 – Sammen om vækst og velfærd	2
3.	Generelle bemærkninger budget 2024-2027	17
3.1.	Budgetprocessen	17
3.2.	Forudsætninger for budgetlægningen	17
3.3.	Vedtaget budget	18
3.4.	Bevillingsniveauer	19
3.5.	Befolkningsfremskrivning	19
3.6.	Pris- og lønfremskrivning	20
3.7.	Den disponible kassebeholdning	20
4.	Finansiering	21
4.1.	Skatter	21
4.2.	Tilskud og udligning	23
4.3.	Lån, renter og balanceforskydninger	24
4.4.	Låneoptag på konkrete projekter	25
5.	Udvalgets bemærkninger	26
5.1.	Social- og Handicapudvalget	26
5.2.	Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	30
5.3.	Børne- og Familieudvalget	33
5.4.	Kultur- og Fritidsudvalget	38
5.5.	Teknik- og Klimaudvalget	42
5.6.	Ungeudvalget	45
5.7.	Senior- og Sundhedsudvalget	48
5.8.	Økonomiudvalget	53
5.9.	Vækst- og Udviklingsudvalget	56
5.10.	Land- og Byudviklingsudvalget	59
6.	Anlæg – Udvalgenes budgetudfordringer og øvrige prioriteringer	62
6.1.	Social- og Handicapudvalget	62
6.2.	Børne- og Familieudvalget	64
6.3.	Kultur- og Fritidsudvalget	66
6.4.	Teknik- og Klimaudvalget	72
6.5.	Senior- og Sundhedsudvalget	85
6.6.	Økonomiudvalget	89
6.7.	Vækst- og Udviklingsudvalget	93
6.8.	Land- og Byudviklingsudvalget	97
7.	Grundkapitalindsud	101
8.	Bevillings- og flerårsoversigt	102
9.	Oversigt over totalbudgettet 2024-2027	104
10.	Takstoversigt for Haderslev Kommune 2024	105
11.	Investeringsoversigt	116

1. Borgmesterens forord

Omdrejningspunktet for dette års budgetforlig er *Sammen om vækst og velfærd*.

Netop vækst og velfærd er to af tre linjer, som Haderslev Kommune vægter højt, og derfor er det en integreret del af kommunens budgetstrategi. Den tredje linje er økonomisk robusthed, som er særligt vigtigt, da de økonomiske rammer er stramme. Vi oplever på lige fod med landets øvrige kommuner pres på velfærdsområderne. Det betyder, at vi skal være ekstra opmærksomme på, hvordan vi anvender ressourcerne. Vi skal derfor fortsat udvikle opgaveløsningen og forsøge at finde nye veje. Vi skal turde at prøve nye løsninger af og indtænke de digitale muligheder. Med dette års budget viser Haderslev Kommune vejen frem med et flot resultat, hvor en sund økonomi er det fundament vi står på og er tro mod.

Under overskriften *Sammen om vækst og velfærd* vil Haderslev Kommune fortsat have skarpt fokus på at investere i velfærden og værne om kommunens mest udsatte borgere, så vi kan sikre dem gode og trygge rammer. Derfor er der i budgetforliget afsat ekstra midler til velfærdsområderne. For at sikre den bedst mulige service til borgerne, vil vi fokusere på de områder, som oplever økonomiske udfordringer. Forliget indeholder både penge til velfærden, men også en forventning om, at indsatserne vurderes, effektiviseres og nytænkes. Der er derfor lagt planer for, hvordan kommunen vil følge op på de nødvendige tiltag.

Den kommunale kernerdrift ligger forligspartierne på sinde, og det fremgår tydeligt af årets budgetforlig, hvor der er prioriteret en del midler til netop dette. Det er vigtigt for os at værne om vores kommune, så vi sikrer os, at Haderslev Kommune også i fremtiden vil være en attraktiv kommune at bo i, flytte til, uddanne sig og drive virksomhed i.

Jeg vil gerne sige tak til kommunalbestyrelsen for en god og konstruktiv dialog.

Jeg ser frem til de mange gode tiltag bliver realiseret til glæde og gavn for hele kommunen.

/Borgmester Mads Skau

2. Budgetforlig 2024-2027 – Sammen om vækst og velfærd

Forligspartierne Venstre, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Dansk Folkeparti, Radikale, Slesvigsk Parti og Thomas Vedsted (løsgænger) har den 21. september 2023 indgået forlig vedr. budget 2024-2027 for Haderslev Kommune under overskriften: *Sammen om vækst og velfærd*.

Den overordnede økonomiske ramme

Bagtæppet for årets budgetforhandlinger er en økonomiaftale for 2024, hvor der fortsat er fokus på behovet for en stram styring af kommunernes økonomi. Aftalen mellem regeringen og KL gav et samlet løft til kommunerne, som ifølge aftalen vurderes at kunne dække den demografiske udvikling i kommunerne og en del af det stigende udgiftspres, som mange kommuner oplever.

I slutningen af august, da landets kommuner var kommet godt i gang med årets budgetlægning, varslede regeringen imidlertid, at der var yderligere midler på vej til kommunerne i finansloven for 2024. Der er på den baggrund indarbejdet 6,0 mio. kr. ekstra i budget 2024. Umiddelbart inden 1. behandlingen af budgetforslaget kom der nye vurderinger for ejendomsskatterne, som indebar en øget indtægt til Haderslev Kommune på 28,1 mio. kr. Forligspartierne har valgt også at indarbejde denne indtægt i budgettet.

Flere kommuner har i 2023 været nødsaget til at genåbne budgetterne samt lave sparekataloger forud for budgetlægningen for 2024. Forligspartierne konstaterer, at her står Haderslev Kommune i en bedre situation, trods udfordringer i enkelte udvalg har Haderslev Kommune en sund økonomi og dermed et godt udgangspunkt. Et af elementerne, som sikrer råderummet i økonomien er omstillingsbidraget, som årligt reducerer budgetterne med 0,5 % af servicerammen. Omstillingsbidraget bliver ført tilbage til udvalgene til brug for nye tiltag.

Haderslev Kommune hviler stadig på principperne om vækst, velfærd og økonomisk robusthed. Derfor er det vigtigt fortsat at have fokus på økonomisk styring og ansvarlighed. Haderslev Kommunes økonomiske politik udstikker retningen for arbejdet med budgetlægningen. Forligspartierne er enige om at følge principperne i den økonomiske politik. Det betyder, at budgetforliget bidrager til, at kommunerne som helhed overholder økonomiaftalen, som regeringen og KL har indgået. Der er balance på det skattefinansierede område over de fire år, et gennemsnitligt resultat på ordinær drift på 200-250 mio. kr. samt en likvid beholdning pr. indbygger på niveau med landsgennemsnittet.

Med udgangspunkt i det supplerende budgetmateriale er partierne enige om at fastholde en uændret skattefastsættelse og vælge statsgarantien for beskatningsgrundlaget.

Hovedtallene for budgetforliget fremgår af nedenfor viste tabel, og foretagne prioriteringer fremgår af bilag 2. Det konstateres, at der samlet set over de fire år er en økonomisk balance.

Beløb i mio. kr.	2024	2025	2026	2027
Indtægter	-4.516,2	-4.669,1	-4.880,2	-5.092,7
Ordinære driftsudgifter	4.288,7	4.470,7	4.665,1	4.870,5
Anlæg	156,6	177,3	167,9	143,3
Lån, finans, mv.	46,3	50,4	50,8	70,2
Resultat	-24,7	29,3	3,5	-8,8

Velfærdsinitiativer

Demografi

I Haderslev Kommune ændres befolknings sammensætningen ligesom i landets øvrige kommuner i disse år, hvor andelen af ældre borgere over 65 år er stigende. Det stigende antal ældre borgere betyder, at antallet af borgere med behov for kommunens hjælp og støtte i deres 3. alder også stiger. Samtidig med det stigende antal ældre borgere oplever Haderslev Kommune et fald i antallet af børn i alderen 0-16 år. Det betyder, at forligspartierne regulerer budgetterne ift. ændringerne. Der tilføres årligt 8,2 mio. kr. til senior- og sundhedsområdet, mens det faldende børnetal betyder, at budgettet nedreguleres med 1,8 mio. kr. på skole- og dagtilbudsområdet.

Social- og Handicapudvalget

Allerede i 2022 oplevede Haderslev Kommune, på lige fod med landets øvrige kommuner, pres på udgifterne til det specialiserede socialområde. De første greb for at ændre udgiftsudviklingen blev taget, og der er i 2023 blevet lagt nogle spor, som forventes at være en del af løsningen. Budgetopfølgningerne i 2023 har imidlertid vist, at problemerne ikke er endeligt løst.

Der er fortsat pres på området, hvilket forligspartierne ser på med meget stor alvor herunder de forventede merudgifter i forbindelse med Barnets Lov. Udfordringerne er i en størrelsesorden, som kræver fælles handling og politisk fokus. Derfor inviteres Social- og Handicapudvalget til fællesmøder med Økonomiudvalget, hvor de to udvalg sammen drøfter den økonomiske udvikling og konkrete tiltag på området. Første møde planlægges ultimo 2023, således der inden udgangen af 2023 ligger en plan for arbejdet i 2024. Forventningen er, at Social- og Handicapudvalget og Økonomiudvalget mødes ultimo maj 2024, hvor de præsenteres for en status for arbejdet med planen og de opnåede resultater.

Forligspartierne er enige om, at Social- og Handicapudvalgets månedlige budgetopfølgninger videreføres og præsenteres for Økonomiudvalget. Forvaltningen nedsætter en taskforce, som får til opgave at videreudvikle ledelsesinformation, som supplerer de månedlige budgetopfølgninger samt arbejde på løsninger, der kan understøtte arbejdet med at få en sikker økonomistyring af området. Taskforcen kan inddrage ekstern bistand i arbejdet, såfremt forvaltningen vurderer, at arbejdet kræver det.

Udgangspunktet for budgetlægningen for 2024 på det specialiserede socialområde er et underskud fra regnskab 2022 på 4,7 mio. kr., et forventet merforbrug for 2023 på 25,0 mio. kr. samt en forventning om en tilsvarende udfordring for 2024. Forligspartierne er enige om at give området de bedst mulige betingelser for at håndtere de økonomiske udfordringer. Derfor eftergives merforbruget for 2022 i forbindelse med årsregnskabet for 2023, samtidig tilføres området 19,0 mio. kr. i 2023, som finansieres ved brug af puljer på Økonomiudvalgets område og som tilføres i forbindelse med 2. bevillingskontrol. Det resterende merforbrug i 2023 forventer forligspartierne, at Social- og Handicapudvalget håndterer indenfor udvalgets egen ramme.

I forbindelse med budgetlægningen for 2024 tildeles Social- og Handicapudvalget 15,0 mio. kr. for at imødegå udviklingen på området. Forventningen fra forligspartierne er, at tilførslen af yderligere budgetmidler skal gå hånd i hånd med tiltag fra Social- og Handicapudvalget, som skal understøtte det langsigtede arbejde med økonomien. Der er blandt forligspartierne forståelse for, at det specialiserede socialområde fortsat vil være under pres i de kommende år, men det er vigtigt for forligspartierne, at der i løbet af efteråret 2023 og i 2024 bliver lagt nogle spor ud, som på den længere bane sikrer, at de økonomiske rammer kan holdes, bl.a. at investere i forebyggende indsatser.

Der afsættes 15,0 mio. kr. årligt fra 2024.

Senior- og Sundhedsudvalget

Plejeboliger

Forvaltningen udarbejder årligt en plejeboliganalyse, som viser forventningen til det fremtidige behov for plejeboliger sammenholdt med kommunens kapacitet. Forligspartierne støtter op om projektet "plejehjem i eget hjem" og tager udgangspunkt i behovet for pleje frem for den fysiske kapacitet i ældre- og plejeboliger. Behovet for plejeboliger har de seneste år været svingende. På den baggrund ønsker forligspartierne at bringe fleksibilitet ind i plejeboligområdet og prioriterer derfor en løsning med en kombination af faste plejeboliger og fleksible pladser i form af "plejehjem i eget hjem". Forligspartierne ønsker at påbegynde udbredelse af valgmulighed for "plejehjem i eget hjem" til hele kommunen.

Plejeboliganalysen fra august 2023 definerer behovet for pladser. Forligspartierne forventer behovet dækket dels via faste pladser i plejeboliger og resten af pladserne etableres som fleksible pladser i "plejehjem i eget hjem"

Der afsættes 4,074 mio. kr. årligt. Beløbet forventes at dække det øgede kapacitetsbehov i 2024.

Hiort Lorenzen Plejecenter

Forligspartierne er enige om at fastholde udfasningen af Hiort Lorenzen som plejehjem. Bygningerne vil fremadrettet kunne anvendes til andre formål som fx senior- eller ældreboligbofællesskab. Omdannelsen vil kræve, at ejeren af bygningen, Haderslev Boligselskab, vil indgå i omdannelsen. Samtidig vil Social- og Boligstyrelsen skulle godkende ændringerne i anvendelsen af bygningen. Der vil skulle udarbejdes en konkret plan for bygningerne og evt. udgifter vil skulle finansieres af puljen til strukturelle ændringer på borgernære områder.

Engparken

Engparken i Gram består af to dele – en ældre og en nyere del. Den nyere del anvendes til sygeplejeklinik, botilbuddet Nybo og aktivitetslokaler. I budgettet for 2021 blev det besluttet at udfase brugen af den ældste del af Engparken og overføre driften til udbygningen af Højmarken.

Der blev i budgettet for 2023 afsat 3,7 mio. kr. til en mulig omdannelse af ældste del af Engparken, så den kan anvendes til andre kommunale formål. Forligspartierne ønsker, at der i løbet af 2024 via et byudviklingsprojekt sker en afklaring af, hvad bygningerne skal anvendes til. Land- og Byudviklingsudvalget indgår i dialogen med Vision Gram og understøtter borgerinddragelse i processen.

Der afsættes 0,6 mio. kr. i 2025, 2026 og 2027 til afledt drift til den nyere del af Engparken.

Ældreboliger i Over Jerstal og Nustrup

De 19 tidligere ældreboliger i Hovedgaden Øst, Over Jerstal og Favrdam, Nustrup står tomme, og Haderslev Kommune har indgået en aftale med boligselskabet, Landsbyggefonden samt realkreditinstituttet i forhold til afvikling af lånet i ejendommene, så bygningerne kan sælges. Salget ligger til godkendelse hos Social- og Boligstyrelsen.

Tomgangshusleje

Haderslev Kommune har gennem de seneste år arbejdet på at tilpasse antallet af ældre- og plejeboliger, så antallet afspejler behovet. Derfor er en række ældre- og plejeboliger under udfasning, og andre tømt og afventer salg. Samtidig har Haderslev Kommune en række ældreboliger, som ikke kan lejes ud af forskellige årsager. Samlet set betyder det, at kommunen har udgifter til tomgangsleje.

Forligspartierne forventer, at den økonomiske udfordring i forhold til tomgang vil falde løbende i takt med, at ældre- og plejeboligerne kan afhændes, og en del af driften omlægges til "plejehjem i eget hjem". Senior- og Sundhedsudvalget skal fremlægge en plan for aftrapning af udgifterne til tomgang for Økonomiudvalget primo 2024.

Der afsættes yderligere 3,0 mio. kr. i 2024, 2,0 mio. kr. i 2025 og 1,0 mio. kr. i 2026 til tomgangshusleje.

Velfærdsteknologiske og digitale løsninger

Der afsættes 1,0 mio. kr. i 2027 til videreførelse af initiativer indenfor velfærdsteknologi og digitale løsninger.

Forebyggelse af ensomhed

Forligspartierne ønsker at gøre en indsats for at forebygge ensomhed blandt borgerne i Haderslev Kommune. Der afsættes 0,4 mio. kr. i 2024 og 2025.

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget

Plan for at bringe Haderslev Kommune på landsgennemsnittet

Forligspartierne har et stort fokus på, at borgernes livskvalitet øges ved at understøtte flest mulige er i job eller uddannelse. Derfor skal udvalget arbejde på en plan, der vil understøtte, at en større del opnår disse muligheder, og Haderslev Kommune på sigt vil nærme sig landsgennemsnittet for andelen af borgere på arbejdsmarkedet.

Kultur- og Fritidsudvalget

Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B

Arbejdet med at etablere en formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B fortsætter, nu som et rent kommunalt finansieret projekt. Forligspartier er enige om, at den nye formidlings- og magasinbygning vil give helt nye rammer for bevaring og formidling af samlingernes mange historiske arkivalier. Projektet igangsættes i 2024, og planen for etablering og omrokering mellem eksisterende matrikler fuldføres.

Hærvejen

I disse år arbejdes der med at udvikle og forbedre vandreruter i forbindelse med hærvejen. For at udvikle attraktive sløjfer til Hærvejen, og som en del af erhvervs- og turismeudviklingen er der afsat 0,3 mio. kr. til Kultur- og Fritidsudvalget til et udviklings samarbejde ift. etableringen af en sløjfe i Haderslev Kommune.

Svømmefaciliteter i Haderslev

Forligspartierne støtter op om planerne for etablering af svømmefaciliteter i Haderslev by og igangsætter allerede fra 2024 en proces, hvor projektet defineres, og den endelige placering fastlægges. I 2024-2025 skal projektet kvalificeres via en borgerinddragelsesproces. Svømmefaciliteterne forventes at stå færdige i 2030. Det samlede projekt vil koste i alt 170,0 mio. kr. fordelt på 10,0 mio. kr. i 2026, 25,0 mio. kr. i 2027, 55 mio. kr. i 2028, 50,0 mio. kr. i 2029 samt 30,0 mio. kr. i 2030.

Der afsættes 25,0 mio. kr. i 2027.

Svømmefaciliteter i Vojens

I forlængelse af budgetforliget for 2023 afsættes yderligere 5,0 mio. kr. fordelt på 2025 og 2026 med forventning om, at anlægget står klar i 2026. En del af beløbet finansieres af prisstigningspuljen med 2,15 mio. kr., som overføres til budgettet i forbindelse med 2. bevillingskontrol i 2023.

Der afsættes 2,85 mio. kr. i 2026.

Lysanlæg på Vojens Speedway Center

Der afsættes 2,0 mio. kr. i 2024 til nyt lysanlæg på Vojens Speedway Center.

Børne- og Familieudvalget

Forligspartierne ønsker at skabe bedre ramme for folkeskolen. Derfor afsættes der årligt 3,2 mio. kr. til dækningen af udfordringen som følge af investeringsindsatsen samt bevarelse af den nuværende skolestruktur. Derudover skal folkeskolens vilkår forbedres, hvorfor der årligt afsættes yderligere 2,3 mio. kr. til nye initiativer på skoleområdet.

Pilotprojekt – forsøg med minibusser til 2 skoler

En af årets budgetanalyser indeholdt en undersøgelse af mulighederne for skolebuskørslen i Haderslev Kommune. Analysen viste, at der er et muligt potentiale i, at udvalgte folkeskoler får en bus, som de kan bruge til at transportere elever til og fra skole, hvis eleverne ikke bor i nærheden af en skolebusrute. Forligspartierne

etablerer et forsøg med minibus til to af kommunens folkeskoler, som i skoleåret 2024/2025 skal stå for kørsel til og fra skole af elever, som ikke kan anvende de etablerede skolebusruter.

Der afsættes 1,0 mio. kr. i 2025.

Kapacitetstilpasning på Louiseskolen, scenarie 2

Der afsættes 5,1 mio. kr. i 2025 på anlæg samt 0,073 mio. kr. årligt på drift fra 2025.

Ungeudvalget

Styrkelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen

For at indfri ambitionerne i uddannelsespolitikken og sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomhederne også i fremtiden afsættes årligt 0,189 mio. kr. til at styrke uddannelses- og erhvervsvejledningen. Det er aftalt, at Ungeudvalget selv finansierer indsatsen i 2024 og 2025 med yderligere 0,4 mio. kr. i hvert af de 2 år.

Vækstinitiativer

Kommunalbestyrelsen arbejder målrettet med at skabe vækst i hele Haderslev Kommune. Forligspartierne støtter arbejdet med de 3 klare mål:

- 250 flere i uddannelse
- 500 flere indbyggere og
- 1.000 flere arbejdspladser

Det er igennem arbejdet med målene, at Haderslev Kommune fortsat kan være en attraktiv bosætningskommune, hvor også unge mennesker på vej ud i livet kan se sig selv uddanne sig, bo og stifte familie og på sigt også finde et job.

Teknik- og Klimaudvalget

Pulje til havne og færge

Der afsættes en pulje til renovering af de tre havne i Haderslev, Aarø Sund og Aarø. Puljen dækker endvidere nye thrusterer samt renovering og vedligeholdelse af Aarø-færgen.

Der afsættes 3,0 mio. kr. i 2024 og 5,0 mio. kr. i årene 2025, 2026 og 2027.

Færdiggørelse af Nordhavnen

Det har længe været et ønske at finde en alternativ placering til kommunens driftsafdeling, som i dag er placeret på Nordhavnen i Haderslev. Nordhavnen udgør en central del af planen for udviklingen af Haderslev by med en ny og moderne havnefront, der inviterer borgere, virksomheder og gæster udefra til byen. Forligspartierne ønsker en plan for færdiggørelse af Nordhavnen, som kan igangsættes, når driftsafdelingen flyttes.

Der afsættes 7,7 mio. kr. til budgettet for 2025 for at sikre, at flytningen kan gennemføres. Beløbet finansieres af prisstigningspuljen, som er afsat på Økonomiudvalgets område i 2023. Budgettet overføres i forbindelse med 2. bevillingskontrol i 2023. Som opfølgning på budgetanalysen på driftsafdelingen (fase 2) tages der stilling til bl.a. placering.

Haderslev dam og fjord

Der afsættes 1,0 mio. kr. årligt fra 2024 til 2026 til medfinansiering af projektet Haderslev Dam og Fjord. Projektet skal forbedre videns- og beslutningsgrundlaget for tiltag, som forbedrer vandmiljøet i Haderslev dam og fjord. Samtidig afsættes der 0,5 mio. kr. i 2024 til forberedelse af oprensning af Haderslev Fjord.

Klimasikring af Fole

Fole by ved kraftige skybrud ramt af oversvømmelser, der blev i budget 2023 afsat 1,0 mio. kr. i 2024. Der er udarbejdet en plan for arbejdet, hvor de første 3 delprojekter er igangsat. Forligspartierne enige om at igangsætte delprojekt 4 og 5 i henholdsvis 2025 og 2026. Muligheden for medfinansiering fra statslige puljer og EU skal undersøges.

Der afsættes yderligere 2,0 mio. kr. i 2025 og 3,5 mio. kr. i 2026 til klimasikring.

Jomfrustiparken

Jomfrustiparken er under udvikling, og forligspartierne vil i de kommende år tage stilling til finansieringen af den daglige drift heraf i takt med, at parken færdiggøres.

Kollektiv trafik

Den kollektive trafik og transportmuligheder skal videreudvikles i en mobilitetsstrategi, der justerer og supplerer den offentlige bustransport med forskellige løsninger som Flextrafik, samkørselsordninger mv.

Trafiksikkerhed, cykelstier og stiplaner

Som led i arbejdet på at sikre tilgængelighed, trafiksikkerhed og sammenhæng mellem byer, landsbyer og landdistrikter i Haderslev Kommune afsættes der samlet 8 mio. kr. i budgetperioden til at binde kommunen bedre sammen.

Cykelstien Nustrup/Uldal forligspartierne har aftalt, at de uforbrugte midler vedrørende cykelstiprojekter i 2023 på 2,9 mio. kr. kan anvendes til at finansiere det sidste stykke ud til Ribevej.

Opkøb af arealer til erhvervsjord

Som led i kommunens vækststrategi afsættes der 5,0 mio. kr. i 2027 til opkøb af erhvervsjord, som led i at sikre attraktive erhvervsarealer til virksomheder, som kan understøtte og fastholde arbejdspladser i kommunen. Det skal ses i sammenhæng med de tidligere afsatte beløb i henholdsvis 2024, 2025 og 2026.

Vækst- og Udviklingsudvalget*Basen – et oplevelsescenter i Skrydstrup*

Der etableres en projektenhed, som får til opgave at afsøge mulighederne for et oplevelsescenter i Skrydstrup, som skal formidlere og tilbyde oplevelser med afsæt i Flyvestation Skrydstrup og Haderslev Kommunes rolle som Danmarks forsvarskommune. Projektet skal også afdække muligheden for etablering af erhvervs-, uddannelses-, møde- og conferencefaciliteter.

Der afsættes 1,0 mio. kr. i 2024 og 2025. I 2026 og 2027 afsættes der 2,0 mio. kr. årligt.

Vojens Lufthavn

I forlængelse af udviklingen af aktiviteterne i Skrydstrup afsættes der midler til Vækst- og Udviklingsudvalget til at øge aktiviteterne omkring Vojens Lufthavn til erhvervsformål og udviklingsprojekter for at udnytte det potentiale, der er ved lufthavnen.

Der afsættes 0,5 mio. kr. i budgetperioden.

Udvikling af Aarø

Som et led i at udvikle natur og turisme på Aarø og i forlængelse af den strategisk-fysiske udviklingsplan for øen, er der sendt en ansøgning på projekt: "Aarø - mellem havn og natur". Projektet indebærer en egenfinansiering på 10,0 millioner til projektet, hvis projektet opnår fuld støtte på 30 mio.kr.

Der er til egenfinansiering af projektet afsat 1,0 mio. kr. i 2024, 4,0 mio. kr. i 2025 og 5,0 mio. kr. i 2026.

Strategisk by- og landdistriktsudvikling

Forligspartierne ønsker at sikre stærke og attraktive byer og lokalsamfund på tværs af hele kommunen. Derfor afsættes der midler til at udarbejde strategiske udviklingsplaner i Haderslev, Vojens og Gram.

Der afsættes i Vækst- og Udviklingsudvalget til Haderslev by 1,1 mio. kr. i 2024, 2,0 mio. kr. i 2025, 2,5 i 2026 og 3,0 mio. kr. i 2027, og i Land- og Byudviklingsudvalget afsættes der til Vojens og Gram 2,7 mio. kr. i 2024, 4,0 mio. kr. i 2025, 2026 og 2027.

Borgerbudgettering

For at bakke op om nærdemokratiet i Haderslev Kommune og styrke borgerinddragelsen har forligspartierne besluttet at forlænge borgerbudgettringsinitiativet.

Der afsættes 1,0 mio. kr. i 2027 til Haderslev/Starup og 1,4 mio. kr. i 2027 til landdistrikterne.

Under Land- og Byudviklingsudvalget afsættes der 1,0 mio. kr. i 2027 til landdistriktspulje og 2,6 mio. kr. til område- og landsbyfornyelse i 2027. Støtten til Forum Vojens og Vision Gram videreføres.

Økonomiudvalget

Haderslev Kommune – en attraktiv arbejdsplads

Haderslev Kommune skal være en attraktiv arbejdsplads for vores medarbejdere. Når medarbejderne trives og er stolte af at gå på arbejde, vil borgere og virksomheder opleve en bedre kvalitet i opgaveløsningen. Samtidig er en attraktiv arbejdsplads vigtig ikke mindst i disse år, hvor der er kamp om at sikre den gode arbejdskraft og undgå de rekrutteringsudfordringer, som flere både offentlige og private arbejdspladser står i landet over. Derfor er forligspartierne enige om vigtigheden af at styrke medarbejdernes oplevelse af Haderslev Kommune, som en attraktiv arbejdsplads.

Kompetencemidler 2024-2027

Medarbejderne i Haderslev Kommune har udtrykt ønske om, at der bliver lettere adgang til den centrale pulje til kompetenceudvikling for medarbejdere, der har behov for efter- eller videreuddannelse. Det støtter forligspartierne op om. Derfor skal anvendelsen af den centrale pulje til kompetenceudvikling redefineres, så 75 % af midlerne bruges til individuelle uddannelser.

Fleksibel arbejdstid

Forligspartierne er enige om at støtte op om medarbejdernes ønske om øget fleksibilitet i arbejdslivet. Haderslev Kommune er en stor og mangeartet arbejdsplads, hvor behov og muligheder for fleksibilitet er forskellige. Derfor er det forligspartiernes holdning, at decentrale løsninger fungerer bedst.

Den øgede fleksibilitet i arbejdstiden skal ses i lyset af ønsket om en attraktiv arbejdsplads, men det åbner tillige op for muligheder i forhold til en oplevet bedre service for borgere og virksomheder – en fleksibel arbejdstid kunne gøre det muligt at komme i kontakt med kommunen uden for normal åbningstid eller andre tiltag, som vil opleves som god service.

Fokus på sygefravær

I forbindelse med budgetforliget for 2023 bestilte forligspartierne en analyse af sygefraværet i Haderslev Kommune. Analysen viser, at fokus på sygefravær har en effekt, og at Haderslev Kommune har de rette værktøjer til at arbejde med sygefraværet. Direktionen får til opgave at sætte ekstra fokus på at få nedbragt sygefraværet.

Forligspartierne ønsker også at understøtte arbejdet med nedbringelse af sygefraværet ved at satse på kommunens sundhedsordning.

Der afsættes 0,6 mio. kr. i 2024 på Økonomiudvalgets område til opstart af indsatsen, hvorefter nedbringelsen af sygefraværet skal finansiere den fortsatte indsats.

Praktikpladser

Som et led i Haderslev Kommunes arbejde for at skabe vækst, uddannelsespladser og tiltrække indbyggere, ønsker forligspartierne at understøtte områdets uddannelsesinstitutioner med praktikpladser. Haderslev Kommune skal som arbejdsgiver leve op til vores forpligtigelser, men forligspartierne ønsker også, at Haderslev Kommune via Haderslev Erhvervsråd støtter op om skabelsen af flere praktikpladser i kommunens virksomheder.

En målrettet indsats på området kan være med til at tiltrække studerende til de lokale uddannelsesinstitutioner og samtidig åbne de studerendes øje for Haderslev Kommune som arbejdsplads og bopæl. Hermed tror forligspartierne på, at indsatsen kan være en del af svaret på de kommende års rekrutteringsudfordringer.

Økonomisk robusthed

En vigtig del af fundamentet i Haderslev Kommune er en stram økonomistyring. Forligspartierne er enige om, at en sund økonomi er værd at fastholde, og her er rammeoverholdelse er en vigtig brik. En sund økonomi er helt central for Haderslev Kommune, hvis der fortsat skal være plads til politiske prioritering af velfærd og vækst. Rammeoverholdelsen er et fælles ansvar i kommunalbestyrelsen men også i de enkelte fagudvalg. Derfor har forligspartierne genbekræftet hinanden i principperne i den økonomisk politik, som er ingen ufinansierede til-lægsbevillinger, ingen automatiske budgettildelinger samt stram rammestyring.

De stramme rammer, som Haderslev Kommune og de øvrige kommuner er underlagt, betyder, at der i de kommende år fortsat vil være et stigende forventningspres mellem de økonomiske rammer og forventningerne til den service, som kommunen skal levere.

For at skabe økonomisk råderum indeholdt sidste års budgetforlig to tiltag, som har været medvirkende til at skabe et økonomisk råderum i årets budgetforhandlinger. De to elementer er budgetanalyser og et omstillingsbidrag på 0,5 % af rammerne.

I budget 2023 indgik 7 budgetanalyser, som er beskrevet i det supplerende budgethæfte. Det fremgår, at det er nødvendigt at igangsætte fase 2 for 2 af analyserne for at afdække det økonomiske potentiale. Det er analysen af driftsafdelingen og analysen af administrationsudgifter til decentralledelse på skoleområdet. Analysen af skolebusruterne og analysen af sygefraværet er beskrevet tidligere i forliget. Analysen af energioptimering er løftet over i Økonomiudvalget, hvor udvalget i løbet af efteråret 2023 vil blive præsenteret for en sag, som håndterer en del af udfordringen. Analysen af kantinedriften viste, at der er to muligheder for driften af kantinen. Forvaltningen får til opgave at videreføre driften i kommunalt regi og bringe balance i budgettet.

Også i årets budgetforlig er forligspartierne blevet enige om en række budgetanalyser. Analyserne fremgår af bilag 1, og forventningen er, at analyserne kan understøtte arbejdet med at skabe økonomisk råderum.

Forligspartierne har fokus på effektiv drift, rettidig omhu i økonomistyring samt muligheden for at prioritere områder i den kommunale drift, som har behov for tilførsel af budgetmidler. For at sikre fremtidens økonomiske råderum og imødegå usikkerhed om den økonomiske ramme i de kommende år videreføres omstillingsbidraget. Det betyder, at det indarbejdes i budgetstrategien for 2025-2028, at rammerne reduceres med 0,5% fra 2025 og frem. Forligspartierne opfordrer fagudvalgene til at arbejdere videre med beslutningen og drøfte om evt. tidligere besluttede initiativer stadig skal implementeres, samt hvordan udvalgene fremadrettet kan arbejde med rammeoverholdelse.

I budgetforliget for 2024 er der i lighed for budgettet for 2023 afsat følgende reservepuljer under Økonomiudvalget:

- Beskæftigelsesområdet, 25 mio. kr.
- Budgetværn til velfærdsområdet, 9,3 mio. kr.
- Generel reserve/udviklingspulje, 5 mio. kr.

Puljerne er budgetteret under Økonomiudvalget, som efter ansøgning fra det relevante fagudvalg kan bevilge midlerne.

Der er i Haderslev Kommunes budget indarbejdet fremtidige gevinster af projektet "kloge m²". Det har vist sig vanskeligt at realisere en del af gevinsten. Indtil den ønskede effektivisering er opnået, er forligspartierne indstillet på årligt at dække den manglende finansiering via ikke budgetlagte salgsindtægter.

I den økonomisk politik har Kommunalbestyrelsen vist vejen. Haderslev Kommune tager ansvar for fællesskabet blandt landets kommuner, og forligspartierne sikrer i budgetforliger, at service- og anlægsrammen overholdes, så kommunerne ikke sanktioneres. Derfor er årets budgetforlig indgået med bevidstheden om at skulle den samlede budgetlægning i kommunerne betyde, at rammerne overskrides, vil forligspartierne træde sammen og i fællesskab drøfte Haderslev Kommunes muligheder for at bidrage til den fælles rammeoverholdelse.

Resultatopgørelse				
Beløb i mio. kr. *	2024	2025	2026	2027
Personskatter	-2.738,9	-2.849,5	-2.956,3	-3.082,2
Selskabsskatter	-61,9	-44,7	-44,1	-43,7
Grundskyld	-194,9	-178,2	-173,1	-175,0
Generelle tilskud	-1.520,5	-1.596,7	-1.706,7	-1.791,9
Indtægter, i alt	-4.516,2	-4.669,1	-4.880,2	-5.092,7
Driftsudgifter	2.886,7	2.881,5	2.879,5	2.879,4
Pris- og lønfremskrivning	-	188,1	384,5	590,1
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260,2	260,2	260,2	260,2
Overførselsudgifter	1.137,8	1.137,8	1.137,8	1.137,8
Nettodriftsudgifter, i alt	4.284,7	4.467,6	4.662,0	4.867,6
Renteudgifter (nettoenter)	3,9	3,1	3,1	2,9
Resultat af ordinær drift	-227,6	-198,4	-215,1	-222,2
Anlægsudgifter, i alt	159,6	182,7	174,3	173,7
Anlægsindtægter, i alt	-3,0	-5,5	-6,4	-30,4
Nettoanlægsudgifter, i alt	156,6	177,3	167,9	143,3
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-71,0	-21,1	-47,3	-79,0
Lånoptagelse	-38,4	-35,4	-35,6	-27,7
Afdrag på lån	83,3	84,9	86,4	87,9
Grundkapitalindskud	0,9	0,9	0,0	10,0
Balanceforskydninger	0,5	0,0	0,0	0,0
Samlet balance på det skattefinansierede område	-24,7	29,3	3,5	-8,8
Det brugerfinansierede område	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat i alt	-24,7	29,3	3,5	-8,8

Serviceudgifter:

Beløb i mio. kr.	2024	2025	2026	2027
Indgår i servicerammen	2.932,6	2.928,2	2.926,4	2.926,1
Indgår ikke i servicerammen	-45,9	-46,7	-46,9	-46,6
Driftsudgifter i alt	2.886,7	2.881,5	2.879,5	2.879,4

Overførselsudgifter:

Beløb i mio. kr.	2024	2025	2026	2027
Overførselsudgifter	1.137,8	1.137,8	1.137,8	1.137,8

Anlæg:

Budgetforliget har resulteret i nedenfor viste midler til anlæg i forligsperioden.

Beløb i mio. kr.	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgifter	159,6	182,7	174,3	173,7
Anlægsindtægter	-3,0	-5,5	-6,4	-30,4
Nettoanlægsudgifter	156,6	177,3	167,9	143,3

Borgmester Mads Skau, V

Signe Kneppe, U
Gruppeformand

Jannie B. Westergaard, C
Gruppeformand

Benny Bønde, D
Gruppeformand

Carsten Leth Schmidt, S
Gruppeformand

Jon Krongaard, O
Gruppeformand

Børge Koch, B
Gruppeformand

Thomas Vedsted
Løsgænger

Bilag 1: Budgetanalyser

Forligspartierne ønsker at skabe råderum i økonomien gennem effektiviseringer og udvikling. Derfor igangsættes 6 budgetanalyser samt videreføres 2 af analyserne fra budget 2023-2026. Resultatet af analyserne forventes at kunne indarbejdes i budgetlægningen for 2025-2028. Der vil blive udarbejdet kommissorier for budgetanalyserne, som vil blive forelagt Økonomiudvalget i december 2023.

Budgetanalyse 1: Forsikringer

Der ønskes en analyse af kommunens forsikringsområde, der bl.a. indeholder en benchmarking af Haderslev Kommunes forsikringssskader. Analysen skal afdække, om der vil være en økonomisk gevinst ved en øget forebyggelsesindsats, der kan mindske udgifter til arbejdsskadeområdet, vognparken og bygningsmassen

Budgetanalyse 2: Haderslev Kommunes deltagelse i tværkommunale samarbejder

I forbindelse med budgetlægningen blev forvaltningen spurgt til, hvor mange frivillige tværkommunale samarbejder, som Haderslev kommune indgår i. Den samlede liste, som ligger i det supplerende budget, viser, at kommunen anvender ca. 35 mio. kr. om året på de nævnte samarbejder. Analysen skal klarlægge værdien af disse samarbejder ift. den kommunale omkostning.

Analysen skal indeholde en beskrivelse af formålet med samarbejdet, kommunens udgifter og en beskrivelse af, hvad Haderslev Kommune får ud af samarbejdet.

Budgetanalyse 3: Automatisering og anvendelse af software robotter

Flere kommuner her i blandt Haderslev Kommune har gode erfaringer med at anvende nye teknologier til at understøtte og effektivisere arbejdsgange eller kommunale servicefunktioner herunder chatbotter.

En analyse af området skal kortlægge, hvor i Haderslev Kommune der er potentiale ift. automatisering og anvendelse af software robotter. Der skal udarbejdes konkrete projekter, som kan implementeres fra sommeren 2024 og frem.

Budgetanalyse 4: Særligt dyre Enkeltsager

I 2021 blev reglerne for hjemtagelse af refusion af særligt dyre enkeltsager ændret. Omlægningen betød blandt andet, at kommunerne fik mulighed for at hjemtage refusion samlet for alle børn anbragt fra samme husstand.

Erfaringen fra andre kommuner er, at en analyse af området, hvor dels organiseringen af opgørelsen samt datagrundlaget belyses, kan medføre større indtægter til kommunen.

Budgetanalyse 5: Borgere med sager i flere kommunale afdelinger

En række borgere er i kontakt med flere afdelinger i Haderslev Kommune. Borgeren kan have kontakt til Jobcentret pga. ledighed, en sag med familieafdelingen ift. et barn med handicap og Opkrævningen ift. restancer. Analysen skal afdække, hvor mange borgere, som har flere sager i kommunen. Formålet med kortlægningen er at sætte fokus på, hvordan kommunen styrker borgerens oplevelse af en sammenhængende indsats. Hypotesen er, at borgerne bliver bedre hjulpet, når kommunen koordinerer indsatsen til borgeren. Samtidig vil kommunen opleve en økonomisk gevinst, når borgeren bliver bedre hjulpet, og indsatserne er koordineret på tværs i kommunen.

Budgetanalyse 6: Analyse af kommunens udgifter til IT

Kommunens udgifter til IT er fordelt ud i organisationen og omfatter alt fra netværk, hardware, software til printere. IT-afdelingen arbejder vedholdende på at understøtte organisationen i at udnytte ressourcerne mest optimalt, så der opnår størst mulig kvalitet for pengene. Forligspartierne ønsker en afklaring af potentialet i at implementere portefølje styring i Haderslev Kommune. Porteføljestyringen skal sikre, at Haderslev Kommune træffer beslutningen på et strategisk niveau, som tager højde for kommunen politik og strategier. Forligspartierne ønsker en analyse, som afklarer formålet, roller og ansvar i forbindelse med implementering af porteføljestyring, samt en beskrivelse af hvordan Haderslev Kommune skal arbejde med porteføljestyring herunder licenser samt tidssvarende og effektive it-løsninger.

Analyser fra budget 2023, som videreføres i fase 2

Budgetanalyse 7: Driftsafdeling

Analysen viste, at Tønder Kommune er billigere end Haderslev Kommune. Data gav ikke grundlag for at konkludere, hvorfor Tønder Kommune er billigere.

Fase 2 i analysen indebærer, at fagafdelingen laver en dybere analyse af organisering, serviceniveau og økonomi ift. analysens 1. fase.

Budgetanalyse 8: Decentrale udgifter til administration

Analysen viste, at Tønder og Skive kommuner anvender færre ressourcer på decentral ledelse i folkeskolen end Haderslev Kommune. Analysen viste ikke om forskellene skyldes forskelle i organiseringen, antal matrikler og anvendelsen af ledere i undervisningen.

I fase 2 kontakter Haderslev Kommune Tønder og Skive kommuner for at invitere dem til at deltage i en nærmere analyse. Analysen skal kortlægge konteringspraksis, organisering og skolestrukturens påvirkning af resourceforbruget på skoleområdet ift. sammenligningskommunerne.

Bilag 2 – Politiske prioriteringer

Budgetforliget afspejler politiske prioriteringer i forhold til det ved 1. behandlingen fremlagte budget. Nedenfor fremgår de foretagne korrektioner for henholdsvis drift, anlæg samt finansiering.

Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer – Drift

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Social- og Handicapudvalget				
Lov- og Cirkulæreprogrammet	5,601	5,254	4,938	4,965
Løft af driftsbudget	15,000	15,000	15,000	15,000
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget				
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-3,355	-3,596	-3,043	-1,884
Tiltag på BBU	0,548	0,548	0,548	0,548
Børne- og Familieudvalget				
Demografi - Dagtilbudsområdet	-0,433	-0,433	-0,433	-0,433
Demografi - Skoleområdet	-1,406	-1,406	-1,406	-1,406
Kompensation for struktur på skole- og dagtilbudsområdet	1,000	1,000	1,000	1,000
Tilbagebetaling af investeringsindsats	2,246	2,246	2,246	2,246
Afledt drift - Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen	-	0,073	0,073	0,073
Lov- og Cirkulæreprogrammet	1,525	1,525	1,525	1,525
Yderligere tiltag på skoleområdet	2,300	2,300	2,300	2,300
Pilotprojekt Skolebus	-	1,000	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget				
Projekt Hærvejen	0,301	-	-	-
Speed1Way – drifts-, samarbejds- og ydelsesaftale	0,212	0,212	0,212	0,212
Teknik- og Klimaudvalget				
Kloge m2 – reducere af pulje via ikke budgetlagte salgsindtægter	-	-	-	-
Udbud af den kollektive trafik	1,167	2,334	2,334	2,334
Afledt drift - Pulje til udmøntning af stiplan - nye cykelstier	-	0,200	0,200	0,200
Afledt drift - Byggemodninger, afledt drift offentlige veje og gadelys	0,100	0,150	0,150	0,150
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,457	0,393	0,328	-
Ungeudvalget				
Styrkelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen	0,189	0,189	0,189	0,189
Senior- og Sundhedsudvalget				
Demografi - Ældrepleje	8,116	8,116	8,116	8,116
Demografi - Forebyggende hjemmebesøg	0,131	0,131	0,131	0,131
Færre ensomme mennesker i Haderslev Kommune	0,400	0,400	-	-
Vederlagsfri fysioterapi	1,500	1,300	1,100	0,900
Afledt drift til sygeplejeklinik i Gram	-	0,630	0,630	0,630
Tomgangsleje ved ældre-, handicap- og plejeboliger	3,000	2,000	1,000	-
Videreudvikling af plejehjem i eget hjem	4,074	4,074	4,074	4,074
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,156	-	2,088	2,088
Økonomiudvalget				
Opbygning af fælleskommunalt cyberværn	0,450	0,450	0,450	0,450
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-1,299	-0,962	-0,298	-
Bygningsrokade - Gåskærgade 28	0,763	0,763	0,763	0,763
Indsats mod sygefravær	0,600	-	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget				
Erhvervsudvikling i og omkring Vojens Lufthavn	0,200	0,130	0,067	0,067
Driftsudgifter i alt	43,543	44,021	44,282	44,238

Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer – Anlæg

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Social- og Handicapudvalget				
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	-	0,507	-	-
Børne- og Familieudvalget				
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen - Scenarie 2 (Pavillion)	-	5,100	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget				
Facilitetspulje – løbende opskrivning	0,250	0,250	0,250	0,250
Kapacitetsudnyttelse på boldbaner ved HIC	0,700	-	-	-
Renovering af to omklædningsrum i VBI's klubhus	0,850	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	-	-	-	25,000
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	-	0,350	-	-
Vojens Speedway Center – nyt lys	2,000	-	-	-
Svømmefaciliteter Vojens	-	-	2,850	-
Teknik- og Klimaudvalget				
Broer og bygværker	-	-	-	2,700
Haderslev Dam og fjord	1,000	1,000	1,000	-
Klimaplan 2022-2050	-	-	-	3,000
Oversvømmelsessikring af Fole	-	2,000	3,500	-
Periodisering - Flytning af driftsafdelingen	-5,900	5,900	-	-
Periodisering - Pulje til udmøntning af stiplan - Indtægter	3,050	-1,050	-2,000	-
Periodisering - Pulje til udmøntning af stiplan - Udgifter	-13,000	8,000	5,000	-
Pulje til trafikikkerhed	-	-	-	1,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan - Indtægter	-	-	-	-2,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan - Udgifter	-	-	-	7,000
Tilgængelighedspulje	-	-	-	0,400
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	-1,200	1,200	-	-
Pulje til prioritering af havne og færge	3,000	5,000	5,000	5,000
Forberedelse til oprensning af Haderslev Fjord	0,500	-	-	-
Senior- og Sundhedsudvalget				
Velfærdsteknologiske og digitale løsninger	-	-	-	1,000
Økonomiudvalget				
Erhvervsjord	-	-	-	5,000
Periodisering - Byudvikling	-6,100	-	-	6,100
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev, Vojens og Gram	-3,000	-5,000	-5,000	-
Strukturelle ændringer på borgernære områder	-	-	-	10,000
Uudmøntet anlægspulje nedskrivning	-	-16,650	-2,000	-82,969
Vækst- og Udviklingsudvalget				
Basen - Et oplevelsescenter i Skrydstrup	1,000	1,000	2,000	2,000
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	1,100	2,000	2,500	3,000
Årø Turismeudvikling	1,000	4,000	5,000	-
Land- og Byudviklingsudvalget				
Borgerbudgettering Haderslev/ Starup	-	-	-	1,000
Borgerbudgettering i landdistrikterne	-	-	-	1,400
Forum Vojens og Vision Gram	-	-	-	1,000
Landdistriktspulje	-	-	-	1,000
Område- og landsbyfornyelse	-	-	-	2,600
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	2,700	4,000	4,000	4,000
Netto anlægsudgifter i alt	-12,050	17,607	22,100	-2,519

Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer - Finansiering

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Grundskyld m.v.				
Ændret Grundskyld mv.	-28,068	-25,785	-27,271	-29,486
Generelle tilskud				
Nedjustering af bloktilskud sfa. Forhøjet Grundskyld	-	14,306	18,847	22,408
Andel af 650 mio. kr.	-6,025	-6,025	-6,025	-6,025
Lånoptagelse				
Lån til færge og havne	-3,000	-5,000	-5,000	-5,000
Grundkapitalindskud				
Pulje til alment boligbyggeri	-	-	-	10,000
Finansiering i alt	-37,093	-22,504	-19,449	-8,103

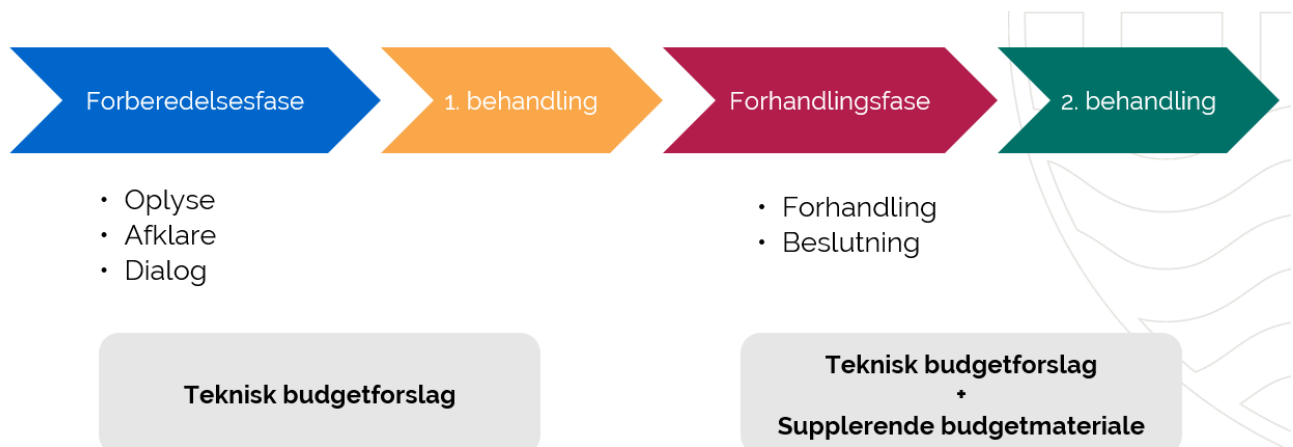
3. Generelle bemærkninger budget 2024-2027

Et ambitiøst og solidt budget er fundamentet for den fremtidige udvikling af Haderslev Kommune. Vejen dertil skabes med et grundigt og gennearbejdet budgetmateriale som kommunalbestyrelsen kan træffe kvalificerede beslutninger på baggrund af.

3.1. Budgetprocessen

Budgetlægningen for 2024 (overslagsår 2025-27) tager udgangspunkt i den vedtagne budgetstrategi for 2024-2027 og inddeles i to faser: Forberedelsesfasen og forhandlingsfasen. Der er udarbejdet henholdsvis et teknisk budget og et supplerende budgetmateriale.

Formålet med faseinddelingen er at skabe en synlig opdeling mellem det administrative tekniske budgetgrundlag og den politiske proces. Der skabes tilmed et større politisk råderum som kommunalbestyrelsen kan prioritere imellem under forhandlingsfasen.

Der har som en del af processen været afholdt budgetseminar for kommunalbestyrelsen. Ved budgetseminaret d. 21. juni 2023, blev hovedelementerne fra økonomiaftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening gennemgået og den videre budgetproces blev præsenteret. Udvalgsformændene gennemgik udvalgenes udfordringer og øvrige prioriteringer for de kommende år.

Den 22. august 2023 blev der afholdt møde for gruppeformændene, hvor de havde mulighed for at bringe temaer frem, som de ønsker administrativt kvalitetssikret frem mod de politiske forhandlinger.

Der blev afholdt budgetseminar d. 7. september 2023 for kommunalbestyrelsen og Hoved-MED, hvor det tekniske og det supplerende budget blev præsenteret.

Den 21. september indgik forligspartierne Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Radikale, Nye Borgerlige, Slesvigsk Parti budgetforlig og løsgænger Thomas Vedsted. I høringsperioden indkom ét ændringsforslag. Ændringsforslaget blev fremsat af Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten til afstemning.

3.2. Forudsætninger for budgetlægningen

Fundamentet for budgetlægningen i Haderslev Kommune er den vedtagne økonomiske politik. Af den økonomiske politik fremgår en række økonomiske styringsmål, der er formuleret med udgangspunkt i, at Haderslev Kommune skal være et loyalt medlem af det kommunale fællesskab, at der skal være økonomisk balance og at der skal arbejdes med at skabe en robust økonomi.

De økonomiske styringsmål er:

- Haderslev Kommune skal bidrage til, at kommunerne samlet set overholder de af regeringen og Kommunernes Landsforening aftalte rammer for service og anlæg.
- Der skal som minimum være balance på det skattefinansierede område over alle årene.
- På ordinær drift bør der være et gennemsnitligt resultat på 200-250 mio. kr. bl.a. til dækning af anlægsudgifter og afdrag på lån.
- Kommunens likvide beholdning pr. indbygger skal være omkring landsgennemsnittet.

3.3. Vedtaget budget

I henhold til ovenstående økonomiske principper, efterlever Haderslev Kommune styringsmålene i det vedtagne budget.

I forhold til den vedtagne økonomiske politik bemærkes følgende:

- Det bidrager til overholdelse af de aftalte rammer for service og anlæg.
- Der er samlet set balance på det skattefinansierede område over alle årene 2024-2027.
- Resultatet på den ordinære drift giver et overskud på 221,6 mio. kr. i 2024.
- Kommunens likvide beholdning er omkring landsgennemsnittet.

I forbindelse med 2. behandlingen af budget 2024-2027 besluttede en enig kommunalbestyrelse at gå fra valg af det statsgaranterede udskrivningsgrund til at vælge selvbudgettering på et statsgaranteret udskrivningsgrundlag.

Af den efterfølgende tabel fremgår resultatopgørelsen efter 2. behandlingen af budget 2024-2027. Resultatopgørelsen er inkl. de på kommunalbestyrelsesmødet godkendte tilpasninger. Herunder reservation af service- og anlægsrammen, samt forskydninger på pris- og lønfremskrivning.

Resultatopgørelse efter 2. behandling af budget 2024-2027				
(Beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Personskatter	-2.738,9	-2.849,5	-2.956,3	-3.082,2
Selskabsskatter	-61,9	-44,7	-44,1	-43,7
Grundskyld	-194,9	-178,2	-173,1	-175,0
Generelle tilskud	-1.520,5	-1.596,7	-1.706,7	-1.791,9
Indtægter, i alt	-4.516,2	-4.669,1	-4.880,2	-5.092,7
Driftsudgifter	2.892,6	2.887,4	2.885,4	2.885,4
Pris- og lønfremskrivning		188,5	385,5	591,7
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260,2	260,2	260,2	260,2
Overførselsudgifter	1.137,8	1.137,8	1.137,8	1.137,8
Nettodriftsudgifter, i alt	4.290,7	4.474,0	4.669,0	4.875,1
Renteudgifter (nettorenter)	3,9	3,1	3,1	2,9
Resultat af ordinær drift	-221,6	-191,9	-208,1	-214,7
Anlægsudgifter, i alt	168,1	182,7	174,3	173,7
Anlægsindtægter, i alt	-3,0	-5,5	-6,4	-30,4
Nettoanlægsudgifter, i alt	165,1	177,3	167,9	143,3
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-56,5	-14,7	-40,3	-71,4
Lånoptagelse	-38,4	-35,4	-35,6	-27,7
Afdrag på lån	83,3	84,9	86,4	87,9
Grundkapitalindskud	0,9	0,9	0,0	10,0
Balanceforskydninger	-14,0	-6,0	-6,0	-6,0
Samlet balance på det skattefinansierede område	-24,7	29,8	4,5	-7,2
Resultat af det brugerfinansierede område	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat i alt	-24,7	29,8	4,5	-7,2

3.4. Bevillingsniveauer

Angivelsen af bevillingsniveauer er udtryk for, hvor detaljeret budgettet er opdelt. Samtidig er et højt bevillingsniveau udtryk for, at kommunalbestyrelsen giver det enkelte udvalg mulighed for spillerum inden for eget område.

De enkelte udvalgs bevillinger er i budget 2024-2027 opdelt på nedenstående bevillingsniveauer.

Bevillingsniveauer
Driftsudgifter
Aktivitetsbestemt medfinansiering
Overførselsudgifter
Brugerfinansierede område

For driftsbevillingerne gælder det, at de er nettobevillinger dvs., at kommunalbestyrelsen kun tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoudgifterne. Det vil derfor være muligt at bruge flere udgifter, hvis man har fået flere indtægter.

På finansieringssiden følges kravene, som fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner.

På anlæg er nettobevillingen knyttet til hvert projekt for sig og kravene der fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner følges. For at lette processen kan der søges om anlægsbevilling i forbindelse med vedtagelsen af budgettet. I forbindelse med budgetvedtagelsen er der givet anlægsbevilling til 18 projekter, hvor projektbeskrivelsen har redegjort for både de økonomiske og materielle forudsætninger.

3.5. Befolkningsfremskrivning

I forbindelse med udarbejdelse af budgettet er befolkningstal og befolkningsfremskrivning relevante at tage med i overvejelserne. Udviklingen i befolkningsfremskrivningen i forskellige aldersgrupper fremgår af nedenstående tabel.

Alder	2023	2024	2025	2026	2027	Ændring fra 2023-27
0 - 2 år	1.472	1.389	1.364	1.383	1.419	-3,6%
3 - 5 år	1.596	1.601	1.565	1.537	1.462	-8,4%
6 -16 år	6.794	6.704	6.516	6.349	6.265	-7,8%
17 - 24 år	4.687	4.698	4.670	4.682	4.664	-0,5%
25 - 64 år	27.463	27.300	26.951	26.750	26.511	-3,5%
65 - 79 år	9.849	9.905	9.911	9.863	9.883	0,3%
80+ år	3.492	3.634	3.789	4.005	4.181	19,7%
I alt	55.353	55.231	54.766	54.569	54.385	-1,7%

Kilde: Danmarks statistik. Pga. afrunding vil summering af alle aldre i tabellen afvige fra hele kommunens befolkningstal

Ovenstående prognose bygger på data fra Danmarks Statistik over befolkningsfremskrivningen. Kommunalbestyrelsens ambition i forhold til vækst og udvikling er endnu ikke slået igennem ved resultat af prognosen fra Danmarks Statistik.

Ifølge tabellen vil befolknings sammensætningen i kommunen bevæge sig mod en højere gennemsnitsalder. Af tabellen ses det, at der i de to ældste aldersgrupper forventes en stigning i antal borgere de kommende år, mens der i de resterende aldersgrupper ses et forventet fald i antal borgere. Overordnet set forventes befolkningstallet i kommunen at falde i de kommende år.

Årets befolkningsfremskrivning påvirkes mærkbart af indvandringen af ukrainere med midlertidig opholdstilladelse. Dette er dog på kort sigt. Ud fra Danmarks Statistiks analyse af befolkningsfremskrivningen, antages det, at alle ukrainere er udvandret ved udgangen af 2024.

3.6. Pris- og lønfremskrivning

Som beskrevet under budgetforudsætninger er budgetterne fremskrevet med Kommunernes Landsforenings nye skøn for pris- og lønfremskrivning. Den generelle prisfremskrivning fra 2023 til 2024 er beregnet til 4,51%, hvilket bl.a. kan henføres til inflationen.

3.7. Den disponible kassebeholdning

Den disponible kasse primo 2024 forventes at udgøre 174,120 mio. kr. på baggrund af de opgjorte økonomiske konsekvenser efter mødet i Haderslev Kommunalbestyrelse den 3. oktober 2023.

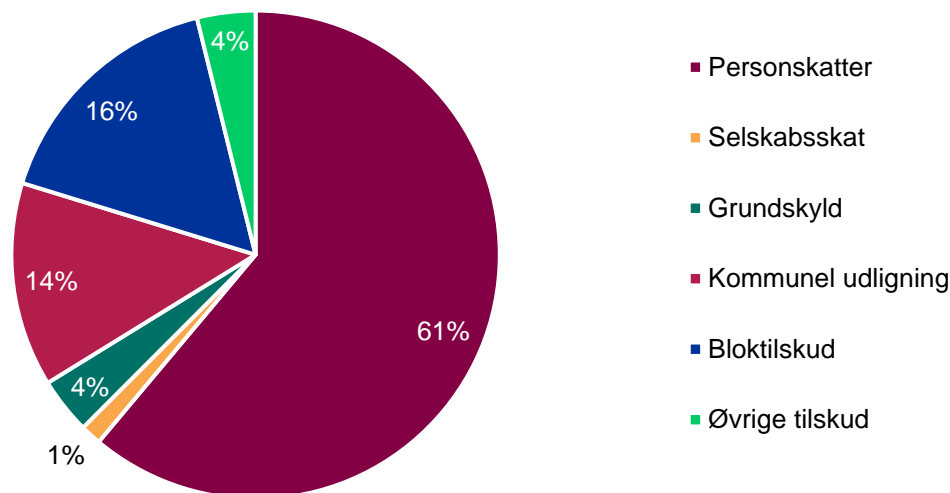
Fastholdelsen af den økonomiske politik vedr. ingen ufinansierede tillægsbevillinger betyder, at udviklingen i den disponible kassebeholdning er stabil.

4. Finansiering

Haderslev Kommunes indtægter består overordnet set af skatter og tilskud.

Haderslev Kommunes indtægter i 2024 stammer primært fra skatteindtægter, hvor ca. 61% af indtægterne kommer fra. Dernæst kommer tilskud i form af statens bloktilskud og kommunal udligning, som bidrager med henholdsvis 16% og 14%. Øvrige skatter og tilskud bidrager samlet med ca. 9%.

Fordeling af indtægter i 2024

Nedenfor gennemgås skatter og tilskud i Haderslev Kommune.

4.1. Skatter

Haderslev Kommune kan hvert år vælge mellem to forskellige budgetmetoder med hensyn til fastsættelse af personskatten og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb:

1. Haderslev Kommune budgetterer selv skattegrundlaget og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb
2. Haderslev Kommune benytter sig af tilbuddet om statsgaranti på personskat, tilskud og udligning

Vælger kommunen statsgaranti på skatterne, er indtægter fra tilskud og udligning endelige. Vælger kommunen selvbudgettering af skatter, bliver tilskuddene og udligningen efterreguleret 3 år senere på baggrund af den endelige skatteopkrævning og opgjorte udgiftsbehov.

Da Haderslev Kommune valgte statsgaranti for 2021 foretages der ikke nogen efterregulering i 2024. Haderslev Kommune har i de senere år valgt statsgarantien, men for tilskudsåret 2024 har Kommunen valgt selvbudgettering. I den forbindelse valgte Kommunalbestyrelsen den 3. oktober 2023 at selvbudgettere på det statsgaranterede grundlag. Dette giver i 2024 Haderslev Kommune de samme indtægter, som der ville være opnået, hvis der var blevet valgt statsgaranti.

I 2026 opgøres en efterregulering af de foreløbige skatter, tilskuds- og udligningsbeløb for Haderslev Kommune. Efterreguleringen opgøres som forskellen mellem de foreløbige skatter, tilskuds- og udligningsbeløb, som er afregnet med kommunen i tilskudsåret, og de endeligt opgjorte beløb, opgjort ud fra det faktiske udskrivningsgrundlag for 2024 opgjort pr. maj 2026, samt de faktiske folketal mv. for 2024. Efterreguleringen for tilskudsåret 2024 afregnes i de første tre måneder af 2027.

Øversigt over skatter i Haderslev Kommune

	Sats
Udskrivningsprocent – kommunal	26,30 %
Udskrivningsprocent – kirke	0,95 %
Grundskyldspromille – produktionsjord	7,20 ‰
Grundskyldspromille – øvrige	12,7 ‰

Personskatter

Udskrivningsgrundlaget er den del af borgernes indkomster, som de betaler skat til kommunen af. Haderslev Kommunes udskrivningsprocent er 26,3 %. Provenuet af den kommunale indkomstskat beregnes på baggrund af udskrivningsgrundlaget.

På baggrund af den seneste Økonomiske Redegørelse er Kommunernes Landsforenings skøn for udviklingen i udskrivningsgrundlaget frem mod 2027 steget. Det skal særligt ses i sammenhæng med forhøjede skøn for lønudviklingen i overslagsårene sammenlignet med tidligere skøn.

Haderslev Kommune selvbudgetterer med det statsgaranterede udskrivningsgrundlag på 10,442 mia. kr., som med en udskrivningsprocent på 26,3 % giver en indtægt på 2,746 mia. kr. i 2024.

Selskabsskat

I 2024 modtager Haderslev Kommune selskabsskat for indkomståret 2021 samt eventuelle korrektioner fra tidligere år.

Den budgetterede udvikling i selskabsskatten er baseret på Kommunernes Landsforenings forventning til udviklingen i selskabsskatten på landsplan. Der forventes en stigning i indtægterne for selskabsskat fra budget 2023 til 2024 på 22,365 mio. kr.

Grundskyld og øvrige

Implementeringen af boligskatteforliget er udskudt fra 2021 til 2024. I forbindelse med udskyldelsen blev det besluttet, at de kommunale grundskyldspromiller og dækningsafgiftssatser på erhvervsjendomme ikke kunne sættes op i 2021-2028.

De nye vurderinger forventes at medføre højere grundværdier. For at grundskyldsprouvet for kommunerne skal være uændret, er der i den nye ejendomsskattelov fastsat nye kommunespecifikke grundskyldspromiller for de enkelte kommuner for 2024-2028. Haderslev Kommunes grundskyldspromille på ikke-produktionsjord (øvrige jendomme) er nedsat fra 24,36 ‰ til 12,7 ‰, mens grundskyldspromillen på produktionsjord er uændret 7,2 ‰. Haderslev Kommune opkræver ikke dækningsafgifter på erhvervsjendomme

Budgetteringen for 2024-2027 er behæftet med en usikkerhed på grund af omlægningen af beskatningen. Fra at have lavet opkrævning på historiske vurderinger, vil der fra 2024 og frem blive tale om opkrævning på baggrund af nye vurderinger. De nye vurderinger kendes endnu ikke og forventes først at være endelig på plads i løbet af 2026.

I 2024-2027 er grundskylden opgjort ud fra Skatteministeriets foreløbige skøn på de nye vurderinger.

Udover grundskyld har Haderslev Kommune også indtægter fra dækningsafgift på offentlige jendomme, dødsbøbeskatning og forskerskat.

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Personskatter*	-2.746,323	-2.857,125	-2.964,165	-3.090,211
Skrå skatteløft*	7,404	7,608	7,826	8,047
Selskabsskat	-61,924	-44,691	-44,105	-43,655
Grundskyld og øvrige	-194,907	-178,208	-173,123	-174,968
I alt	-2.995,750	-3.072,416	-3.173,567	-3.300,787

Afrundingsdifferencer kan forekomme

*Personskatter og det Skrå skatteløft er samlet under personskatter i resultatopgørelsen.

4.2. Tilskud og udligning

Den nye udligningsreform trådte i kraft pr. 1. januar 2021 og med den, skete der en grundlæggende omlægning af det kommunale tilskuds- og udligningssystem, som består af:

- Et generelt udligningssystem
- Særskilte udligningsordninger
- Et statsligt bloktilskud
- En række separate tilskuds- og overgangsordninger

I ordningen foretages en separat udligning af beskatningsgrundlag og udgiftsbehov, mens der tidligere blev udlignet ud fra et beregnet strukturelt underskud. Der er nu indført et generelt udligningssystem, som er ens for alle landets kommuner. Udligningssystemet er ændret fra et statsfinansieret system til et rent mellemkommunalt system.

Der er indført særlige udligningsordninger for selskabsskat, udligning af kommunernes merudgifter vedr. indvandrere, flygtninge og efterkommere samt en udligning af dækningsafgift.

Bloktilskuddet er statens samlede årlige tilskud til kommunerne og fordeles som hovedregel efter indbyggertal.

Det kommunale tilskuds- og udligningssystem indeholder endeligt en række målrettede tilskudsordninger.

I 2024 budgetterer Haderslev Kommune med, at de samlede indtægter fra tilskud og udligning vil være 1.520,485 mio. kr. Heraf indgår 50,244 mio. kr. som finansieringstilskud og 77,892 mio. kr. som tilskud til udsatte ø- og yderkommuner.

Fordeling af tilskud og udligning

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Kommunal udligning	-569,974	-603,360	-644,007	-671,113
Udligning udlændinge	-0,021	-0,198	-0,415	-0,645
Udligning af selskabsskat	-36,228	-38,130	-37,225	-36,460
Udligning af dækningsafgift	-0,552	-0,564	-0,559	-0,554
Kommunebidrag til regionerne	6,738	6,975	7,255	7,550
Statsligt bloktilskud	-740,389	-777,153	-842,039	-895,345
Udligning og statstilskud, I alt	-1.340,426	-1.412,430	-1.516,990	-1.596,567
Tilskud til Ø-kommuner	-4,356	-4,000	-4,000	-4,000
Tilskud til bekæmpelse af ensomhed	-1,236	-1,290	-1,347	-1,406
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-9,246	-9,653	-10,077	-10,521
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	-5,016	-5,237	-5,467	-5,708
Finansieringstilskud	-50,244	-50,244	-50,244	-50,244
Tilskud styrket kvalitet i ældreplejen	-12,389	-12,934	-13,503	-14,097
Tilskud til værdig ældrepleje	-12,972	-13,543	-14,139	-14,761
Tilskud til udsatte ø- og yderkommuner	-77,892	-81,319	-84,897	-88,633
Kompensation vedr. nettotab dækningsafgift	-6,708	-6,000	-6,000	-6,000
Særlige tilskud, I alt	-180,059	-184,220	-189,674	-195,370
Generelle tilskud og udligning, I alt	-1.520,485	-1.596,650	-1.706,664	-1.791,937

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetteret tilskud og udligning

Haderslev Kommune budgetterer i 2024 med indtægter på 1.520,485 mio. kr. fra de forskellige udligningsordninger.

Det statslige bloktilskud udgør i alt 740,389 mio. kr., hvoraf 27,808 mio. kr. kun udbetales, hvis kommunerne samlet overholder loftet for serviceudgifter, jf. aftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening.

Desuden er 9,269 mio. kr. gjort betinget af, at kommunerne samlet budgetlægger indenfor den aftalte ramme under hensyntagen til det samlede budgetterede niveau og drifts- og anlægsudgifter.

Haderslev Kommune får et tilskud på 4,356 mio. kr. i 2024 som ø-kommune. Hertil er der kommet udmeldinger om særtilskud til nedsættelse af færgetakster på godstransport og passagerbefordring på 1,464 mio. kr. Indtægten vedrørende nedsættelse af færgetaksterne er direkte tilskrevet fagområdet og indgår ikke i de samlede opgjorte særtilskud.

4.3. Lån, renter og balanceforskydninger

Lån

Optagelse af lån sker i henhold til lånebekendtgørelsen og områdefornyelsesprojekt på Jomfrustien.

Udvikling i langfristet gæld

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Ældreboliger (primo)	190,031	182,553	168,070	153,320
Afdrag	-14,005	-14,483	-14,750	-14,957
Budgetteret lånoptagelse	6,528	0,000	0,000	0,000
Ældreboliger ultimo, I alt	182,553	168,070	153,320	138,363
Ordinære lån (primo)*	510,222	479,639	451,434	422,233
Afdrag	-62,446	-63,606	-64,826	-66,056
Budgetteret lånoptagelse	31,864	35,400	35,625	27,667
Ordinære lån ultimo, I alt	479,639	451,434	422,233	383,844
Jordforsyning (primo)	1,652	1,413	1,174	0,935
Afdrag	-0,239	-0,239	-0,239	-0,239
Budgetteret lånoptagelse	0,000	0,000	0,000	0,000
Jordforsyning ultimo, I alt	1,413	1,174	0,935	0,696
I alt ultimo	663,606	620,678	576,488	522,903

* ekskl. gæld til Lønmodtagernes Feriemidler
Afrundingsdifferencer kan forekomme

Renter

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Renter af likvide aktiver	-4,886	-4,886	-4,886	-4,886
Renter af kortfristede tilgodehavender	-0,163	-0,163	-0,163	-0,163
Renter af langfristede tilgodehavender	-0,063	-0,063	-0,063	-0,063
Renter af udlæg vedr. forsyning	-0,205	-0,205	-0,205	-0,205
Renter af langfristet gæld	10,173	9,370	9,356	9,143
Garantiprovision og kurstab på obligationer	-0,939	-0,939	-0,939	-0,939
I alt	3,917	3,114	3,100	2,887

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Balanceforskydninger

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Forskydninger i likvide aktiver	24,693	-29,792	-4,539	7,197
Forskydninger i langfristede tilgodehavender	1,400	0,900	-	10,000
- Heraf grundkapitalindskud	1,400	0,900	-	10,000
Forskydninger i kortfristet gæld til staten	-14,469	-5,963	-5,963	-5,963
Forskydninger i kortfristet gæld, i øvrigt	-	-	-	-
Forskydninger i langfristede gæld	-	-	-	-
I alt	11,624	-34,855	-10,502	11,234

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Forskydninger i langfristede tilgodehavender drejer sig primært om indskud i Landsbyggefonden, men udover dette medregnes blandt andet også udlån til beboerindskud.

Kirkeskat

Ved udgangen af 2023 forventes der et mellemværende på 0,449 mio. kr. i Haderslev Domprovsti's favør.

Valget mellem selvbudgettering og statsgaranti omfatter også budgettering af kirkeskat. Da Haderslev Kommune har valgt at selvbudgettere, skal kirkerne gøre det samme. Dvs. at kirkernes indtægt påvirkes ligesom kommunen af enten et lavere udskrivningsgrundlag og dermed lavere indtægt eller højere udskrivningsgrundlag og dermed højere indtægt.

Kirkeskatteprocenten for 2024 er fastsat med udgangspunkt i det udmeldte statsgaranterede udskrivningsgrundlag med en kirkeskatteandel på 8.847,921 mio. kr.

Haderslev Domprovsti har budgetteret med en kirkeskatteprocent på 0,95%. Kirkeskatteprocenten er uændret i forhold til 2023. Det giver et kirkeskatteprovenu på 84,055 mio. kr.

4.4. Låneoptag på konkrete projekter

Nedenfor præsenteres låneoptag, afdrag på lån og renter som kan henføres til konkrete anlægsprojekter i det tekniske budget. Der er ikke indregnet låneoptag til andre projekter end Jomfrusti-projektet og opførelse af 16 ældreboliger i Gram.

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Låneoptag – Jomfrusti-projektet	-28,864	-30,400	-30,625	-22,667
Afdrag på lån – Jomfrusti-projektet	1,140	2,295	3,511	4,736
Renter – Jomfrusti-projektet	0,989	1,951	2,924	3,863
I alt vedr. Jomfrusti-projektet	-26,735	-26,154	-24,190	-14,068
Låneoptag – Opførelse af 16 ældreboliger på Højmarken i Gram	-6,528	-	-	-
Beboerindskud – Opførelse af 16 ældreboliger på Højmarken i Gram	0,500	-	-	-
I alt vedr. Opførelse af 16 ældreboliger på Højmarken i Gram	-6,028	-	-	-
Lån til færge og havne	-3,000	-5,000	-5,000	-5,000
Finansiering til konkrete projekter, I alt	-35,763	-31,154	-29,190	-19,068

5. Udvalgets bemærkninger

5.1. Social- og Handicapudvalget

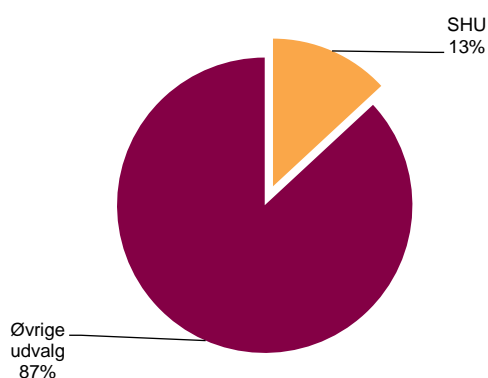
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Social- og Handicapudvalget (SHU)

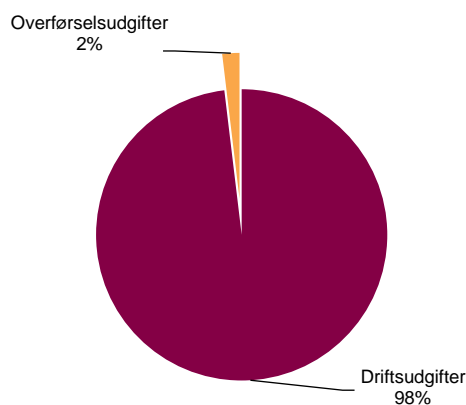
- Forebyggende foranstaltninger
- Plejefamilier
- Anbringelser på opholdssteder og sikrede institutioner
- Tabt arbejdsfortjeneste til forældre til fx handicappede børn
- Familiehuset, herunder foranstaltningsopgaver
- Kvindekrisecenter
- Botilbud, væresteder, pædagogisk støtte i eget hjem
- Borgerstyret Personlig Assistance (BPA-ordninger)
- Beskyttet beskæftigelse
- Ledsagerordninger
- Visitationen
- Dækning af merudgifter samt tabt arbejdsfortjeneste
- Voksen Special Uddannelse (VSU) og Tale, Høre og Syn (THS)
- Misbrugsbehandling

Budgetandele

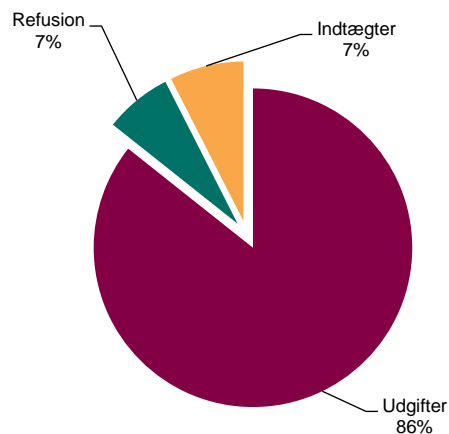
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

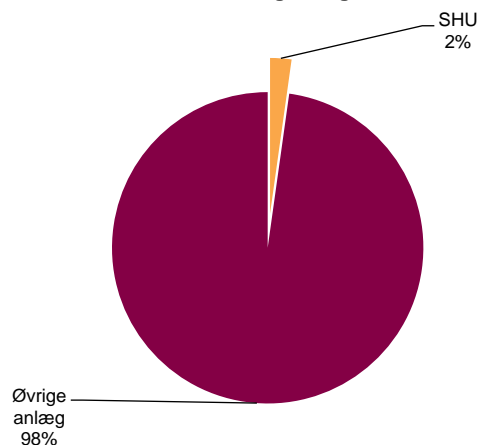
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Lov- og Cirkulæreprogrammet	5,601	5,254	4,938	4,965
Løft af driftsbudget	15,000	15,000	15,000	15,000
Social- og Handicapudvalget, I alt	20,601	20,254	19,938	19,965

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Myndighedsområdet	48,476	48,534	48,369	48,113
Køb og salg af pladser	114,142	113,166	113,436	113,755
Handicap – Bo og beskæftigelse	117,569	117,569	117,569	117,569
Socialpsykiatri og misbrug	59,959	59,786	58,722	58,722
Familierådgivningen	159,993	160,568	161,849	161,824
Familiehuset	27,453	27,456	27,456	27,456
Øvrige	32,035	32,033	32,024	32,014
Overførselsudgifter	10,024	10,024	10,024	10,024
Social- og Handicapudvalget, I alt	569,650	569,136	569,450	569,477

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Servicerammen	559,626	559,111	559,425	559,452
Overførselsudgifter	10,024	10,024	10,024	10,024
Social- og Handicapudvalget, I alt	569,650	569,136	569,450	569,477

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Borgerens vej ind i kommunen (Myndighed)

Under Social- og Handicapudvalget er der to forskellige myndighedsområder.

Myndighedsområdets opgaver omfatter i hovedtræk råd og vejledning, udredning, visiteringer, behandling af ansøgninger og opfølgning på indsatser. Børnehandicapområdet arbejder både forebyggende og indgribende i forhold til handicap og sociale problemstillinger.

For begge myndighedsområder gælder at borgere har mulighed for at søge om forskellige ydelser og tilbud inden for gældende lovgivning. Ydelserne spænder bredt lige fra familiebehandling til voksenspecialundervisning. Ansøgningen behandles i samarbejde med borgeren. Relevant materiale og dokumentation indgår i sagsbehandlingen af borgerens ansøgning.

Af ydelser og tilbud som borgeren har mulighed for at søge om hjælp til kan nævnes:

Botilbud, plejefamilie, støtte i eget hjem, befordringsgodtgørelse, vareudbringning, handicapkørsel, ledsagelse, tabt arbejdsfortjeneste med mere.

Såfremt en borger med handicap har brug for hjælp for at kunne få hverdagen til at fungere, så vil det være afgørende for, at en ansøgning kan imødekommes, at handicappet har medført en varig og betydelig nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.

Gældende for begge områder er, at der kan ydes refusion eller kan ske betaling i forbindelse med borgere, der flytter mellem kommuner. Dette er reguleret via gældende lovgivning.

Det børnesociale område

- Familierådgivningen iværksætter støtte og tilbud til børn, unge og forældre i socialt udsatte positioner
- Supervisionskonsulenter og matchning af plejefamilie og børn og unge
- Forebyggende foranstaltninger i Familiehuset
- Eksterne tilbud herunder døgnanbringelse til børn og unge

Familierådgivningen varetager servicelovens myndighedsopgaver i forhold til børn og unge i socialt udsatte positioner samt deres forældre. Afdelingen rådgiver, vejleder, behandler, modtager underretninger, foretager børnefaglige undersøgelser og visiterer til støtte i hjemmet og anbringelse udenfor hjemmet. Børn- og Ungeudvalget træffer beslutning i sager, hvor børnenes udvikling er alvorlig truet, og hvor forældrene ikke ønsker at samarbejde med Familierådgivningen.

Familiehuset er kommunens interne leverandør af foranstaltninger i form af kontaktpersoner, familiekonsulenter, familiebehandlere og børnerådgivning. Yderligere tilbyder Familiehuset MMN (Mestring med eget netværk), der er en intensiv indsats for hele familien. Familiehuset tilbyder også misbrugsbehandling af unge under 18 år. Aflastning og døgnanbringelse foregår i netværksfamilier, plejefamilier og eksterne opholdssteder og døgninstitutioner. Området har iværksat en implementeringsplan omkring øget brug af netværksinddragende metoder. Arbejdet med implementeringsplanen foregår i budgetperioden.

Børnehandicapområdet

Området varetager visitationen og myndighedsopgaver i forhold til børn og unge med nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne. Børnehandicapområdet arbejder både forebyggende og indgribende i forhold til handicap og sociale problemstillinger.

Området håndterer udbetaling af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste efter gældende lovgivning.

Gældende for begge områder er, at der kan ydes refusion eller kan ske betaling i forbindelse med borgere, der flytter mellem kommuner. Dette er reguleret via gældende lovgivning.

Kvindekrisecenter

Haderslev Kvindekrisecenter er ikke en kommunal institution, men jævnfør Servicelovens §109 skal kommunalbestyrelsen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte. Haderslev Kommune har til opgave at sørge for psykologsamtaler til de børn og kvinder, der midlertidig har bopæl på krisecenteret. Haderslev Kommune har også en koordinerende funktion i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.m. Haderslev Kommune servicere egne borgere, der får midlertidigt ophold på ethvert krisecenter i Danmark. Haderslev Kommune sørger for betaling for de ophold, kommunens borgere har på krisecentrene. Der udregnes en egenbetaling for opholdet.

Handicap og socialpsykiatri

Haderslev Kommune driver 19 bosteder med 216 boliger til mennesker med fysisk og / eller psykisk funktionsnedsættelse, samt 4 forsorgslignende pladser for borgere, der har betydelig nedsat fysisk og/eller kognitiv funktionsnedsættelse, et misbrug, er socialt udsat, har hjerneskade eller har særlige udfordringer, og hvor borgeren i hverdagen har behov for omsorg, støtte og vejledning, pleje eller lignende.

Udover disse tilbud er der også mulighed for at modtage nedenstående ydelser under henholdsvis

- Handicap
- Socialpsykiatri
- Myndighed

Handicap

Borgerne kan søge om tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse til personer med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (BPA-ordninger).

Borgere kan søge om ledsagerordninger, hvor de får mulighed for at deltage i aktiviteter uden for sit eget hjem. Borgere kan søge om tilskud til merudgifter til den daglige livsførelse til personer mellem 18 og 65 år.

Haderslev Kommune driver derudover 9 beskyttede værksteder og aktivitets- og samværstilbud med i alt 175 pladser, og på stederne tilbydes beskyttet beskæftigelse, aktiviteter og fællesskab. Brugere er borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Formålet med tilbuddene er opretholdelse eller forbedring af borgerens personlige færdigheder eller livsvilkår.

Socialpsykiatri

Borgere, som har et forbrug af alkohol og stoffer i en sådan grad, at borgeren og dennes omgivelser bliver påvirket væsentligt i negativ retning, har mulighed for at få hjælp hos Rusmiddelcentret, som yder hjælp og støtte til borgere. Der er behandlingsgaranti for både alkohol og stoffer på 14 dage.

Borgere i eget hjem har også mulighed for at modtage socialpædagogisk støtte (bostøtte Øst og Vest). Endvidere er der tryghedsskabende indsatser, hvor formålet er, at borgere med en psykisk lidelse i en akut situation kan få hjælp, og dermed kan opretholde et trygt liv i egen bolig, fastholde sociale relationer og andre centrale aspekter af hverdagen, herunder arbejde og uddannelse.

Af aktivitets- og samværstilbud har Haderslev Kommune 5 tilbud geografisk spredt i kommunen, som alle er åbne og uvisiterede tilbud og henvender sig til borgere, som er socialt udsatte.

I Vejviseren kan borgere henvende sig og få råd og vejledning, deltage i gruppeforløb eller få individuelle samtaler. Vejviseren arbejder med at forebygge, at borgeren får det værre og dermed behov for mere indgribende tilbud.

Anlæg

Anlægsområder for Social- og Handicapudvalget (SHU):

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	3,000	6,500	-	-
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	-	0,507	-	-
Social- og Handicapudvalget, I alt	3,000	7,007	-	-

For en udspecificering af de enkelte anlæg henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Det er Social- og Handicapudvalgets ambition at investere i et trygt, sundt, selvstændigt og værdifuldt liv, der styrker børn, unge og voksnes muligheder for i videst muligt omfang at blive selvforsørgende og selvhjulpne. Det giver livskvalitet for den enkelte. Samarbejde med borgernes netværk, frivillige og andre aktører udenfor det kommunale er en vigtig del af indsatserne. Som et led i at arbejde hen imod Vækst og Velfærdsstrategien har udvalget opstillet følgende mål:

- Flere unge har fritidsjob eller arbejder som frivillig
- Fokus på inddragelse og sociale løsninger via netværket
- Flere mennesker med handicap i job og uddannelse
- Flere vælger en social eller pædagogfaglig uddannelse
- Borgere skal tilbydes rette tilbud med den rette kvalitet og til rette pris i eller udenfor Haderslev Kommune

5.2. Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget

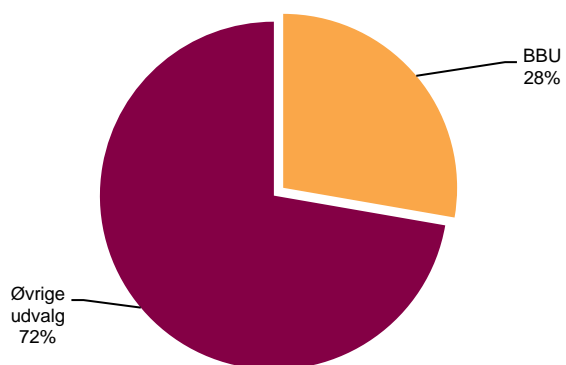
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget (BBU)

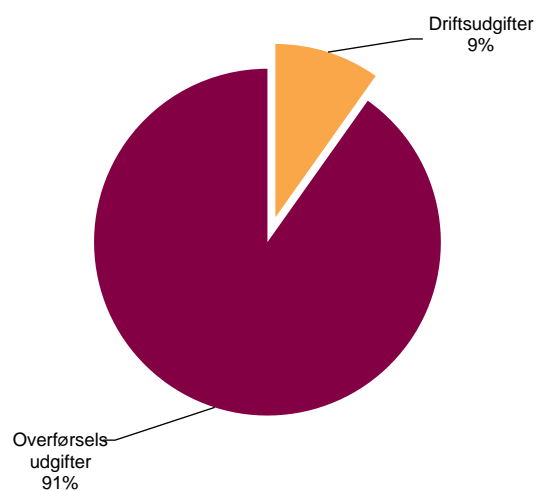
- Beskæftigelsesindsatsen
- Enkelttydelser og forsørgelsesudgifter
- Integrationsindsatsen
- Danskuddannelse til voksne udlændinge
- Borgerserviceopgaver

Budgetandele

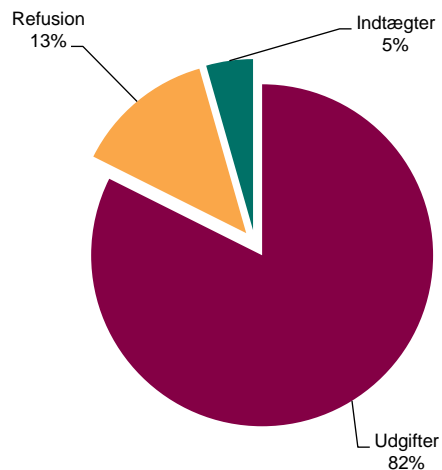
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Der er ingen anlæg på udvalgets område.

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-3,355	-3,596	-3,043	-1,884
Tiltag på BBU	0,548	0,548	0,548	0,548
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget, I alt	-2,807	-3,048	-2,495	-1,336

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Serviceammen	113,266	113,052	113,040	114,199
Overførselsudgifter	1.097,700	1.097,700	1.097,700	1.097,700
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget, I alt	1.210,966	1.210,752	1.210,740	1.211,899

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Beskæftigelsesindsatsens formål er, at:

- understøtte ledige og sygemeldte borgere i at opnå og fastholde hel eller delvis selvforsørgelse
- sikre virksomhederne den arbejdskraft, de har brug for

Beskæftigelsesindsatsen i Haderslev Kommune tager udgangspunkt i den enkelte borger, og i at understøtte denne i at få en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det kan være på fuldtid, deltid, med forskellige typer af støtteforanstaltninger eller med få timers job om ugen.

Borgeren mødes med respekt og forståelse af de forhold, der står i vejen for dennes tilknytning til arbejdsmarkedet. Borgeren skal opleve at blive inddraget, set og hørt. Samtidig er det vigtigt, at borgeren forstår regler og rammer for indsatsen, hvorfor borgeren skal informeres om de krav og forventninger, der stilles.

Beskæftigelsesindsatsen i Haderslev Kommune bygger i vid udstrækning på en virksomhedsrettet tilgang med fokus på rekruttering, fastholdelse og opkvalificering. Indsatsen spiller en vigtig rolle i kommunalbestyrelsens vækst dagsorden om øget bosætning, flere uddannelses- og arbejdspladser, hvor Jobcentret har en central opgave og rolle i at medvirke til at sikre den efterspurgte arbejdskraft. Samarbejdet med virksomhederne er en vigtig forudsætning for at skabe et arbejdsmarked med plads til flere.

Formålet med at give hjælp til enkeltydelser og forsørgelse er, at:

- sætte borgeren i stand til at klare sig selv
- skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, der ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv eller sin familie

Borgere kan søge om enkeltydelser til f.eks. tandbehandling, briller, medicin eller boligindskud. Sagsbehandlingen og udbetalingen af forsørgelsesydelse tager udgangspunkt i en fælles modtagelse og visitation af borgeren i samarbejde mellem Ydelsesteamet og Jobcentret eller andre relevante forvaltningsområder.

Integrationsindsatsen skal sikre, at nyankomne udlændinge har mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer, så de kan blive selvforsørgende og være aktivt deltagende i og bidrage til det danske samfund på lige fod med øvrige borgere.

Indsatsen retter sig mod flygtninge, familiesammenførte udlændinge og indvandrere. Indsatsen omfatter boligplacering af flygtninge, selvforsørgelses- og hjemrejse- eller introduktionsprogram, integrationskontrakt, danskuddannelse og sidst men ikke mindst den beskæftigelsesrettede indsats.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at tilbyde danskundervisning til nyankomne, voksne udlændinge. Målgruppen er både flygtninge, familiesammenførte og indvandrere, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande. Haderslev Sprogcenter løfter denne opgave i Haderslev Kommune.

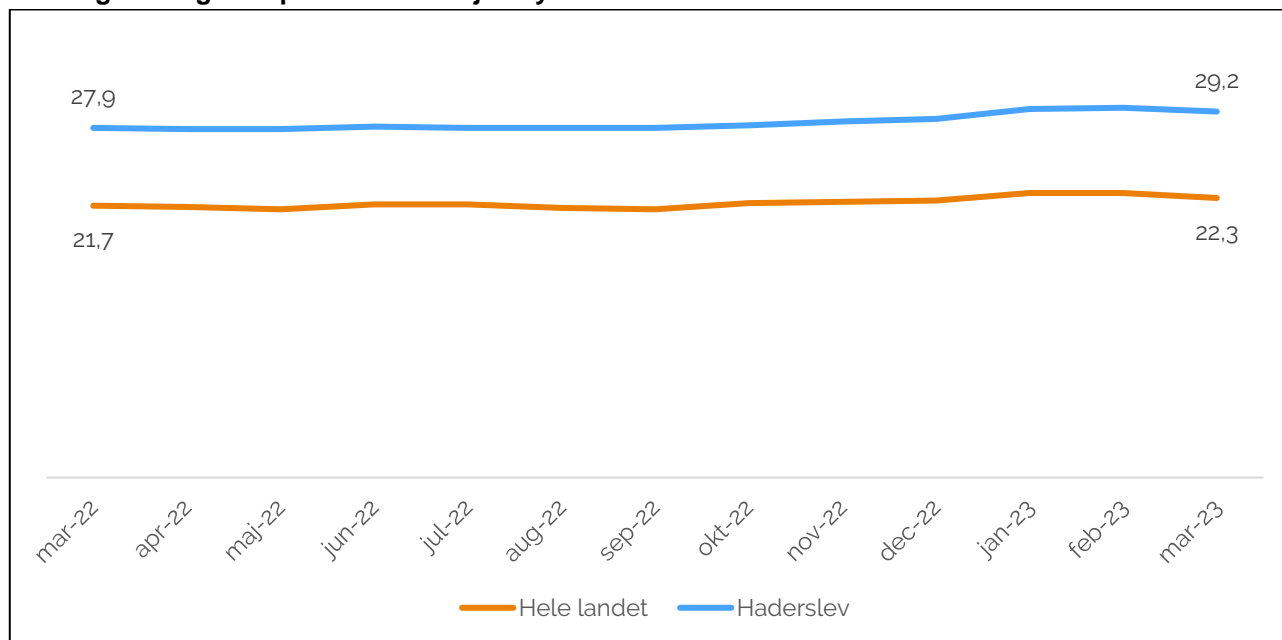
Borgerservice er central i mange borgeres møde med kommunen og spiller en stor rolle i at tage godt imod borgeren, både i det personlige møde, hvor borgerguiderne tager imod og i telefonomstillingen, som stiller opkaldet videre til den relevante forvaltning. Borgerservice varetager opgaven med at rådgive og vejlede borgere

telefonisk eller personligt, f.eks. i forhold til at anvende de mange digitale løsninger herunder MitID, der er udviklet gennem de senere år.

Derudover varetages sagsbehandlingen omkring f.eks. personlige tillæg og helbrestillæg til pensionister, pas, kørekort, folkeregister, beboerindskudslån, vielser, sygesikring og begravelseshjælp.

I grafen ses udviklingen i procentdelen af offentlig forsørgede af arbejdsstyrken i Haderslev Kommune sammenlignet med hele landet.

Offentlig forsørgede i procent af arbejdsstyrken

Lovgivning

Udvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, dog ikke kapitel 10 og 10 a, lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, forskellige integrationsfremmende projekter, de beskæftigelsesrettede opgaver efter integrationsloven og ydelser knyttet hertil, dog ikke §§ 35-39, lov om individuel boligstøtte og særlige kontante ydelser efter lov om social service.

Mål og ambitioner for 2024

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget arbejder ud fra visionen "Flest mulig i selvforsørgelse".

I beskæftigelsesplan 2022-23 er der formuleret 6 politiske fokusområder, som skal bidrage til at realisere målsætningen og ambitionerne om +250 flere i uddannelse, +500 indbyggere og +1.000 arbejdspladser i 2030:

- Virksomhedssamarbejde
- Unge og uddannelse
- Opkvalificering og uddannelse
- Fastholdelse af sygemeldte på arbejdsmarkedet
- Integration og beskæftigelse
- Tværgående samarbejde

5.3. Børne- og Familieudvalget

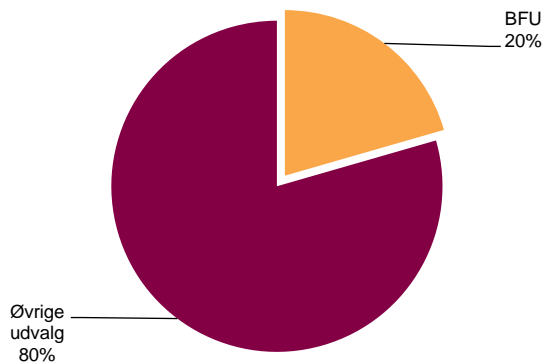
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Børne- og Familieudvalget (BFU)

- Kommunal sundhedspleje 0-17 år
- Dagtilbud 0-6 år og særlige dagtilbud
- Puljeordninger til privat pasning
- Folkeskoler 0. – 10. årgang og skolefritidsordninger
- Ungdomsskole, ungdomsklubber og GOTI
- Det rådgivende team
- Hotspot

Budgetandele

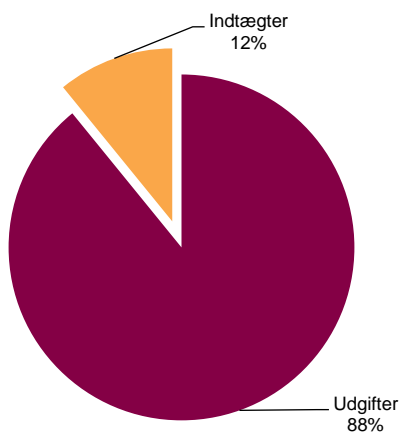
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

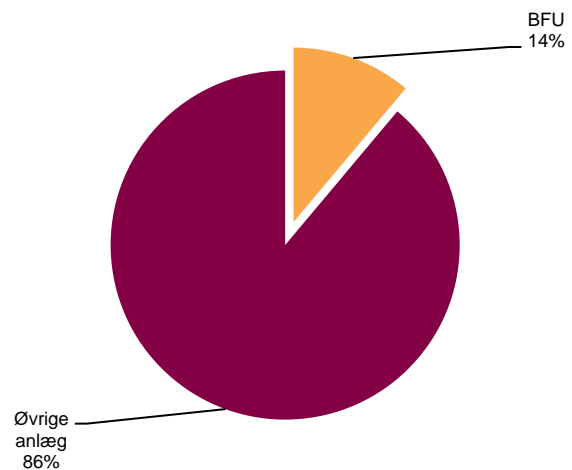
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Demografi - Dagtilbudsområdet	-0,433	-0,433	-0,433	-0,433
Demografi - Skoleområdet	-1,406	-1,406	-1,406	-1,406
Kompensation for struktur på skole- og dagtilbudsområdet	1,000	1,000	1,000	1,000
Tilbagebetaling af investeringsindsats	2,246	2,246	2,246	2,246
Aflødt drift - Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen	-	0,073	0,073	0,073
Lov- og Cirkulærepragrammet	1,525	1,525	1,525	1,525
Yderligere tiltag på skoleområdet	2,300	2,300	2,300	2,300
Pilotprojekt Skolebus	-	1,000	-	-
Børne- og Familieudvalget, I alt	5,232	6,305	5,305	5,305

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Folkeskoler	328,748	329,073	328,073	328,073
Fællesudgifter skolevæsen	226,353	222,195	222,140	222,149
Ungdomsskolen	6,612	6,612	6,612	6,612
Sundhedsplejen	10,692	10,692	10,692	10,692
Fællesudgifter dagtilbud	37,764	38,337	38,337	38,376
Dagpleje	48,837	48,837	48,837	48,837
Daginstitutioner	156,794	156,009	156,009	156,009
Tilskud til puljeordninger	20,090	20,090	20,090	20,090
Det rådgivende team	25,608	25,608	25,607	25,607
Hotspot	0,790	0,790	0,790	0,790
Administration	8,288	8,288	8,288	8,288
Børne- og Familieudvalget, I alt	870,576	866,532	865,476	865,524

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Børne- og Familieudvalget varetager opgaver i forhold til børn og unge og deres familier, primært serviceydelser og indsatser rettet mod de 0 – 18-årige.

Sundhed og forebyggelse

- Sundhedsplejen, som tilbyder individuel vejledning, undervisning, undersøgelser og forebyggende indsatser til gravide og børn og unge op til 18 år

Sundhedsplejen tilbyder bl.a. vejledning og individuel støtte til gravide, spæd- og småbørnsforældre, funktionsundersøgelser af børn i den undervisningspligtige alder, generel forebyggelse og sundhedsfremme. Indgår i tværsektorielt samarbejde med almen praksis, jordemodercenter og fødegang, socialforvaltning m.fl. Udbyder kursus til førstegangsførelse.

Dagtilbud

- Pasning af ca. 450 børn i dagplejen
- Børnehaver, 0-6 års institutioner og specialgrupper i alt ca. 1.845 børn
- Tilskud til private puljeordninger, privatinstitutioner, private børnepassere og pasning af egne børn i alt ca. 383 børn

Daginstitutionerne er enten kommunale eller selvejende. Der er 5 selvejende daginstitutioner samt 10 kommunale daginstitutioner fordelt på 29 matrikler/afdelinger. Der er etableret tre ressourceinstitutioner – en i hvert distrikt – hver med en specialgruppe for børn med særlige behov i direkte tilknytning til ressourceinstitutionens øvrige børnegrupper.

Folkeskoler og skolefritidsordninger

- 11 almene folkeskoler, hvoraf fire har Ungeunivers. Skolerne er beliggende på 16 matrikler. Der er 4.375 elever fra 0-9. klasse, hvoraf ca. 220 elever går i specialklasse, og ca. 115 er enkeltintegrerede
- Skolefritidsordninger på skoler med indskolingsklasser

- Specialskole for 0.-10. klassetrin med ca. 210 elever
- 10. klasse skole med ca. 150 elever

De almene folkeskoler er opdelt i børne- og junioruniverser for 0.-6. klassetrin og ungeuniverser for 7.-9. klassetrin. Fem skoler har specialklasser, og alle 11 skoler har enkeltintegrerede elever.

Kommunen indbetaler tilskud til staten for elever på de fem friskoler og private grundskoler i kommunen, samt for elever på efterskoler.

Ungdomsskole og klubber m.v.

- Haderslev Ungdomsskole anvendes af unge primært i alderen 14-18 år. Ungdomsskolen står for fritidsundervisning, heltidsundervisning, ungdomsklubber og en klub for unge med særlige behov, Naturskole samt varetager "den lille håndværker", som er undervisningsforløb for alle kommunens 5. og 6. klasser

Ungdomsskolen skal give unge mulighed for at udvide deres kundskaber, dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til en indholdsrig tilværelse. Mange af de 13 ungdomsklubber er placeret i små lokalsamfund.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, vejledning og øvrig konsulentbistand

- Pædagogisk Center er en servicefunktion primært for skoler og dagtilbud med tilbud om matematik-, læse-, skole- og IT-konsulenter, informations- og udlånssamling og kurser. Legeteket udlåner pædagogiske materialer til børn, der har brug for ekstra stimulering
- Det rådgivende team består af et tværfagligt team i hvert distrikt og et specialrådgivningsteam. Teamet yder rådgivning og vejledning, sparring, konsulentstøtte til dagtilbud og skoler, og rådgivning og forebyggende indsatser til børn, unge og forældre. Teamet består af psykologer, sundhedsplejersker, fysioterapeuter, ergoterapeut, familiekonsulenter og socialrådgivere
- Praksisvejleder placeret decentralt i 3 kommunale ressourceinstitutioner, der yder støtte til børn med særlige behov i distriktets dagtilbud
- Tale-høre-sprog team yder støtte til alle børn med tale-, høre- og sprogvanskeligheder

Hotspot

- Hotspotchefen fungerer som vidensbank og konsulent, der opkvalificerer den strategiske og proaktive kriminalpræventive indsats, fx ved at udarbejde aktuelle politikker, strategier og handleplaner. Igennem en koordineret viden vedrørende kommunens tværfaglige indsatsområder og netværk, sikrer hotspotchefen, at unge med bekymrende adfærd får den nødvendige støtte på det korrekte niveau

Administration

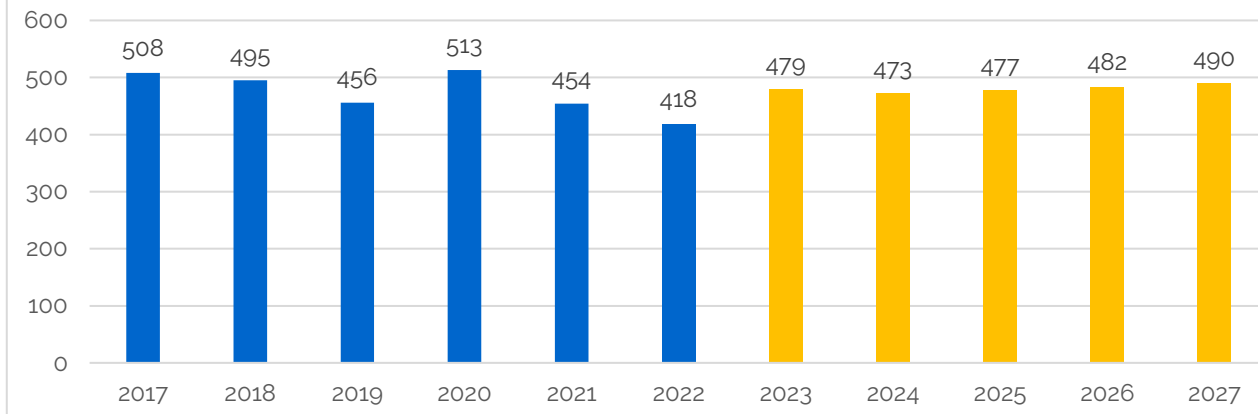
- Administrative opgaver og pædagogiske konsulentfunktioner i forhold til hele fagområdet er placeret i Pædagogik og Læring

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Børne- og Familieudvalget skal løbende tilpasse sine aktiviteter efter antal af fødsler og børn i forskellige aldersgrupper. Flest mulige børn søges inkluderet i de almene tilbud, så de kan indgå i forpligtende fællesskaber i lokalområdet sammen med deres jævnaldrende. Læring er et gennemgående tema i alle sammenhænge, da det er en forudsætning for, at børnene kan få en aktiv og selvstændig voksen tilværelse.

Efter nedadgående fødselstal i flere år og en forventelig stigning i 2023, viser den forventede udvikling et nogenlunde stabilt antal fødsler frem mod 2027.

Antal fødte i Haderslev Kommune

Kilde: Danmarks Statistik

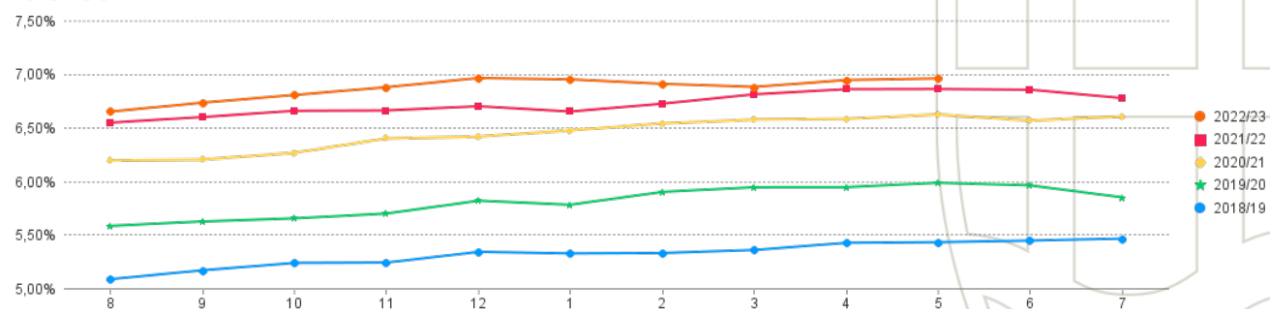
Segregering til og med maj 2023

450 gennemsnitligt antal segregerede elever i indværende skoleår

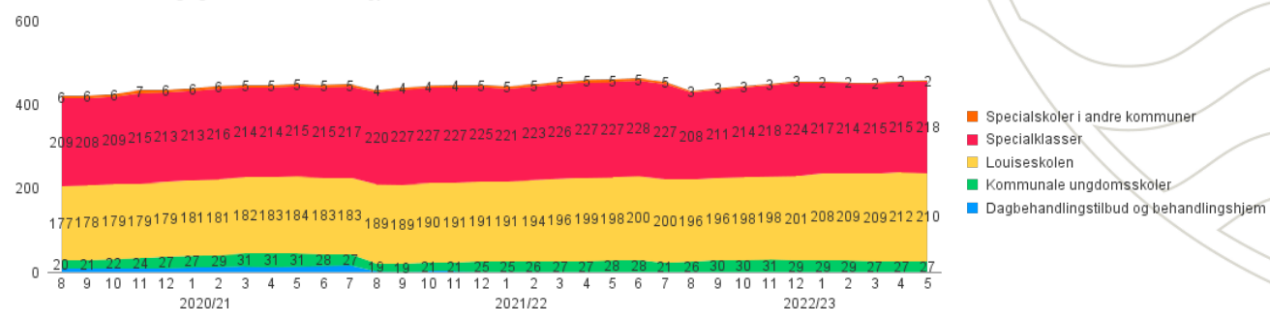
-2 segregerede i forhold til samme måned sidste år

6,87% gennemsnitlig segregeringsgrad i indværende skoleår

Segregeringsgrad for Haderslev Kommunes elever

Haderslev Kommunes segregerede elever efter skoletype

Børn med særlige behov

Udvalget fortsætter arbejdet med at udvikle og forbedre læringsmiljøerne med henblik på at ekskludere færre elever med særlige behov i den almene folkeskole.

Flere drenge end piger modtager specialundervisning, og pigerne starter med specialundervisning senere i skoleforløbet end drengene.

Styringsredskaber og lovgivning

Udvalget forvalter kommunens opgaver efter sundhedsloven kapitel 36 forebyggende sundhedsydelse til børn og unge, dagtilbudsloven, folkeskoleloven og ungdomsskoleloven.

Anlæg

Anlægsområder for Børne- og Familieudvalget (BFU):

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Børnecenter Over Jerstal	3,900	-	-	-
Børnecenter Nustrup	3,600	8,875	-	-
Ny daginstitution på Thrigesvej	15,000	-	-	-
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen	-	5,100	-	-
Børne- og Familieudvalget, I alt	22,500	13,975	-	-

For en udspecificering af de enkelte anlæg henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Haderslev Kommunes børn og unge er afgørende for kommunens vækst og velfærd. Derfor er Børn og Unge-målsætningen afgørende for budgetpartierne. Kommunens folkeskole og dagtilbud skal være det naturlige førstevalg for Haderslevs børn og unge.

Det er vores klare mål at have en attraktiv og stærk folkeskole, som øger tilslutningen til folkeskolen, mindsker segregeringen og højner det faglige niveau i Haderslev Kommunes skoler. Almenområdet skal styrkes, så alle børn oplever at være en del af stærke børnefællesskaber i dagtilbud og skoler. Der skal tillige være fokus på at styrke børn og unges fritidsinteresser. De mindste af kommunens borgere skal have en tryk og god hverdag. Strategierne for udviklingen inden for folkeskoler, dagtilbud og sociale indsatser udgør sammen med udviklingsplaner for udvalgets mindre områder en sammenhængende børn- og ungepolitik. Udvalget vil fortsat arbejde for økonomisk-, faglig- og social bæredygtighed samt med styrkelse af almenområdet.

Derudover fortsætter arbejdet med de strategiske beslutninger for kvalitetsudvikling, inkluderende læringsmiljøer samt evaluering af effekt og kvalitet. Fx via distriktrådene og praksisvejledere.

Ligeledes arbejder området med sammenhængende overgange for barnet. Arbejdet tager afsæt i udviklingen af forældresamarbejde, relationel kapacitet, stærke fællesskaber og sammenhængende læringsspor.

5.4. Kultur- og Fritidsudvalget

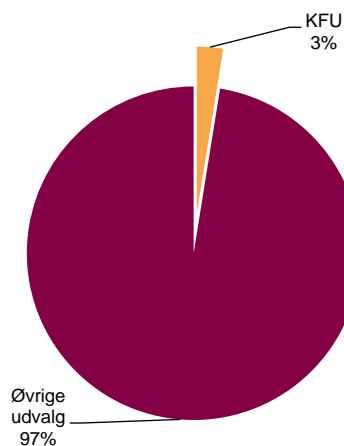
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Kultur- og Fritidsudvalget (KFU)

- Talent
- Idræt
- Kultur
- Fritid
- Administration
- Institutioner

Budgetandel

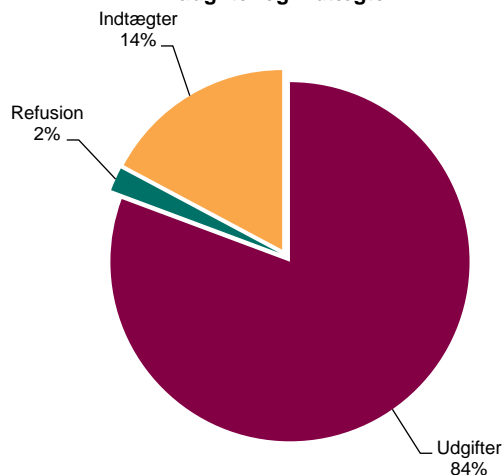
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

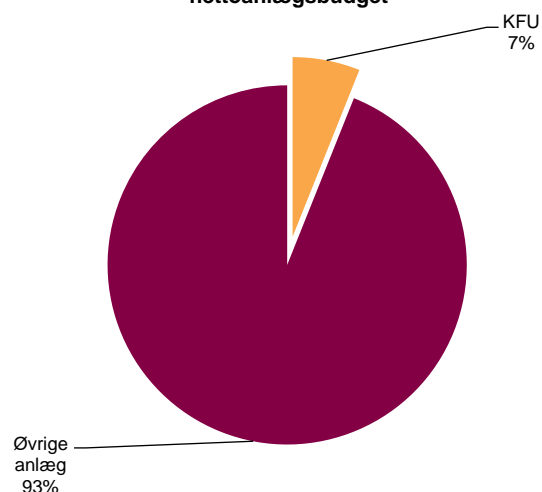
Fordeling af udvalgets nettodriftsudgifter

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Projekt Hærvejen	0,301	-	-	-
Speed1Way – drifts-, samarbejds- og ydelsesaftale	0,212	0,212	0,212	0,212
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt	0,513	0,212	0,212	0,212

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Talent	2,810	2,810	2,810	2,810
Idræt	29,955	29,977	29,977	29,977
Kultur	21,830	20,636	20,636	20,636
Fritid	1,654	1,635	1,635	1,635
Administration	5,957	5,957	5,957	5,957
Institutioner	47,111	47,111	47,111	47,111
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt	109,317	108,126	108,126	108,126

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Kultur- og Fritidsudvalget er ansvarlig for Haderslev Kommunes kultur- og fritidsaktiviteter og samarbejdet med staten, regionen, andre kommuner herunder kulturaftalen i Trekantområdet Danmark, kulturaftale Sønderjylland/Schleswig samt kultursamarbejdet mellem de 4 sønderjyske kommuner. Derudover varetages samarbejdet internt med de kommunale institutioner og eksternt med selvejende institutioner, foreningslivet, interesseorganisationer og aktive enkeltpersoner.

Udgifterne på området fordeles til:

- Decentrale kommunale enheder: Kulturhuset Bispen, Haderslev Musikskole, Historie Haderslev, TalentCenter Haderslev og Haderslev Idrætscenter.
- Kommunale idrætsfaciliteter som klubhuse, haller og udeanlæg.
- Selvejende idrætsinstitutioner som f.eks. StreetDome, Gram Fritidscenter, Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller, selvejende og selvstyre haller.
- Tilskud til folkeoplysende aktiviteter: Lokaletilskud, aktivitetstilskud, kursustilskud, aftenskoletilskud og udvalgets egen udviklingspulje til initiativer og prioriteringer.
- Tilskud på kulturområdet til blandet andet Teatret Møllen, Forsøgsscenen, Kulturhuset Harmonien, Vojens Kultur- og Musikhus, Kultursamvirket, Idrætssamvirket, Fritidssamvirket, Samvirket for Arkiv- og Museumsområdet, Trekantområdets Festuge, Dansk- Tysk Kulturaftale, Tørning Mølle, det Sønderjyske Kulturkoordinationsudvalg med flere.
- Anlægs- og facilitetspuljer samt diverse ansøgningspuljer til konkrete aktiviteter.
- Eliteidrætten i forhold til Team Danmark samarbejdet.

Der er op mod 50 kommunale faciliteter, som driftes inden for området, og godt 80 selvejende eller forenings-ejede faciliteter, som modtager driftstilskud.

Herudover varetages opgaver og projekter, så som udvikling og drift af faciliteter og tilknyttede arealer, grejbank, udvikling af kultur- og fritidsaktiviteter, som fx arbejdet med svømmefaciliteter i Haderslev by og tilbygning af et ekstra bassin i Vojens i samarbejde med Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller, udarbejdelse af en Eventstrategi og meget mere.

I Kultur og Fritid samt de decentrale institutioner, udbetales der løn til ca. 150 medarbejdere, omfattende fastansatte, vikarer/timelønnede samt fleksjobber. Lønbudgettet udgør ca. 45% af det samlede budget.

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Opgavevaretagelsen på kultur- og fritidsområdet foregår inden for rammerne af de politiske visioner, kultur- og fritidspolitikken "Fællesskaber for alle" og lovgivningen. I styrelsesvedtægten er følgende opgaver angivet: Kultur- og fritidsområdet, herunder breddeidrætten, eliteidrætten og talentcenter, folkeoplysningsområdet,

herunder samvirkerne, udarbejdelse af en eventstrategi, kommunale kultur- og fritidsinstitutioner, herunder bibliotek, musikskole, arkiv og idrætsfaciliteter, samt samarbejde med eksterne kultur- og fritidsinstitutioner, idet samarbejde med kultur- og fritidscentre i landdistrikter dog hører under Land- og Byudviklingsudvalget.

Området løftes i samarbejde med en række aktører inden for kultur- og fritidslivet, og forvaltningen har bl.a. opgaver i relation til følgende udvalg og sammenslutninger:

- Fællesrådet for Kultur- og fritidsområdet
- Idrætssamvirket
- Kultursamvirket
- Fritidssamvirket
- Samvirket for Arkiv- og Museumsområdet
- Haderslev Talentråd – Sport
- Diverse bestyrelser og selvejende institutioner

Det samlede antal godkendte foreninger i Haderslev Kommune indenfor kultur-, fritids- og idrætsområdet er på i alt ca. 300 godkendte foreninger.

Det samlede antal medlemmer af foreningslivet på tværs af kultur, fritid og idræt i Haderslev Kommune er på i alt ca. 37.000 medlemmer.

Det vurderes at være ca. 3.500 frivillige i Haderslev Kommune på kultur-, fritids- og idrætsområdet, som omregnet vurderes til ca. 300 fuldtids-jobs.

Styringsredskaber og lovgivning

Folkeoplysningsloven, Biblioteksloven og Musikskoleloven bestemmer de lovbundne opgaver på kultur- og fritidsområdet. Herudover er Eliteidrætsloven, Arkivloven, Teaterloven, Museumsloven og Lov om kulturaftaler relevante lovgivninger for det arbejde, der sker på området. Endelig rummer kommunalfuldmagtsreglerne hjemmel til arbejdet inden for kultur og fritid.

Anlæg

Anlægsområder for Kultur- og Fritidsudvalget (KFU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B	5,500	-	-	-
Vojens Idrætshaller – udskiftning af tag	-	0,800	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	-	3,000	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	-	0,500	9,500	25,000
Svømmefaciliteter Vojens	0,500	8,000	9,850	-
Anlægs- og facilitetspulje	2,250	2,250	2,250	2,250
Kapacitetsudnyttelse på boldbaner ved HIC	0,700	-	-	-
Vojens Speedway Center – nyt lys	2,000	-	-	-
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	-	0,350	-	-
Renovering af to omklædningsrum i VBI's klubhus	0,850	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt	11,800	14,900	21,600	27,250

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Kultur- og Fritidsudvalget ønsker at sætte en retning, der binder kommunen sammen. Kultur- og fritidslivet er en meget vigtig aktør i kommunens vækst- og velfærdsudvikling. Der skal sættes en retning, der favner mangfoldigheden og alligevel sætter en fælles ramme for de tre vækst mål om 250 flere i uddannelse, 500 flere indbyggere samt 1000 flere arbejdspladser – alle mål i 2030.

Kultur- og Fritidsudvalget ønsker at arbejde strategisk med både indhold og rammer. I forhold til rammerne har Kultur- og Fritidsudvalget revideret kultur- og fritidspolitikken, som nu hedder "Fællesskaber for alle" og, hvor der samarbejdes med samvirkerne om handleplaner for politikens virkeliggørelsen. Herudover – og som

en del af den nye styrelsesvedtægt, skal udvalget udarbejde en eventstrategi i denne kommunalbestyrelsesperiode.

På indholdssiden er det Kultur- og Fritidsudvalgets ambition blandt andet at arbejde med faciliteter og bygninger. Målet er, at disse fungerer optimalt, danner rammen for både eksisterende og nye fællesskaber, samt skaber sammenhænge og synergier både mellem det organiserede og selvorganiserede kultur- og fritidsliv og det lokalområde, de er en del af.

Kultur- og Fritidsudvalget er optaget af at de strategiske mål og ambitioner udmøntes gennem et tæt samarbejde med foreningslivet og frivilligheden. Særligt samarbejdet med de 4 samvirker indenfor udvalgets område (Fritidssamvirket, Kultursamvirket, Idrætssamvirket, Samvirket for Arkiv- og museumsområdet) er vigtigt, da disse repræsenterer de mange forskellige foreninger indenfor kultur- og fritidsområdet i Haderslev Kommune. Men også dialogen med - og nærheden til kultur- og fritidsinstitutionerne vægtes højt af udvalget. Det er bl.a. gennem forenings- og institutionslivet, at udvalgets mål og ambitioner udmøntes.

5.5. Teknik- og Klimaudvalget

Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Teknik- og Klimaudvalget (TKU)

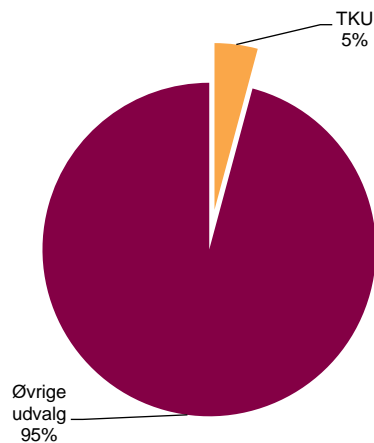
Teknik- og Klimaudvalget beskæftiger sig overordnet set med infrastrukturanlæg, kollektiv trafik, regulering af arealanvendelse, natur- og miljøbeskyttelse og den grønne omstilling.

På myndighedsområdet drejer det sig om opgaver under blandt andet Planloven, Byggeloven, Miljøbeskyttelsesloven, Naturbeskyttelsesloven og vejlovgivningen.

Dertil kommer en række driftsopgaver af primært vejområdet og drift af de kommunale havne og færger samt drift af vandløbsområdet

Budgetandele

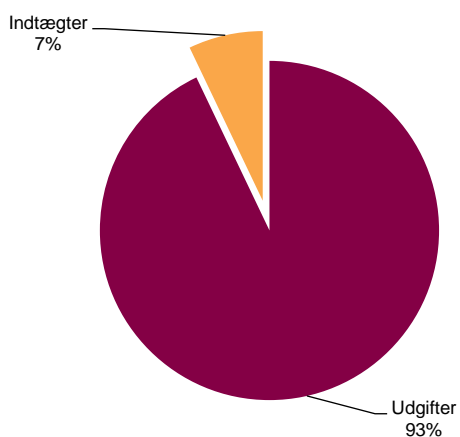
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

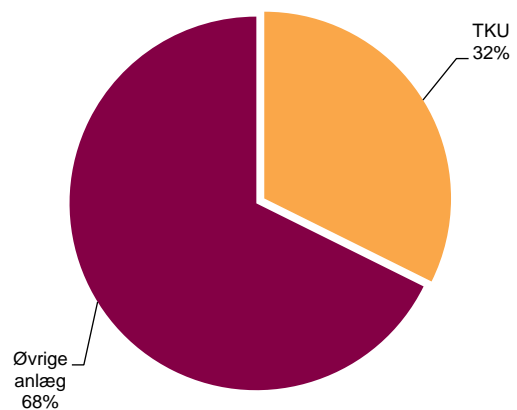
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Kloge m2 – reducering af pulje via ikke budgetlagte salgsindtægter	-	-	-	-
Udbud af den kollektive trafik	1,167	2,334	2,334	2,334
Afløst drift - Pulje til udmøntning af stiplan - nye cykelstier	-	0,200	0,200	0,200
Afløst drift - Byggemodninger, afløst drift offentlige veje og gadelys	0,100	0,150	0,150	0,150
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,457	0,393	0,328	-
Teknik- og Klimaudvalget, I alt	1,724	3,077	3,012	2,684

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Jorde og faste ejendomme	2,879	2,317	2,317	2,317
Fritidsområder	14,162	14,162	14,162	13,834
Natur- og miljøbeskyttelse	5,341	5,277	5,277	5,277
Trafikplanlægning og trafiksikkerhed	1,598	1,598	1,598	1,598
Vejvedligeholdelse m.v.	67,181	67,431	67,431	67,431
Busdrift og læskure	28,753	29,920	29,920	29,920
Færger	5,620	5,620	5,620	5,620
Havne	1,134	1,134	1,134	1,134
Fællesudgifter og administration	58,316	57,322	57,256	57,256
Vejafvandingsbidrag og vintervedligeholdelse	15,122	15,122	15,122	15,122
Teknik- og Klimaudvalget, I alt	200,106	199,903	199,837	199,509

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Arbejdet under Teknik- og Klimaudvalget er organiseret under Teknik og Klima i 3 hovedområder:

- Plan og Byg
- Klima og Miljø
- Drift og Anlæg

Plan og Byg arbejder med lokal- og kommuneplanlægning, varme- og energiplanlægning, byggesagsbehandling, BBR, ejendomsskatteopkrævning, kort og geodata. Desuden servicerer området øvrige udvalg., Plan og Byg varetager opgaver med køb og salg af jord m.v. under Økonomiudvalget, servicerer landdistrikter og områdefornyelse under Land- og Byudviklingsudvalget samt bidrager til de strategiske udviklingsplaner under Vækst- og Udviklingsudvalget.

Klima og Miljø varetager sektorplanlægningen for udviklingen af affalds-, spildevands- og vandforsyningsområdet, vedligeholdelse af vandløb, pleje af naturområder, vandløbsrestaurerings- og naturgenopretningsprojekter, myndighedsopgaver vedrørende virksomheder, husdyrbrug, natur, vandløb, hav og kystbeskyttelse samt rottebekæmpelse. Det koordinerende arbejde med at sikre fremdriften og koordineringen af klimaplanens tiltag varetages også i Klima og Miljø.

Drift og Anlæg omfatter færge- og havnedrift, vedligeholdelse og renovering af kommunens bygninger, trafikplanlægning, trafiksikkerhed, kollektiv trafik, herunder Vojens Lufthavn og busdrift samt alle trafikrelaterede myndighedsopgaver. Drift og Anlægsområdet varetager desuden drift og vedligeholdelse af kommunens sorte og grønne områder, herunder en række kommunale idrætsanlæg og enkelte drifts- og vedligeholdelsesopgaver af udenomsarealer for skoler og institutioner m.v.

På anlægssiden er området ansvarlig for alle byggemodnings- vej, cykelsti- og havneprojekter under Teknik- og Klimaudvalget. Drift og Anlæg deltager derudover i byggeprocessen, når kommunen har større byggeprojekter under øvrige udvalg, f.eks. når der bygges nye børnehaver eller plejehjem.

Styringsredskaber og lovgivning

Teknik- og Klimaudvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver efter bl.a. vejloven, naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, planloven og byggebyloven.

Som et led i arbejdet med konkret at skabe værdi for borgere og erhvervsliv arbejdes der løbende på at skabe en styringsmetode, der bl.a. måler på sagsbehandlingstider samt oplevelsen af afdelingernes tilgang til dialog, løsningsfokus m.v.

Anlæg

Anlægsområder for Teknik- og Klimaudvalget (TKU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	-	1,200	-	-
Jomfrusti-projektet - udgifter	30,381	32,000	32,250	23,860
Jomfrusti-projektet – indtægter	-	-	-	-27,000
Naturprojekter og øget biodiversitet	0,500	0,500	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - udgifter	3,000	3,000	3,000	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - indtægter	-1,000	-1,000	-1,000	-
Klimaplan 2022-2050	3,000	3,000	3,000	3,000
Anlægsprojekt Gram	1,000	-	-	-
Flytning af driftsafdelingen	5,900	5,900	-	-
Broer og bygværker	2,700	3,800	2,700	2,700
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	-	0,800	-	-
Tilgængelighedspulje	0,400	0,400	0,400	0,400
Pulje til udmøntning af cykelstiplan – udgifter	1,000	13,000	10,000	7,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan - indtægter	-	-3,050	-4,000	-2,000
Pulje til realisering af trafikikkerhedsplan	1,000	1,000	1,000	1,000
Oversvømmelsessikring af Fole	1,000	2,000	3,500	-
Haderslev Dam og fjord	1,000	1,000	1,000	-
Pulje til prioritering af havne og færge	3,000	5,000	5,000	5,000
Forberedelse til oprensning af Haderslev Fjord	0,500	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget, I alt	53,381	68,550	56,850	13,960

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Haderslev Kommune er med til at skabe de rammer, som gør det muligt for vores virksomheder at vokse og udvikle sig. I den kommunale planlægning skaber Teknik og Klimaudvalget de forudsætninger, der skal til for at sikre vækst for erhvervslivet og velfærd for borgerne.

Teknik og Klimaudvalget prioriterer:

- At fokusere på vækst dagsordenen, når vi via planlægning såvel som nyanlæg skaber rammer for udviklingen i kommunen
- At have det rigtige udbud af attraktiv bolig- og erhvervsjord til salg
- At sikre en hurtig og kompetent erhvervsservice og myndighedsbehandling
- At fokusere på den grønne dagsorden og nedbringe CO²-udledningen ved at implementere Haderslev Kommunes klimaplan og sikre sammenhæng mellem tiltag på klimaområdet og vækstambitioner for 2030
- At sikre kritisk infrastruktur i kommunen
- At sikre stabil drift og vedligehold af kommunale arealer, særligt veje og grønne områder, til gavn for kommunens borgere og virksomheder såvel som besøgende

5.6. Ungeudvalget

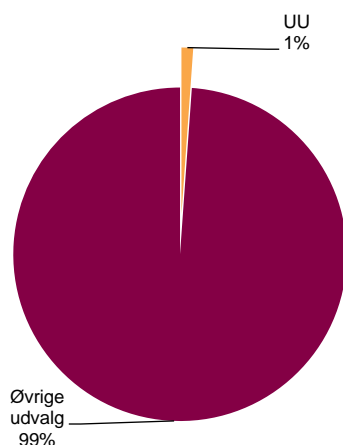
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Ungeudvalget (UU)

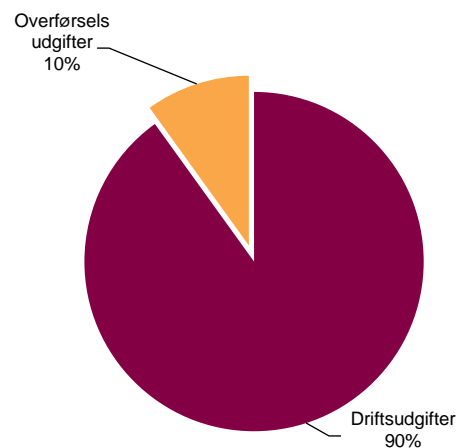
- Jobcenter Unge
- Uddannelses- og erhvervsvejledning af unge (UEV)
- Forberedende grunduddannelse (FGU)
- Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Særlige indsatser

Budgetandele

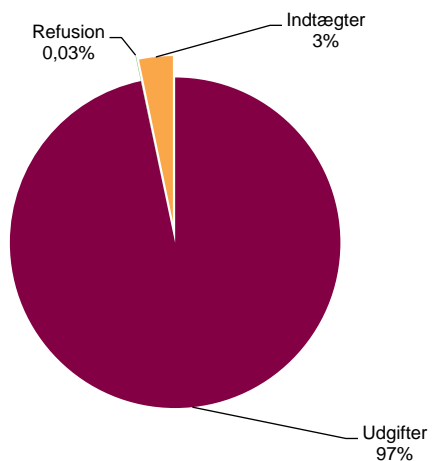
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Der er ingen anlæg på udvalgets område.

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Styrkelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen	0,189	0,189	0,189	0,189
Ungeudvalget, I alt	0,189	0,189	0,189	0,189

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Jobcenter Unge	10,210	10,210	10,210	10,210
Uddannelses- og erhvervsvejledning Unge (UEV)	6,853	6,853	6,853	6,853
Forberedende grunduddannelse (FGU)	14,960	14,960	14,960	14,960
Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)	17,173	17,173	17,173	17,173
Særlige indsatser	1,945	1,945	1,945	1,945
Ungeudvalget, I alt	51,141	51,141	51,141	51,141

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

I Ungeudvalget ligger ansvaret for en række opgaver, der har betydning for unge og deres uddannelses- og jobmuligheder i Haderslev Kommune.

Den kommunale ungeindsats

Den kommunale ungeindsats koordinerer de unges samlede forløb på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen. Unge under 25 år, der ikke er i gang med eller ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse, kan få vejledning om uddannelse og job hos den kommunale ungeindsats. Den kommunale ungeindsats foretager målgruppevurdering af unge, der ønsker at starte på Forberedende grunduddannelse (FGU) og ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Jobcentrets ungeteam

Jobcentrets ungeteam varetager den beskæftigelsesrettede indsats for unge 15 – 29-årige, der ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, og som ikke er i uddannelse eller job. Indsatsen foregår indenfor rammerne af Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB).

Uddannelses- og erhvervsvejledning af unge (UU)

UU vejleder alle unge i 7. til 10. klasse, individuelt og kollektivt. Alle elever modtager kollektiv vejledning. Elever, der ønsker at starte på en uddannelse, som de ikke er vurderet parat til, skal have individuel vejledning. Vejledningen skal her være særlig målrettet mod, at eleven bliver parat til uddannelse. Vejledningen foregår indenfor rammerne af Lov om kommunal ungeindsats for unge under 25 år.

Forberedende grunduddannelse (FGU)

FGU henvender sig til unge under 25 år, der endnu ikke er parat til at gå i gang med eller at gennemføre en anden ungdomsuddannelse. Det kan være af faglige, personlige eller sociale årsager. Formålet med FGU er, at den unge forberedes på efterfølgende at kunne fortsætte på en erhvervsuddannelse, en gymnasial uddannelse eller at komme i job. FGU består af forskellige uddannelsesspor, som kan tilpasses den unges behov og interesser.

Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)

STU er en 3-årig uddannelse, der henvender sig til unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov. Der er ca. 70 elever på STU i Haderslev.

Uddannelsens formål er at udvikle den unges personlige, sociale og faglige kompetencer til så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse. STU er for de unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, selv ikke hvis der ydes specialpædagogisk støtte.

Uddannelsen foregår indenfor rammerne af Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Særlige indsatser

Boligsocial indsats

Haderslev Kommune, Haderslev Andels Boligforening (HAB) og Haderslev Boligselskab v/Domea samarbejder om boligsociale helhedsplaner for Varbergparken og Sydbyen – Hjemegn 6100. Afdelingschefen for Unge, uddannelse og service indgår i den boligsociale bestyrelse.

Samarbejde med ungdomsuddannelserne, herunder udvikling af et campusområde

Haderslev Kommune har i 2023 vedtaget en ny uddannelsespolitik, som sætter ramme og retning for at realisere ambitionen om +250 flere i uddannelse i 2030. Politikken skal understøtte, at Haderslev som uddannelsesby har studiemiljøer og tilbud til unge, som gør det attraktivt at tage en uddannelse og senere i livet et job i Haderslev Kommune.

Fastholdelsesmentor

Fastholdelsesmentor indsatsen blev startet op som et projekt i 2017, og er fra 2022 implementeret i den daglige drift, jfr. beslutning i Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Det er en særlig indsats til unge, der er i risiko for at falde ud af deres uddannelse, hvor målet er, at den unge fastholdes i uddannelse eller støttes i et omvalg.

Samarbejdsaftaler og projekter

Haderslev Kommune har indgået aftale med Headspace. Tilbuddet har fokus på børn og unge i alderen 12-25 år, der ikke er syge nok til psykiatrien, men heller ikke raske nok til et liv med uddannelse/job, sociale relationer mv. Headspace er primært drevet af frivillige, og målet er, at de unge føler sig set, hørt og mødt, og oplever bedre trivsel og mindre ensomhed.

Haderslev Kommune stiller lokaler til rådighed og har tilknyttet 2 medarbejdere fra ungeområdet og socialområdet til Headspace, i alt 15 timer ugentligt.

Mål og ambitioner for 2024

Målet er at indfri den uddannelsespolitiske målsætning om, at alle 25-årige skal have gennemført en uddannelse, være i uddannelse eller være i beskæftigelse.

Konkret betyder det, at:

- mindst 30% af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse direkte fra grundskolen i 2025
- mindst 90% af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030.

Som led i Haderslev Kommunes indsats for at skabe vækst og velfærd er målet at indfri ambitionerne om, at:

- + 250 flere i uddannelse
- + 500 indbyggere og
- + 1.000 arbejdspladser.

5.7. Senior- og Sundhedsudvalget

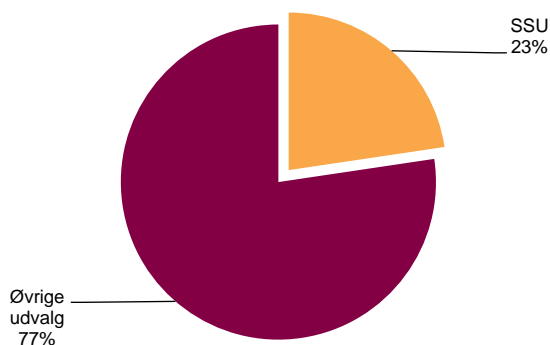
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Senior- og Sundhedsudvalget (SSU)

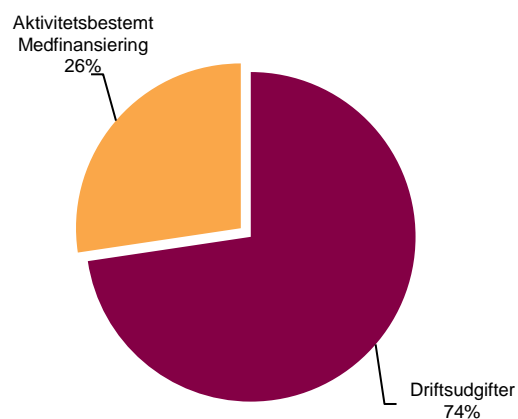
- Hjemmepleje, sygepleje og plejehjem
- Hjælpe midler
- Omsorgstandpleje, specialtandpleje og tandplejetilbud til børn og unge
- Genoptræning og vedligeholdelsestræning
- Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud, herunder patientrettet forebyggelse
- Drift af kommunens sundhedscentre
- Samarbejde med Region Syddanmark og de øvrige syddanske kommuner i regi af sundhedsaftalen
- Betaling og opfølgning heraf til Region Syddanmark
- Støtte og facilitering af det frivillige sociale arbejde efter Servicelovens §§ 18 og 79

Budgetandele

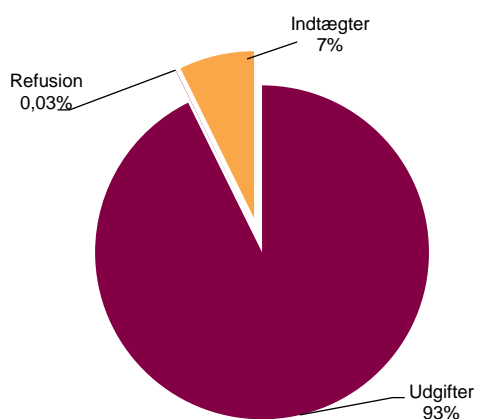
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

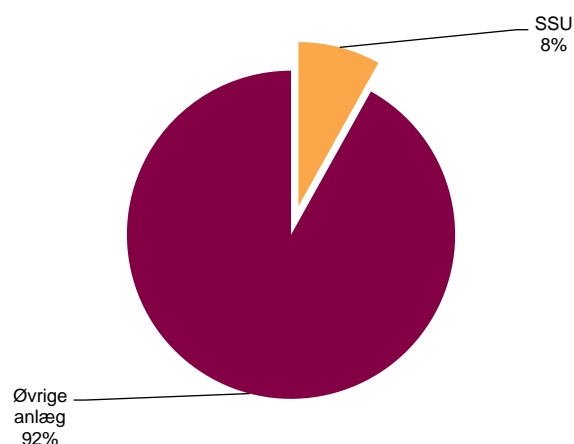
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Demografi - Ældrepleje	8,116	8,116	8,116	8,116
Demografi - Forebyggende hjemmebesøg	0,131	0,131	0,131	0,131
Færre ensomme mennesker i Haderslev Kommune	0,400	0,400	-	-
Vederlagsfri fysioterapi	1,500	1,300	1,100	0,900
Aflødt drift til sygeplejeklinik i Gram	-	0,630	0,630	0,630
Tomgangsleje ved ældre-, handicap- og plejeboliger	3,000	2,000	1,000	-
Videreudvikling af plejehjem i eget hjem	4,074	4,074	4,074	4,074
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,156	-	2,088	2,088
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt	17,377	16,651	17,139	15,939

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Senior og Rehabilitering	603,825	602,864	601,852	600,840
Huslejeindtægter ældre- og plejeboliger	-8,515	-9,515	-10,515	-11,515
Vedvarende indsatser	261,927	262,05	262,05	262,05
Længerevarende indsatser	124,713	125,343	125,343	125,332
Myndighed, Senior og Rehabilitering	197,303	196,589	196,577	196,576
Korterevarende indsatser	28,397	28,397	28,397	28,397
Sundhed og Forebyggelse	400,341	401,356	401,257	401,057
Vederlagsfri fysioterapi	10,734	10,534	10,334	10,134
Tandplejen	29,758	30,948	31,471	31,471
Sundhedssamarbejde og Forebyggelse	52,128	52,153	51,731	51,731
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260,244	260,244	260,244	260,244
Hjælpe midler	47,477	47,477	47,477	47,477
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt	1.004,166	1.004,220	1.003,109	1.001,897

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Senior og Rehabilitering

Huslejeindtægter ældre- og plejeboliger

Omfatter:

- Beboernes huslejebetaling for ældre- og plejeboliger
- Drift- og vedligeholdelsesomkostninger for servicearealerne
- Tomgangsleje for tomme boliger
- Henlæggelser

Vedvarende indsatser

Afdelingen består af plejecenterområdet, dagcentrene og kommunens demens-team.

Borgerne på plejecentrene og dagcentrene er visiteret af kommunens visitatorer jf. de politiske besluttede kvalitetsstandarder.

Borgere på plejecentrene tilbydes genoptræning og rehabiliterende indsatser.

Borgere og pårørende støttes og aflastes desuden gennem tilbuddene i kommunens demens-team og kommunens 2 dagcentre samt de 4 aktivitetscentre.

Haderslev Kommune råder over 347 plejeboliger. Disse plejeboliger er beliggende på 6 kommunale plejecentre og 2 selvejende plejecentre. Højmarkens nye 16 pladser i 2024 er med i antallet af pladser.

Udover ovenstående 347 plejeboliger, har Danske Diakonhjem Haderslev Fripnejehjem med 60 pladser i Haderslev by.

Længerevarende indsatser

Afdelingen yder hjælp til visiterede borgere i eget hjem i form af kommunens hjemme- og sygepleje samt gennem personlige hjælpere.

- **Hjemmepleje:** Borgere, der har behov for pleje i eget hjem, har mulighed for at vælge mellem private tilbud efter fritvalgsordningen eller den kommunale hjemmepleje. Den kommunale hjemmepleje er opdelt i 6 hjemmeplejedistrikter, og distrikterne har totalt set ca. 1.370 visiterede borgere pr. uge. Hjemmeplejen har også et internt ressourcekorps, der afløser i de 6 hjemmeplejedistrikter ved sygdom og anden fravær.
- **Sygepleje:** Sygepleje ydes efter lægehenvielse til alle personer, der bor eller opholder sig midlertidigt i Haderslev Kommune. Sygeplejen er delt op i 3 distrikter og tilbyder både sygepleje på kommunens sygeplejeklinikker og i borgerens eget hjem.
- **Personlige hjælpere:** Personlige hjælpere ansættes efter §94 i Længerevarende indsatser. Der er på nuværende tidspunkt ca. 32 personlige hjælpere.

Myndighed, Senior og Rehabilitering

Visitationen står bl.a. for visitation af praktisk hjælp og personlig pleje – inkl. privatleverandørerne og visitation af pleje- og ældreboliger.

Derudover har afdelingen budgettet til mad til de hjemmeboende visiterede borgere, der leveres af Elbo I/S, Det Danske Madhus og Kølemad Basfood.

Kvalitet, Udvikling og Uddannelse forestår uddannelse af social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælper på henholdsvis plejecentre, plejedistrikter og i socialpsykiatrien. Eleverne er både unge- og voksenelever. Kvalitet, Udvikling og Uddannelse servicerer Senior- og Sundhedsudvalget, Social- og Handicapudvalget, de 3 råd og forvaltningen.

Korterevarende indsatser

Borgerne mødes af tværfaglige teams, og med udgangspunkt i borgernes ønsker og egne mål, hjælpes borgerne til at opnå højere selvstændighed. Der arbejdes i afdelingen målrettet med identificering og implementering af relevante velfærdsteknologier.

Afdelingen består af den fremskudte rehabiliteringsenhed, E-distriktet og Døgnrehabilitering på Plejecenter Kong Frederik IX.

Sundhed og Forebyggelse

Vederlagsfri fysioterapi

Vederlagsfri fysioterapi og ridedfysioterapi ordineres af lægerne. Målgruppen er borgere med svært fysisk handicap eller varig funktionsnedsættelse som følge af progressiv sygdom, fx sklerose.

Vederlagsfri fysioterapi leveres af privatpraktiserende fysioterapeuter. På plejecentrene og på børneområdet er Træning og Rehabilitering primært leverandør af vederlagsfri fysioterapi, og man har primo 2023 startet en prøvehandling på 2 år i forhold til at tilbyde et kommunalt tilbud om vederlagsfri fysioterapi til en større målgruppe.

Tandplejen

I henhold til Sundhedsloven skal den kommunale tandpleje tilbyde:

- Et gratis forebyggende og behandlende tandplejetilbud til alle børn og unge op til 22 år. Med finansloven 2022 blev det besluttet også at gøre tandplejen gratis for unge mellem 18 og 22 år. Implementeringen er påbegyndt medio 2022, og der indføres én årgang om året. Ordningen forventes fuldt implementeret ved udgangen af 2025.
- Et forebyggende og behandlende omsorgstandplejetilbud til den del af befolkningen, hvis egenomsorg er så begrænset, som følge af fysisk eller psykisk svækkelse, at de ikke kan benytte det traditionelle

tandplejetilbud. I Haderslev Kommune skal man være visiteret til varig daglig hjælp for at få tilbudt omsorgstandpleje.

- Et specialiseret tandplejetilbud til den gruppe af psykisk syge og psykisk udviklingshæmmede, der dels ikke kan benytte det traditionelle tandplejetilbud enten i privat praksis eller i børne- ungdomstandplejen og derudover har brug for et mere specialiseret behandlingstilbud end det, som omsorgstandplejen kan tilbyde.
- Et gratis tandplejetilbud til borgere med særlige sociale problemer i form af gadehjemløse samt borgere, der kan benytte herberger, varmestuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. Servicelovens §§ 104 og 110, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Sundhedssamarbejde og Forebyggelse

Støtte og facilitering af det frivillige sociale arbejde sker efter servicelovens § 18 og støtte til aktiviteter til ældre efter § 79.

Desuden er det muligt for frivillige og andre at søge om støtte til aktiviteter under "Haderslev i bevægelse", som Senior- og Sundhedsudvalget finansierer og har råderet over.

En kommunal ansat frivillig-koordinator er bindeled mellem kommunen (og på tværs af afdelinger) og de frivillige.

Kommunen betaler for aktiviteterne på de kommunalt finansierede regionale sundhedsaktiviteter, som dækker udgifter til specialiseret ambulans genoptræning, hospiceophold og udgifter til færdigbehandlede patienter med både fysiske eller psykiske sygdomme.

Udvalget er ansvarligt for driften af Sundhedscenter Vojens, Sundhedscenter Haderslev samt sundhedstiltag i Gram.

Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud, herunder patientrettet forebyggelse. Der samarbejdes omkring indsatser til borgere mellem 0-100 år. Dette omhandler tobaksforebyggelse og andre prioriterede indsatser, som blandt andet dækker mental sundhed, livsstilssygdomme som overvægtsbehandling, stress/ depression og at finde tilknytning til værdifulde og sundhedsfremmende fællesskaber.

Kurser efter Stanford konceptet - Lær at tackle kurser - hvor borgere underviser borgere og pårørende i bl.a. pårørendenetværk og håndtering af angst/ depression, kronisk sygdom og smerter vha. støtte og supervision fra Komiteen for Sundhedsoplysning.

Patientrettet forebyggelse er indsatser rettet mod borgere med kronisk sygdom eks. KOL, diabetes, hjertesygdom, kræft, depression, samt rygsygdomme, som her får et kursus med henblik på at lære at leve med og håndtere deres kroniske sygdom også i et arbejdsmæssigt perspektiv. Nære samarbejdspartnere er her de praktiserende læger og regionale sygehuse.

Træning og Rehabilitering

Træning og Rehabilitering varetager genoptræningen af borgere fra 0-100 år efter sygehusindlæggelse. Borgeren får en genoptræningsplan ved udskrivelse, som er lavet på baggrund af en lægefaglig vurdering. Derudover varetages også genoptræning og vedligeholdende træning uden sygehusindlæggelse, som visiteres af kommunen på baggrund af henvendelse fra borger/pårørende/læge eller andre.

Aktivitetsbestemt medfinansiering

Sundhedsaftalen er trådt i kraft og udvalget forestår implementering af den nye sundhedsaftale sammen med de andre udvalg.

Den aktivitetsbestemte medfinansiering af sundhedsvæsenet er de udgifter Haderslev Kommune skal afholde til regionerne for borgere, der bruger sygehuse og almen praksis mm. Afregningen af medfinansieringen er i 2024 budgetteret i overensstemmelse med udmeldingen fra KL. Der afventes en afklaring fra regeringen omkring en mulig omlægning af afregningen i fremtiden.

Hjælpemidler

Borgere kan ansøge om hjælpemidler til f.eks. bleer, biler, kørestole, proteser og optiske synshjælpemidler.

Styringsredskaber og lovgivning

Området varetages i henhold til Serviceloven og Sundhedsloven.

Plejecentrene og hjemmeplejen er aktivitetsafregnet, mens hjemmesygeplejen og hjælpemidler er rammebudgetteret.

Anlæg

Anlægsområder for Senior- og Sundhedsudvalget (SSU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Teknisk infrastruktur – ladestandere til elbiler	1,500	-	-	-
Opførelse af 16 Ældreboliger på Højmarken i Gram	8,278	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram	-0,600	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram	2,000	-	-	-
Velfærdsteknologi til demensvenlige ældreboliger	1,600	-	-	-
Velfærdsteknologiske løsninger	1,000	1,000	1,000	1,000
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt	13,778	1,000	1,000	1,000

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner

- Medborgerskab og netværksinddragelse
 - Fællesskaber og inddragelse af frivillige og netværk, hvor kommunen ikke nødvendigvis er (hele) løsningen
 - Øget frihed og selvstændighed ved borgerne bl.a. via digitale løsninger
- Vækst- og velfærdsstrategien
 - Udvikling, rekruttering og fastholdelse af medarbejdere gennem fokus på trivsel, ledelse, rammer, fleksibilitet og mikrojobs
- Sund økonomi
 - En økonomi i balance

5.8. Økonomiudvalget

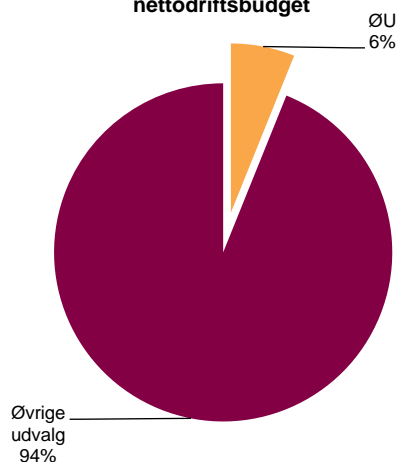
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Økonomiudvalget (ØU)

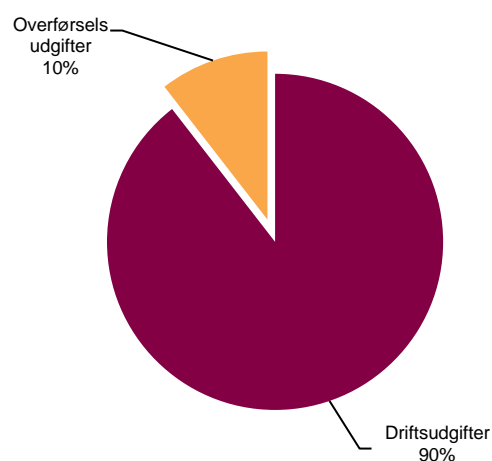
- Kommunaldirektør
- Kommunalbestyrelse
- Sekretariat, Udvikling og Personale
- Økonomi og Løn
- IT og Digitalisering
- Borgerrådgiver og Databeskyttelsesrådgiver

Budgetandele

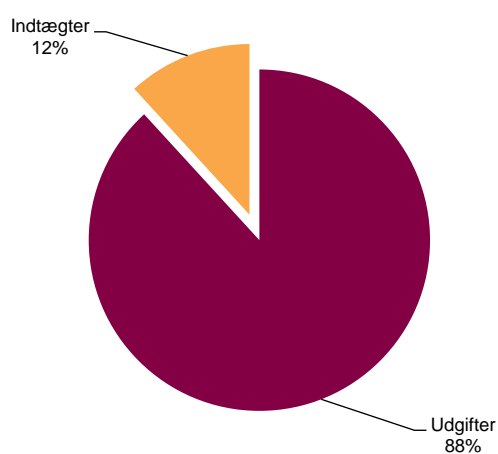
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

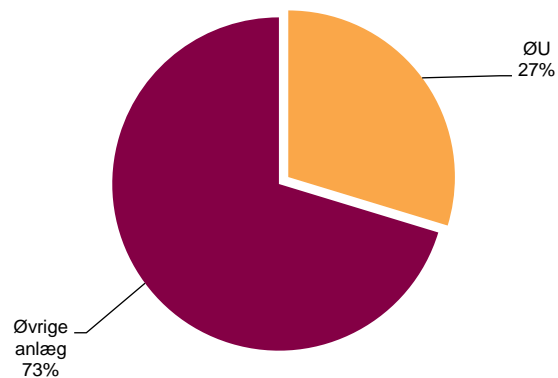
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Opbygning af fælleskommunalt cyberværn	0,450	0,450	0,450	0,450
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-1,299	-0,962	-0,298	-
Bygningsrokade - Gåskærgade 28	0,763	0,763	0,763	0,763
Indsats mod sygefravær	0,600	-	-	-
Økonomiudvalget, I alt	0,514	0,251	0,915	1,213

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Driftsudgifter, i alt	233,481	234,456	235,119	235,416
Kommunaldirektør	14,009	14,009	14,009	14,009
Økonomi og Løn	103,578	103,639	103,968	104,667
Sekretariat, Udvikling og Personale	43,059	42,796	43,130	42,728
IT og Digitalisering	28,203	28,203	28,203	28,203
Børn- og Kultur	1,587	1,587	1,587	1,587
Centrale puljer	31,303	32,481	32,481	32,481
Budgetværn	11,743	11,743	11,743	11,743
Overførselsudgifter, i alt	25,000	25,000	25,000	25,000
Økonomiudvalget, I alt	258,481	259,456	260,119	260,416

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

I forlængelse af mål og ambitioner for 2024. For at kunne opfylde formålet for Økonomiudvalgets arbejde, skal den økonomiske politik overholdes. Dette gøres blandt andet ved at følge de aftalte budgetstrategier og budgetprocesser.

Arbejdet med IT-sikkerhed kræver stort fokus på at have opdaterede rammer for datasikkerhed og hele tiden følge med udviklingen indenfor digitalisering. Dette er med til at fremme en effektiv service for borgere og medarbejdere i hele kommunen.

Yderligere er det vigtigt hele tiden at have personalepolitikken for øje, så man i Haderslev Kommune har kompetente og motiverede medarbejdere, som kan yde den bedst mulige service for borgere og virksomheder. Dette indebærer at have stort fokus på rekruttering, fastholdelse og sygefravær.

Der forventes at være omkring 120 ansatte i stabene i 2024. Langt størstedelen er ansat i de store stabsafdelinger i Økonomi og løn, Sekretariat og udvikling og IT og digitalisering. Af større udgiftsområder, udover løn, under Økonomiudvalget kan nævnes barselsfonden, tjenestemandspension, kommunalbestyrelsesarbejde, forsikringer, beredskab i Sønderjylland og Udbetaling Danmark.

Anlæg

Anlægsområder for Økonomiudvalget (ØU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Byudvikling	-	3,600	5,700	11,871
Erhvervsjord	6,000	6,000	5,000	5,000
Pulje til byggemodning og salg af grunde - udgifter	1,900	1,900	1,900	1,900
Pulje til byggemodning og salg af grunde - indtægter	-1,400	-1,400	-1,400	-1,400
Anlægstilskud til Brand og redning Sønderjylland	1,400	1,400	1,400	1,400
Bygningsvedligeholdelse mv.	28,430	28,300	28,300	28,300
Strukturelle ændringer på borgernære områder	-	1,125	10,000	10,000
Udmøntet anlægspulje	-	13,000	17,000	28,000
Teknisk reservationspulje	8,506	-	-	-
Økonomiudvalget, I alt	44,836	53,925	67,900	85,071

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Udgangspunktet for Økonomiudvalgets arbejde er den økonomiske politik, personalepolitikken, digitalisering og IT-sikkerhed. Dette gøres bl.a. gennem en årlig budgetstrategi samt en række politikker, som har særlig betydning for Økonomiudvalgets arbejde, fx indkøbs- og udbudspolitik.

Formålet med Økonomiudvalgets arbejde er bl.a. at sikre en robust økonomi og et råderum, der kan understøtte vækst- og velfærdsdagsordenen.

5.9. Vækst- og Udviklingsudvalget

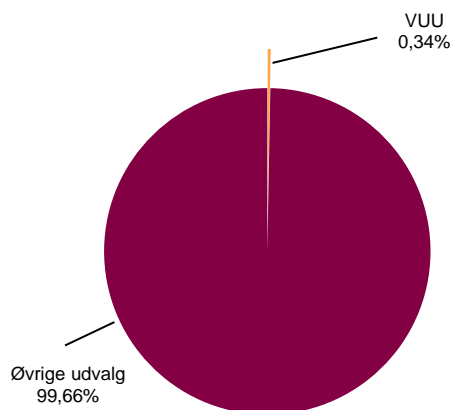
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Vækst- og Udviklingsudvalget (VUU)

- Vækststrategien – Bosætning, Arbejdspladser og uddannelse
- Planstrategi og udviklingsplaner
- Erhvervsudvikling
- Turisme
- Jomfrusti-projektet
- Vojens Lufthavn
- Udvikling af området omkring flyvestation Skrydstrup

Budgetandele

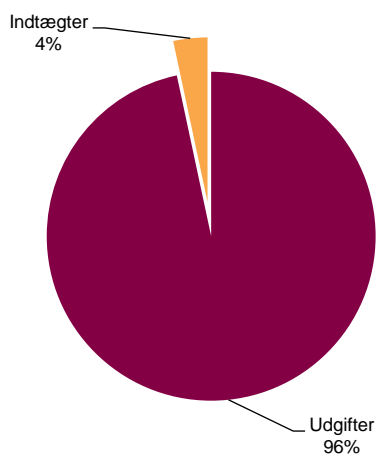
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

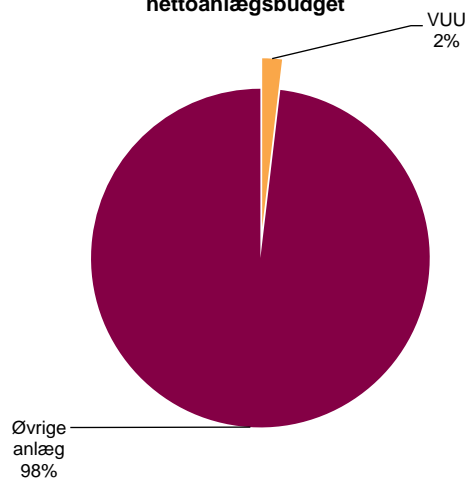
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Tiltag i budgetforliget

De politisk prioriterede tiltag er som følger:

(Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Erhvervsudvikling i og omkring Vojens Lufthavn	0,200	0,130	0,067	0,067
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt	0,200	0,130	0,067	0,067

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Erhvervsfremme og turisme	13,496	13,426	12,662	12,662
Vojens Lufthavn	0,791	0,791	0,791	0,791
Vækstinitiativer	0,157	0,157	0,157	0,157
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt	14,444	14,374	13,610	13,610

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Vækst- og Udviklingsudvalget er blevet oprettet som stående udvalg i forbindelse med kommunalvalget i 2021. I udvalget er der placeret en række opgaver, der har betydning for den overordnede vækst og udvikling i Haderslev Kommune.

Vækststrategi

Kommunalbestyrelsen har sat fokus på at skabe vækst og velfærd for borgere og virksomheder, og gør det gennem de tre sammenhængende vækstspor: Bosætning, Arbejdspladser og Uddannelse. På baggrund af en lang og inddragende proces har kommunalbestyrelsen også vedtaget en 2030-ambition, der opstiller mål og delmål for udviklingen i Haderslev Kommune inden for de tre vækstspor. Det er Vækst- og Udviklingsudvalget, der har til opgave at arbejde med denne overordnede vækst-ambition, og udvalget har bl.a. i løbet af 2022 og 2023 udarbejdet en bosætningspolitik, en uddannelsespolitik og en erhvervs politik. Politikkerne skal sammen med konkrete handleplaner sikre, at der arbejdes målrettet med konkrete initiativer, der kan bidrage til at opnå 2030-ambitionerne.

Planstrategi og udviklingsplaner

Planstrategien er overliggende for kommunens plan- og udviklingsarbejde og udarbejdelsen af en ny er forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget i tæt samarbejde med Økonomiudvalget.

Gennem strategiske byudviklingsplaner og hovedplaner arbejder udvalget for at skabe sammenhængende udvikling i byerne – med udgangspunkt i deres forskellige kvaliteter, funktioner og attraktioner. Konkret er der udarbejdet en hovedplan for Haderslev by, der er lavet udviklingsplan i Vojens og det er besluttet, at der skal laves hovedplaner for Gram med Vision Gram samt i landdistrikterne.

Erhvervsudvikling

Haderslev Kommune har en bred erhvervs politisk indsats med aktiviteter både lokalt og i samarbejde med andre fx Trekantområdet Danmark og Udviklingsråd Sønderjylland (URS).

Den kommunale erhvervsindsats handler bl.a. om god sagsbehandling og planarbejde, der understøtter udvikling, herunder erhvervsjord. Derudover samarbejder kommunen tæt med Haderslev Erhvervsråd (HER). I 2022 blev der indgået en ny samarbejdsaftale med HER.

Turisme

På turismeområdet arbejdes der med at skabe sammenhæng mellem de aktive, de historiske og de kulturelle tilbud, som Haderslev Kommune tilbyder. Haderslev Kommune er desuden en del af Destination Sønderjylland, og der arbejdes også med turisme i regi af Trekantområdet Danmark. Fra 2023 er der også indgået en samarbejdsaftale med Destination Sønderjylland om at drive den lokale turismeservice.

Jomfrusti-projektet

Jomfrusti-projektet er Haderslev Kommunes største udviklingsprojekt, og Vækst- og Udviklingsudvalget er politisk styregruppe for projektet. Visionen bag Jomfrusti-projektet er at skabe en levende blågrøn bydel med en

ny identitet samt bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. På samme tid er Jomfrusti-projektet med til at klimasikre området.

Vojens Lufthavn

Udvalget skal arbejde med at skabe yderligere aktivitet og anvendelse af den kommunalt ejede Vojens Lufthavn, også i sammenhæng med F35.

Udvikling af området omkring flyvestation Skrydstrup

For at udvikle området omkring flyvestation Skrydstrup undersøges mulighederne for erhvervsudvikling, klima- og miljøtiltag, og skovrejsning. Der arbejdes også med andre muligheder som eksempelvis boliger, idrætsfaciliteter og et større kunstprojekt. Endelig er der igangsat et arbejde om at udvikle et oplevelsescenter med fokus på lokalområdets militære aktiviteter.

Udvalgets arbejdsform

Samarbejde og koordination er centralt for udvalgets arbejde, og der inddrages interne og eksterne aktører bredt fra flere sektorer, herunder Haderslev Erhvervsråd, private virksomheder, turistdestinationer, forsvaret, lokale borgerforeninger samt offentlige samarbejdspartnere, andre kommuner og organisationer fx Trekantområdet Danmark og URS.

Vækst- og Udviklingsudvalget har stor fokus på at opsøge muligheder og projekter, der kan bidrage til en positiv udvikling i Haderslev Kommune. For at optimere udviklingsindsatsen har Vækst- og Udviklingsudvalget taget initiativ til, at der ansættes en fundraiser, der skal bidrage til, at Haderslev Kommune fremover arbejder mere strategisk og målrettet med at rejse ekstern finansiering til kommunens anlægsprojekter, bl.a. via samarbejde med fonde.

Anlæg

Anlægsområder for Vækst- og Udviklingsudvalget (VUU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	1,100	2,000	2,500	3,000
Basen – Et oplevelsescenter i Skrydstrup	1,000	1,000	2,000	2,000
Årø Turismeudvikling	1,000	4,000	5,000	-
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt	3,100	7,000	9,500	5,000

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

Vækst- og Udviklingsudvalgets arbejde tager afsæt i kommunalbestyrelsens fokus på at sikre vækst og velfærd og 2030-ambitionen:

Uddannelse:

- +250 flere i uddannelse i Haderslev Kommune.
- Delmål: 100 flere i uddannelse 1. januar 2025.

Bosætning:

- +500 flere indbyggere i Haderslev Kommune.
- Delmål: 100 flere indbyggere 1. januar 2025.

Arbejdspladser

- +1.000 flere arbejdspladser.
- Delmål: 300 flere arbejdspladser 1. januar 2025.

For at følge udviklingen laves der løbende opfølgning på mål og delmål samt på en række indikatorer.

Fokus i 2024

I 2024 er der fokus på at udmønte henholdsvis erhvervspolitikken, bosætningspolitikken og uddannelsespolitikken. Det skal ske i samarbejde med andre politiske fagudvalg og ved at igangsætte initiativer sammen med private og offentlige aktører. Der arbejdes også videre med strategiske udviklingsplaner.

5.10. Land- og Byudviklingsudvalget

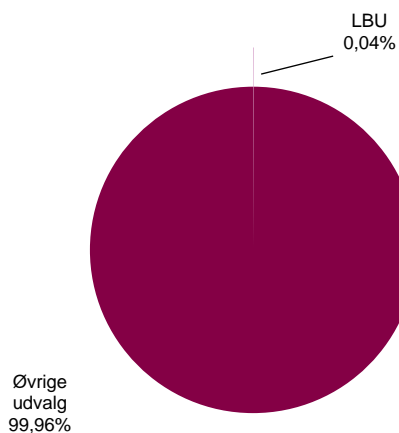
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Land- og Byudviklingsudvalget (LBU)

- Forsamlingshuse
- Kultur og fritidscentre – partnerskabsaftaler
- Årets lokalsamfund
- Arrangementer i Landdistrikterne
- LAG- Støtte
- Borgerbudgettering
- Fornyelse i landdistrikter og by

Budgetandele

Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

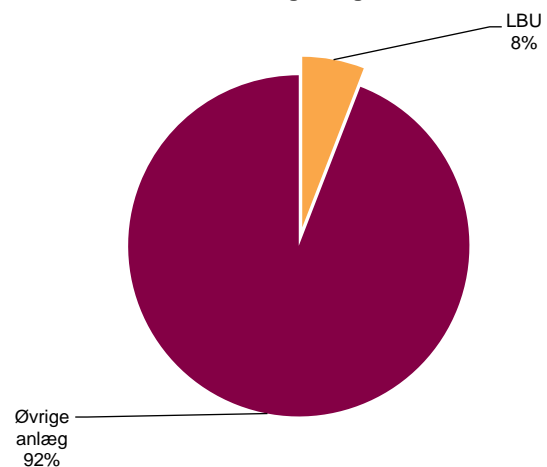
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Der er ingen indtægter eller refusioner på området.
Kun udgifter.

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2024 pl)	2024	2025	2026	2027
Forsamlingshuse	0,344	0,344	0,344	0,344
Kultur- og Fritidscentre - partnerskabsaftaler	1,471	1,471	1,480	1,483
Årets lokalsamfund	0,040	0,040	0,040	0,040
Arrangementer i Landdistrikterne	0,058	0,058	0,058	0,058
Omprioreringsbidrag- budgetvedtagelse 2023	-0,059	-0,059	-0,059	-0,059
Land- og Byudviklingsudvalget, I alt	1,854	1,854	1,863	1,866

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Land- og Byudviklingsudvalget har til formål at sætte fokus på udviklingen i landdistrikterne og i byerne i Haderslev Kommune.

Haderslev Kommunes bymønster består af flere niveauer; Hovedby, centerbyer og lokalbyer samt landsbyer og det åbne land.

Haderslev Kommune er opdelt i 29 landdistrikter, hvor der er etableret borgerforeninger/landsbyforeninger, der varetager lokalsamfundets interesser og udvikling i samarbejde med Haderslev Kommune.

Borgerforeningerne er ofte drivkraften i lokale projekter, der er med til at skabe aktivitet og udvikling lokalt.

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Land- og Byudviklingsudvalgets arbejde tager udgangspunkt i den udarbejdede politik for området – Forbindelse og Fællesskaber. Konkret arbejdes der med baggrund i de fire temaer i politikken;

- Sammen om strategisk planlægning
- Boliger og bosætning
- Samskabelse, dialog og samarbejde på tværs
- Synliggørelse af det gode liv i landdistrikterne er, hvordan vi sammen kan skabe det gode liv i landdistrikterne

Land- og Byudviklingsudvalget bringer politikken ud i livet i kraft af handleplaner, der fører ord fra pen til virkelighed. Handleplanerne forholder sig til boformer og bosætning, formidling og videndeling på tværs, de unge på landet, attraktiv natur i landdistrikterne, herunder kortlægning af stier og ruter i landdistrikterne.

Land- og Byudviklingsudvalget er stærkt optaget af den direkte dialogform med aktørerne i landdistrikterne. Således holder udvalget sine møder hos de 10 besøgslynger, der tilsammen udgør de 29 landdistrikter. Herudover mødes udvalget også med de 7 kultur- og fritidscentre og de 17 forsamlingshuse til dialogmøder.

Udvalgte fakta 2024

Land- og Byudviklingsudvalgets puljer til borgerbudgettering søges hvert år af de 29 landdistrikter samt Haderslev by, der opdelt i 12 områder samt og Starup og omegn, der tæller for et område. Midlerne søges af borgerforeningerne, og projekterne føres ud i livet af borgerne til anlæg, vedligehold, markedsføring, aktiviteter, opkøb af ejendom og naturpleje.

Haderslev Kommune har i dag 7 kultur- og fritidscentre etableret i/ved tidligere skoler i landdistrikterne, der fungerer som lokale samlingssteder. Haderslev Kommune støtter disse kultur- og fritidscentre gennem partnerskabsaftaler med hjælp til daglig drift til gavn og i tæt dialog og samarbejde med foreningslivet og lokalsamfundene.

Haderslev Kommune støtter både LAG Haderslev-Tønder og LAG småøerne med mindre bidrag/tilskud. Herunder kommunal mellemfinansiering af LAG-tilskud ved større lokale almennyttige anlægsprojekter.

Styringsredskaber og lovgivning

- Haderslev Kommunes styrelsesvedtægt
- Kommuneplan/planstrategi
- Landdistriktpolitikken Forbindelser og Fællesskaber
- Bekendtgørelse af lov om byfornyelse og udvikling af byer
- Stram rammestyring

Anlæg

Anlægsområder for Land- og Byudviklingsudvalget (LBU)

Anlægsprojekter	2024	2025	2026	2027
Borgerbudgettering i landdistrikterne	1,400	1,400	1,400	1,400
Landdistriktspulje	1,000	1,000	1,000	1,000
Område- og landsbyfornyelse	2,600	2,500	2,600	2,600
Forum Vojens og Vision Gram	1,000	1,000	1,000	1,000
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	1,000	1,000	1,000	1,000
Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter	3,000	-	-	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	2,700	4,000	4,000	4,000
Land- og Byudviklingsudvalget, I alt	12,700	10,900	11,000	11,000

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2024

For Land- og Byudviklingsudvalget er den direkte dialog i øjenhøjde med borgerne på land og i by, muligheden for at være opdateret på det væsentlige blandt borgerne, men også vejen frem i forhold til udvikling og sammenhængskraft i kommunen.

Et aktivt og fællesskabende liv i landzone, centerbyer og i bydelene i Haderslev er afgørende for udvalgets arbejde med vækst- og udviklingsdagsordenen i Haderslev Kommune. Skabelse af flere arbejdspladser, flere unge i uddannelse og flere tilflyttere til kommunen er alle vækstsmål, der står på fundamentet af borgernes glæde ved livet i kommunen.

Land- og Byudviklingsudvalget arbejder målrettet med det nærdemokrati, der skal understøttes for at sikre blandt andet dialog, arbejdet med borgerbudgettering og udvikling af hele kommunen. Udvalget igangsætter i 2024 en proces, der har til formål at få viden om og understøtte frivillighed og et velfungerende nærdemokrati samt sikre inspiration til og blandt lokalsamfundene i Haderslev Kommune.

Land- og Byudviklingsudvalget arbejder i 2024 også med de fysiske fællesskaber i kraft af både forsamlingshusene i kommunen samt de 7 kultur- og fritidscentre, der er placeret rundt i kommunens geografi. I forbindelse med at der skal udarbejdes nye partnerskabsaftaler mellem kultur- og fritidscentre og Haderslev Kommune, er det udvalgets ambition, at udviklingen for fremtidens kultur- og fritidscentre sker på fundamentet af en samskabende proces og samarbejde mellem udvalg og centre.

Udvalget har et særligt fokus på arbejdet med de strategiske udviklingsplaner i Vojens og i Gram, sådan at der sikres en både strategisk, sammenhængende og handlingsorienteret indsats.

Land- og Byudviklingsudvalget har også i 2024 fokus på borgerbudgettering, sådan at der løbende arbejdes med udviklingen af de rette modeller, der kan understøtte livet og fællesskaberne på land og i by. Samtidigt fortsætter også arbejdet med områdefornyelser i 2024, der er med til at udvikle og forskønne de fysiske rammer.

6. Anlæg – Udvalgenes budgetudfordringer og øvrige prioriteringer

Der gives her et samlet nettooverblik over anlægsprojekterne i budget 2024-2027.

For en samlet oversigt for alle anlægsprojekter, henvises til investeringsoversigten i afsnit 11.

Netto overblik Anlæg (beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Social- og Handicapudvalget	3,000	7,007	-	-
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-	-	-	-
Børne- og Familieudvalget	22,500	13,975	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget	11,800	14,900	21,600	27,250
Teknik- og Klimaudvalget	53,381	68,550	56,850	13,960
Ungeudvalget	-	-	-	-
Senior- og Sundhedsudvalget	13,778	1,000	1,000	1,000
Økonomiudvalget	44,836	53,925	67,900	85,071
Vækst- og Udviklingsudvalget	3,100	7,000	9,500	5,000
Land- og Byudviklingsudvalget	12,700	10,900	11,000	11,000
Nettoanlæg, i alt	165,095	177,257	167,850	143,281
*Bruttoanlæg, i alt	159,817	182,707	174,250	173,681

*Bruttoanlæg omfatter de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter ekskl. anlægsudgifter til ældreboliger.

6.1. Social- og Handicapudvalget

I Social- og Handicapudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	U	3,000	6,500	-	-
Renovering af køkken og bad på Kolibrien	U	-	0,507	-	-
Social- og Handicapudvalget, I alt		3,000	7,007	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,000	6,500	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt delvis anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Som et led i den økonomiske genopretningsplan, er der i 2023, 2024 og 2025, fokus på investering i fysiske anlæg. Det sker med henblik på i de kommende år at kunne etablere lokale botilbud, hvor nærhed til pårørende vægtes højt.				
Derudover skal det øge muligheden for at imødegå det udgiftspres, som eksterne tilbud har påført Social- og Handicapområdet de foregående år. I arbejdet skal der også vurderes på, om det kan være relevant at genåbne eller omstille den eksisterende pladskapacitet.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Renovering af køkken og bad på Kolibrien

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	0,507	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Værestedet Kolibrien er et socialt værested for psykisk sårbare borgere, beliggende på Præstegårdsvej 20 i Vojens. Værestedet har til huse i en ældre villa ejet af Haderslev Kommune. Tilbuddet er u-visiteret, således, at man kan komme ind fra gaden og benytte sig af tilbuddet i det omfang, man har brug for det. På Kolibrien kan man træne både praktiske og sociale færdigheder. Man knytter venskaber og bryder ensomheden. Her deltager i en hel del aktiviteter i løbet af ugen, så som gåture, stige-golf, walk and talk, stolgympnastik, dart, mm.

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, torsdag åbent fra kl. 09.00 – 15.30

Fredag fra kl. 09.00-13.00

Onsdag lukket, men der er gruppe tilbud i huset (PTSD gruppen og Naturgruppen mødes her)

Udover dette afholder flere kolleger og samarbejdspartnere (jobcenter, lokalpsykiatri m.m.) samtale med borgere i huset. Antal brugere i huset dagligt er imellem 25 og 30 personer. Heraf er der imellem 20 og 25 der spiser frokost/varm mad.

Der er dagligt tilbud om frokost/varm mad, kaffe, te, frugt, kage. m.m. en gang månedlig er der tilbud om aftensmad.

Køkkenet er slidt og lever ikke op til kravene fra levnedsmiddelstyrelsen, og er desuden svært at holde rent pga. slid. I forhold til indretning er der ønske om, at der tages hensyn til arbejdsstillinger ved at fx oven kommer op i højden og at samle køl og frys i samme rum med nemmere adgang for at forbedre arbejdsmiljøet.

Gulvet er meget slidt med faldrisiko pga. buler/fugtskade, og der mangler skabsplads og bordplade plads. Borgerne inddrages i madlavningen, og med nuværende løsning bliver det svært at få plads. Maden er vigtig for borgerne, da de har svært ved at få lavet mad derhjemme.

Badeværelser/toiletter er også gamle og slidte og ikke særligt indbydende. Badeværelset bliver brugt af både personalet og borgerne. Det fremstår uhygiejnisk og ikke særligt indbydende.

Der er 2 toiletter der er ikke renoveret siden huset, blev bygget. Det er meget slidt og svært at gøre rent. Der mangler udluftning i det ene. Der er ønske om at få vaskemaskinen op fra kælderen og installeret i det ene badeværelse igen med hensyn til arbejdsmiljøet for medarbejderne.

Der er udarbejdet et økonomisk overslag på hhv. renovering af køkken og renovering af bad.

Køkken: samlede omkostninger er opgjort til 456.000 kr.

Badeværelse: samlede omkostninger er opgjort til 51.300 kr.

(Udspecificering af tilbud kan ses i bilag).

Afledte driftsudgifter og – indtægter:

Ved en optimering af køkken vil der kunne være afledte besparelser på el, samt evt. øgning af salg af mad, da man vil kunne håndtere øget produktion.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.2. Børne- og Familieudvalget

I Børne- og Familieudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Børnecenter Over Jerstal	U	3,900	-	-	-
Børnecenter Nustrup	U	3,600	8,875	-	-
Ny daginstitution på Thrigesvej	U	15,000	-	-	-
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen	U	-	5,100	-	-
Børne- og Familieudvalget, I alt		22,500	13,975	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Børnecenter Over Jerstal				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,900	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Styregruppen har 9. maj 2023 godkendt projektforslaget. Børne- og Familieudvalget har godkendt projektet og licitationen afholdes efter sommerferien: Børne- og Familieudvalget forventes at godkende licitationsresultatet i mødet den 6. november 2023.				
Der er meddelt anlægsbevilling på 16,9 mio. kr. til Børnecenter Over Jerstal. I perioden 2021-2023 er der afsat rådighedsbeløb på 13 mio. kr.				
Børnecenteret er et skridt på vejen til bæredygtig drift i daginstitutionerne og bidrager til bedre sammenhængskraft samt tværfagligt samarbejde mellem skole og dagtilbud.				
Daginstitutionerne Vores Børnehave (Over Jerstal og Vedsted børnehaven) flytter ind i skolens bygninger. Daginstitutionen indrettes til 60 børnehavebørn og 24 vuggestuebørn.				
Afledt drift:				
Udgifter til afledt drift skal afholdes indenfor de eksisterende driftsrammer.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Børnecenter Nustrup				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,600	8,875	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Ideen er en flytning af daginstitutionen i Nustrup til skolens bygninger, hvor børn og personale samles på en matrikel.				
Dagtilbuddet etableres fra start som en integreret 0-6 års institution. Dette med henblik på størst mulig fleksibilitet og bæredygtighed i dagtilbuddet, samt valgmulighed mellem daginstitution og dagpleje for forældre i lokalområdet.				
Den samlede anlægssum er 14,475 mio. kr. Der er afsat 2,000 mio. kr. i 2023.				
Børnecenteret er et skridt på vejen til bæredygtig drift i daginstitutionerne og bidrager til bedre sammenhængskraft samt tværfagligt samarbejde mellem skole og dagtilbud.				
Afledt drift:				
Udgifter til afledt drift skal afholdes indenfor de eksisterende driftsrammer.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Ny daginstitution på Thrigesvej

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	15,000	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Projektet omfatter både nedbrydning af den eksisterende børnehave, genhusning i midlertidige pavilloner i byggeperioden samt opførelse af ny aldersintegreret daginstitution på Thrigesvej i Haderslev.

Den nye daginstitution skal som udgangspunkt i udbudsmaterialet rumme 120 børn og 34 medarbejdere, fordelt på 4 vuggestuegrupper, 3 børnehavegrupper og 2 storbørnsgrupper. Byggeriet opføres i to etager med et samlet areal på i alt 1.350m² brutto.

Afledt drift:

Udgifter til afledt drift skal afholdes indenfor de eksisterende driftsrammer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	5,100	-	-
Afledt drift:	-	0,073	0,073	0,073

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Der er et ønske om at udvide facilliterne på Louiseskolen. I følge prognoser vil Louiseskolen fra kommende skoleår ikke kunne tilbyde plads til alle børn med multiple funktionsnedsættelser i de nuværende rammer. Det vil derfor være nødvendigt at tilbyde disse børn plads uden for kommunen medmindre, der sker ændringer. Der er brug for 6 opholdslokaler á 15 m² pr. lokale. Dertil 2 handicap toiletter á 12 m² pr. rum. Lokalerne skal indeholde loftlifte og alle handicap tilgængelige tiltag. Dertil fordelingsgang på 30 m² og depot på 16 m². Netto i alt 160 m². Brutto svarer det til 200 m².

Der er besluttet et løsningsscenarie med opførelse af en pavillon til 5,100 mio. kr. inklusive etablering, myndighedsbehandling og uforudsete udgifter.

Afledt drift:

Der er tilført 0,073 mio. kr. årligt til afledt drift fra og med 2025.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.3. Kultur- og Fritidsudvalget

I Kultur- og Fritidsudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B	U	5,500	-	-	-
Vojens Idrætshaller – udskiftning af tag	U	-	0,800	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	U	-	3,000	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	-	0,500	9,500	25,000
Svømmefaciliteter Vojens	U	0,500	8,000	9,850	-
Anlægs- og facilitetspulje	U	2,250	2,250	2,250	2,250
Kapacitetsudnyttelse på boldbaner ved HIC	U	0,700	-	-	-
Vojens Speedway Center – nyt lys	U	2,000	-	-	-
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	U	-	0,350	-	-
Renovering af to omklædningsrum i VBI's klubhus	U	0,850	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt		11,800	14,900	21,600	27,250

Projektbeskrivelser

Projekt: Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	5,500	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Der er afsat 6,000 mio. kr. i 2023 og 5,500 mio. kr. i 2024. Derudover har kommunalbestyrelsen på mødet den 28. februar 2023 godkendt en tillægsbevilling på 6,377 mio. kr., sådan at den samlede anlægssum er på i alt 17,877 mio. kr.				
En ny formidlings- og magasinbygning vil åbne mulighed for formidling af samlingerne. Målet er, at der udformes et undervisnings- og formidlingsspor i det nye magasin, hvor arkivalierne og digitaliserede samlinger bringes i spil, og eleverne omsætter dette på nye formidlingsplatforme.				
Formålet med det nye magasin er at samle henved 7-8 km arkivalier, over 800 malerier og tegninger, 1 mio. fotografier, over 1.000 genstande fra Ehlers Samlingen, genstande og vogne fra Slesvigske Vognsamling samt mange mindre samlinger.				
Bygningen skal være på over 1.100 m ² . Der er taget højde for kommende afleveringer af arkivalier og genstande.				
Det nye magasin vil opfylde de lovkrav, der er på arkiv- og museumsområdet for opbevaring og håndtering af samlingerne. Der vil være tale om en lavenergi magasinbygning.				
I indretningen tages der hensyn til håndteringen af samlingerne, mulighed for digitalisering, formidling til skoler og andet samt forskningsplads. Der er udviklet et undervisnings- og formidlerspor, hvor hands-on og sporets placering midt i samlingerne vil være udgangspunktet.				
Læsesalen flyttes fra Kulturhuset Bispen til administrationsbygningen på Kløvervej. Læsesalen vil samtidig også kunne fungere som foredragssal. Denne vil være åben for foreninger i Sydbyen.				
Det tempererede kølerum til særlige arkivalier som for nuværende er placeret i Lokalhistorisk Arkiv på Kulturhuset Bispen flyttes til ny placering i eksisterende bygning hos Historie Haderslev på Kløvervej.				
Afledt drift:				
I 2021 blev der udarbejdet et driftsbudget, hvor de årlige driftsomkostninger (pedel, rengøring, el, vand, varme, forsikringer, alarm, vedligeholdelse og lovpligtig service) for magasinet vil udgøre ca. 0,300 mio. kr. årligt.				

Projekt: Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B

Historie Haderslev afholder de afledte driftsudgifter. Historie Haderslev vil indgå en 10-årig lejeaftale med kommunerne under Det sønderjyske Arkivsamarbejde og Sygehus Sønderjylland. De besparelser der ved opsigelse af nuværende eksterne lejemål opnås, forventes at kunne dække den fremtidige drift af en ny bygning på Kløvervej.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Idrætshaller – udskiftning af tag

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	0,800	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Sikre værdien af kapitalapparatet

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Udskiftning af tag på idrætshallerne. De to haller er henholdsvis 60 år (hal 1) og 50 år (hal 2) gamle og tagpladerne er efterhånden i så dårlig stand, at man ikke kan gå på dem, og det er umuligt at udskifte pladerne. For 15 år siden blev rygningerne udskiftet, hvilket hjalp rigtig meget. Det kan dog konstateres, at der efterhånden er så mange utætheder, at det ofte regner ind.

Prisen for udskiftning af begge tage er en samlet pris.

Formålet er at sikre foreningernes brug af hallerne, således det ikke regner ind og derved sikre, at der ikke ligger vand på gulvene med risiko for faldskader.

Med udgangspunkt i 2030-ambitionerne er det fondens formål at forbedre, udvikle og udbygge inden for den eksisterende ramme. Forbedringerne er til gavn for kommunens borgere og skal skabe de bedst mulige rammer, hovedsageligt for udfoldelse af sports- og idrætsudøvelse, men også andre former for aktivitet, der udøves af kommunens borgere.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	3,000	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Behov- og potentiale-analysen er præsenteret for kommunalbestyrelsen på april mødet og i juni måned blev der afholdt et informationsmøde for alle interesserede om fremtidens svømmefaciliteter i Haderslev Kommune.

Jævnfør ovennævnte analyse vil det være muligt at renovere de eksisterende anlæg (Haderslev Svømmehal og Kløvermarkhallen).

Ved en renovering kan såvel Haderslev Svømmehal og Kløvermarkhallen opfylde de nuværende behov.

Afledt drift:

Der må forventes øgede driftsudgifter alt afhængig af hvilke renoveringsarbejder der vælges.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Svømmefaciliteter Haderslev by

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	0,500	9,500	25,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Det samlede projekt vil koste i alt 170,0 mio. kr. fordelt på 0,5 mio. kr. i 2025, 9,5 mio. kr. i 2026, 25,0 mio. kr. i 2027, 55 mio. kr. i 2028, 50,0 mio. kr. i 2029 samt 30,0 mio. kr. i 2030

Etablering af svømmefaciliteter i Haderslev by igangsættes allerede fra 2024 en proces, hvor projektet defineres, og den endelige placering fastlægges.

I 2024-2025 skal projektet kvalificeres via en borgerinddragelsesproces.

Svømmefaciliteterne forventes at stå færdige i 2030.

Afledt drift:

Der er ikke taget stilling til afledte driftsudgifter, da det vil afhænge af projektvalg.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægs- og facilitetspulje

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,250	2,250	2,250	2,250
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

Puljen afsættes til nye anlæg og facilitetsoptimering indenfor kultur- og fritidsområdet.

Puljen er nødvendig for at kunne vedligeholde og udvikle faciliteterne med henblik på at udmønte visioner og målsætninger på Kultur- og Fritidsområdet.

Kultur- og Fritidsudvalget fordeler anlægspuljen på indstilling fra forvaltningen og facilitetspuljen på indstilling fra Fællesrådet for samvirkerne.

Facilitetspuljen indeholder midler til såvel planlagte facilitetsoptimeringer, samt pludselig opståede akutopgaver. Fællesrådet indstiller forslag til disposition af puljen til Kultur- og Fritidsudvalget.

Anlægspuljen er en pulje til anlægsopgaver indenfor kultur- og fritidsområdet.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Svømmefaciliteter Vojens

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	0,500	8,000	9,850	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Behov- og potentiale-analysen er præsenteret for kommunalbestyrelsen på april mødet og i juni måned blev der afholdt et informationsmøde for alle interesserede om fremtidens svømmefaciliteter i Haderslev Kommune.

I analysen er der taget udgangspunkt i 2 løsningsmodeller vedrørende svømmefaciliteter ved Vojens Svømmehal. Den ene model omhandler tilbygning af varmtvandsbassin, og den anden model tager udgangspunkt i et terapibassin. Bestyrelsen har besluttet at der arbejdes videre med et terapibassin.

Forvaltningen vil i samarbejde med bestyrelsen for Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller arbejde videre med bevillingen med sigte på at indgå en aftale med Vojens Idræts- og Sportshaller om udmøntning af midlerne, herunder de ekstra midler Vojens Idræts og Sportshaller forventes at skaffe gennem private bidrag og/eller fonde.

Jævnfør budgetforliget, tilføres der yderligere 2,150 mio. kr. fra prisstigningspuljen ved 2. bevillingskontrol 2023, hvor der samtidig meddeles anlægsbevilling på 2,150 mio. kr. til projektet.

De samlede afsatte kommunale midler på i alt 20,500 mio. kr. forventes suppleret med bidrag fra private fonde.

Afledt drift:

Der er ikke i budgettet taget stilling til driftsøkonomien ved et ekstra bassin i Vojens Idræts- og Sportshaller.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Kapacitetsudnyttelse på boldbaner ved HIC

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	0,700	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Haderslev Idrætscenter samarbejder med foreningen HFK om muligheder for at kunne benytte nogle af boldbanerne på og ved HIC i en længere periode end det i dag er muligt. HFK har gennem de sidste år fået endnu flere medlemmer og tæller i dag ca. 1.400 medlemmer. Det gør klubben til en af de største i Jylland, men det øger også presset på de baner der er tilgængelige på og ved HIC.

HIC og HFK ønsker at supplere nogle af de eksisterende baner med lys, så det i større omfang bliver muligt at benytte nogle af banerne til træningspas udenfor kampsæsonen. Det gælder i særlig grad i vintersæsonen, hvor der er behov for supplerende lys for at kunne træne.

HFK og HIC arbejder i øjeblikket med at vurdere, hvor det bedst giver mening at opstille lysmaster, idet der som udgangspunkt er tale om 2 baner.

Den vurderede anlægssum svarer til 1.200 mio. kr., hvoraf foreningen HFK ønsker at medvirke til en finansiering med 0,500 mio.kr., der resterer således et finansieringsbehov på 0,700 mio. kr. på HIC. Der skal afløftes fondsmoms på i alt 0,088 mio. kr. af HFK's bidrag på 0,500 mio. kr.

Afledt drift:

Der må forventes øgede driftsudgifter, men HIC vurderer at udgiften kan dækkes ind af de eksisterende midler til ejendomsdrift på HIC.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Speedway Center – projekt nyt lys

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,000	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Sikre værdien af kapitalapparatet

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Speed1Way, som drifter Vojens Speedway Center, har fremsendt ønske om nyt lysanlæg.

Speed1Way, som er promotor for FIM Speedway Grand Prix og underlagt krav fra rettighedshaverne Discovery vedr. lysstyrken på lysanlægget.

Pt. kan kravene ikke indfris om minimum 900 lux på hele banen. De lysberegninger der er lavet, viser at der kun er mellem 480 og 680 lux på Vojens Speedway Center.

Hvis Vojens Speedway Center fortsat skal gøre sig gældende som promotor for FIM Speedway Grand Prix skal der ske en opgradering af lysanlægget inden for den nærmeste årrække.

Speed1Way oplyser, at de nuværende lysmaster ikke kan genbruges, da de nye lys som skal opsættes, kræver mere plads end der er til rådighed i de nuværende lysmaster.

Speed1way har i september 2023 justeret deres vurdering af anlægsønske til 3 mio. kr. Med afsæt i de bevilgede 2 mio. kr. sonderer Speed1way for nuværende mulighederne for supplerende finansiering. Haderslev Kommune afventer denne sondering.

Det gøres opmærksom på, at forvaltningen ikke har kvalificeret det reviderede ønske fra Speed1Way.

Afledt drift:

Der må forventes øgede udgifter til vedligeholdelse samt drift.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	0,350	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Sikre værdien af kapitalapparatet

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Bestyrelsen for Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller har fremsendt et ønske om udskiftning af det nuværende CTS-styring i Frøs Arena, da det er installeret med gammelt software.

I løbet af de næste par år kommer der nye Windows-versioner, hvorfor det er vigtigt, at det gamle software udskiftes, således systemet kan "tale" sammen med de nye versioner. Vi ved på nuværende tidspunkt at en del af den nuværende software ikke bliver opdateret, således det kan arbejde sammen med kommende Windows-versioner.

CTS-anlægget er sammenkoblet i et netværk for styring af bygningstekniske anlæg, såsom ventilation, varme, el og køleanlæg og er derfor en vigtig del for i det hele taget at kunne drive Arenaen/skøjtehallen. CTS-styring sikrer desuden overblik over vores forbrug og giver os derved muligheden for at kunne regulere, således vi altid har fokus på forbruget og energioptimering generelt.

Softwareen i anlægget er 12 år gammelt, hvilket er en høj alder for software. Samlet udgift på 0,350 mio. kr. – ønskes i 2024, kan udskydes til 2025.

Afledt drift:

Ikke beregnet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Renovering af to omklædningsrum i VBI's klubhus

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	0,850	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Sikre værdien af kapitalapparatet

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Baderummene (2 stk.) er total nedslidte. Der er ikke sket nogen form for renoverings siden opførelsesåret tilbage i 1970'erne.

De to baderum skal totalrenoveres, hvilket vil sige, at alle tekniske installationer, ventilation samt kloak skal udskiftes. Derudover skal gulv- og vægfliser samt loft udskiftes.

Det samlede projekt beløber sig til 1,200 mio. kr. Teknik og Klima finansierer 0,350 mio. kr. til de tekniske installationer, så det faktiske finansieringsbehov er på 0,850 mio. kr.

Afledt drift:

Ikke beregnet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.4. Teknik- og Klimaudvalget

I Teknik- og Klimaudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	U	-	1,200	-	-
Jomfrusti-projektet	U	30,381	32,000	32,250	23,860
Jomfrusti-projektet	I	-	-	-	-27,000
Naturprojekter og øget biodiversitet	U	0,500	0,500	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	U	3,000	3,000	3,000	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	I	-1,000	-1,000	-1,000	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,000	3,000	3,000	3,000
Anlægsprojekt Gram	U	1,000	-	-	-
Flytning af driftsafdelingen	U	5,900	5,900	-	-
Broer og bygværker	U	2,700	3,800	2,700	2,700
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	U	-	0,800	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,400	0,400	0,400	0,400
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	U	1,000	13,000	10,000	7,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	I	-	-3,050	-4,000	-2,000
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Oversvømmelsessikring af Fole	U	1,000	2,000	3,500	-
Haderslev Dam og fjord	U	1,000	1,000	1,000	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	3,000	5,000	5,000	5,000
Forberedelse til oprensning af Haderslev Fjord	U	0,500	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget, I alt		53,381	68,550	56,850	13,960
- heraf indtægter		-1,000	-4,050	-5,000	-29,000

Projektbeskrivelser

Projekt: Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	1,200	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt delvis anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Haderslev Kommune solgte i 2022 arealerne på havnen ved Honnørkajen til en privat ejendomsudvikler til 7,934 mio. kr. Der bliver etableret almene og private boliger på arealerne.				
Når byggeriet er opført, er der i investeringsoversigten i 2025 afsat 1,200 mio. kr. i til etablering af udenomsarealer m.v. langs dele af strækningen af Jomfrustien samt ved Honnørkajen. Det skal bemærkes, at der ikke er afsat midler til fornyelse af kajkonstruktionen langs Honnørkajen under dette projekt.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen " - " betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Jomfrusti-projektet

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	30,381	32,000	32,250	23,860
Anlægsindtægt	-	-	-	-27,000
Afløst drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt delvis anlægsbevilling til projektet.

Visionen for Jomfrusti-projektet er at skabe en levende bydel med en ny identitet samt en bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. Gennem anvendelse af bæredygtige klimatilpasningstiltag, infrastrukturforbedringer og byfornyelsesindsats ønskes det at udvikle Jomfrustien og de tilstødende arealer, så de kan danne rammerne om et attraktivt område, der også kan tiltrække borgere og virksomheder.

Jomfrusti-projektet er i alt anslået til en anlægsramme på 176 mio. kr., hvoraf Provas' andel forventes at udgøre 27 mio. kr.

Da opførelsen af det planlagte byggeri på Honnørkajen blev udsat, blev det vedtaget, at der opstartes med den vestlige etape. I første halvdel af 2023 er afholdt licitation på den vestlige etape, og på baggrund af de afgivne priser er der udregnet nyt økonomisk overslag for det samlede projekt. Overslaget viser en samlet økonomi på 175 mio. kr.

Den vestlige etape udføres fra medio 2023 til ultimo 2024. Efter etablering af den vestlige etape tages der stilling til rækkefølgen på de næste 2 etaper, idet det afhænger af opførelsen af Honnørkaj byggeriet.

Projektet finansieres gennem lånoptagelse på baggrund af et områdefornyelsesprogram, som er godkendt i kommunalbestyrelsen i juni 2022.

Kortbilag ses nedenfor:

Udføres
2023-2024
Budget 88 mio. kr.

Udføres
2025-2027
Budget 75 mio. kr.

Udføres
2025-2027
Budget 12 mio. kr.

Afløst drift og finans:

Der må forventes øgede driftsomkostninger ved nogle af de nye tiltag, som kommer som følge af Jomfrusti-projektet. Skøn 0,500 mio. kr. årligt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Naturprojekter og øget biodiversitet

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	0,500	0,500	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

I forbindelse med konkurrencen om at blive Danmarks vildeste kommune, som løb af stablen i 2022, vedtog kommunalbestyrelsen, at der fra 2023 og frem afsættes midler til at øge biodiversiteten på kommunens arealer. En højere biodiversitet kan opnås ved at øge antallet af arter (planter, dyr, svampe mv.) inden for et givent område. En højere biodiversitet i kommunen peger direkte ind i bosætningspolitikens tiltag om at synliggøre kommunens rekreative og bynære områder. Teknik- og Klimaudvalget besluttede i 2023 at midlerne skulle udmøntes til projekter med biodiversitet, der bidrager til, at flere borgere kan få oplevelser i naturen. Der arbejdes i 2023, 2024 og 2025 med følgende projekter:

1. Området syd for Grønning omkring vandløbet Humlegårdsbæk i Haderslev by. Området er flere steder under tilgroning i træer, og der arbejdes med indsatser som udtynding af træer, afgræsning med kvæg, høslæt, etablering af nye og udbedring af eksisterende stier samt såning af blomster. Inddragelse af borgerne sker undervejs.
2. Projektet "plant et træ for nyfødte" ved Nederbyvænget/Fårehaven, Haderslev. Her arbejdes der med etablering af stier i området og såning af blomsterblandinger omkring træerne, så en variation af insekter tiltrækkes.
3. Græsareal ved Blæsbjerg i Gram. Arealet indeholder en gravhøj. Inddragelse af borgerne sker undervejs. Projektet kan f.eks. indeholde forsøg med variation i klipning af græsset i området: Inddeling af området i ingen, én og to årlige slåninger, herunder opsætning af informationsskilt om forsøget. Projektet kan også omfatte pleje af gravhøjen ved rydning af beplantning særligt på sydsiden (sydsiden af stejle bakker kan ofte indeholde mere sjældne planter).
4. Grønne områder i Vojens, Sdr. Vilstrup, Sommersted, Hoptrup og Arnum, hvor det er oplagt at lave tiltag, der øger biodiversiteten i samskabelse med borgerne, så deres ønsker til brugen af arealerne tilgodeses i processen. Eksempler på tiltag kunne være beskæring af tilgroede arealer, ændring af den eksisterende drift (græsslåning), såning af blomsterfrø samt andre tiltag, der både sikrer en bedre biodiversitet, men som også kan opfylde et rekreativt eller socialt behov for borgerne i områderne.

Sideløbende med ovenstående projekter udarbejdes en hjemmeside, som blandt andet skal inspirere borgerne til at skabe biodiversitet i egen have, på en virksomhed eller lignende, og som også skal informere om kommunens biodiversitetsprojekter.

Udgifter til projekterne fordeler sig på tiltag i forhold til selve arealet samt borgerinddragelse, herunder møder. Herudover kan der være udgifter til konsulentbistand, hvis der bliver brug for særlige kompetencer.

Afledt drift:

Kommunale arealer der inddrages i projektet forventes efter det indledende projekts gennemførelse at kunne indeholdes i det eksisterende driftsbudget.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev Fjord

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,000	3,000	3,000	-
Anlægsindtægt	-1,000	-1,000	-1,000	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

På foranledning af EU-krav har Folketinget vedtaget en række miljømål for havmiljøet, som opdateres med nye vandområdeplaner i 2021. En række Lillebælt-kommuner har bedt miljøministeren om en undersøgelse af miljøforholdene i farvandet, blandt andet med baggrund i krav og ønsker fra en lang række lokale interessenter. Et forbedret havmiljø i kommunen vil også kunne understøtte bosætning, turisme og livskvalitet.

Anlægspuljen medvirker til at opnå bedre havmiljø, hvor der i forvejen investeres i bedre spildevandsrensning, omlægning af landbrugsdriften, indsatser vedrørende vådområder og lavbund osv. Samtidig ønsker kommunen at forbedre badevandskvaliteten i fjord- og kystområderne. Projektet udgør den handlingsrettede del af samarbejdet 'Liv i Lillebælt', som borgmestrene omkring Lillebælt har taget initiativ til.

Projektet gennemfører og afprøver forskellige tiltag for at forbedre miljøtilstanden på udvalgte lokaliteter i Lillebælt og Haderslev Fjord. Tiltagene kan omfatte udlægning af stenrev/udvidelse af eksisterende/kommende stenrev, etablering af muslingebanker, udplantning af ålegræs og marine nyttehaver el.lign. og kan med fordel placeres nær kommunens rekreative hotspots.

Budgettet omfatter anlægsarbejde, formidling og kommunal projektering samt forventede eksterne tilskud. Desuden planlægges samarbejde med en forskningsinstitution for at opnå de bedste resultater. Projektet indebærer ansættelse af 0,5- 1,0 årsværk pr. år til projektledelse.

Afledt finans:

Hvis der modtages støtte fra fonde, vil der skulle afregnes 17,5% fondsmoms.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,000	3,000	3,000	3,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen vedtog Haderslev Kommunes Klimaplan 2022-2050 og med den målet, om at Haderslev Kommune skal have reduceret deres CO₂-udledning med 70 % i 2030 og være CO₂ neutral i 2050. Klimaplanen sætter også mål om, at kommunen er klimarobust i 2050. Det vil sige, at kommunen skal kunne modstå de udfordringer som klimaforandringerne giver, herunder blandt andet oversvømmelser og tørkeperioder.

Klimaplanen er udarbejdet indenfor rammerne af DK2020 arbejdet og skal løbende afrapportere og justere i forhold til de rammer som er givet. Der skal ligeledes løbende måles, beregnes og afrapporteres på CO₂. Et af planens væsentligste midler til at opnå målene er samarbejde med kommunens borgere, virksomheder og interesseorganisationer. Derudover er kommunens rolle som forbillede/facilitator i omstillingen til en mere bæredygtig virksomhed væsentlig. De samlede tiltag ses i Klimaplanens tiltagskatalog.

Midlerne går til mindre tiltag såsom workshops, arrangementer og formidling. Desuden finansierer midlerne blandt andet 2-3 årsværk til arbejdet med klimaplanen og det behov, der er for rådgivningsydelse i forbindelse hermed. Årsværk fordeler sig på en fast projektleder og midlertidige ansættelser på projekter/projektområder f.eks. varmeplanlægning, klimatilpasning og andre større projektområder.

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Konkret i 2024 udmøntes midlerne til arbejdet med tiltagene i klimaplanen, herunder DK2020 opfølgning og monitorering, beregning af CO₂-regnskab, samarbejde med landbrugsorganisationerne på klimatilpasningsprojekterne jfr. klimaplanens tiltagskatalog.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægsprojekt Gram

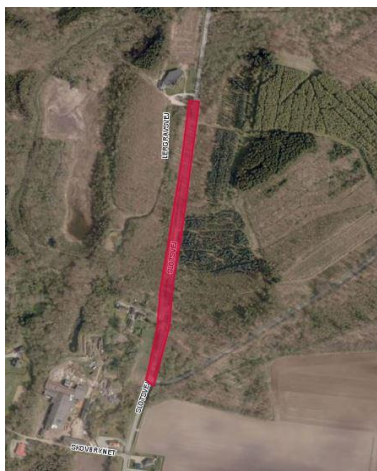
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Vision Gram ønsker, at cykelstiforbindelsen fra Gram til Gram Lergrav realiseres. I 2023 er afsat 0,900 mio. kr. til projektet. Der er i alt afsat 1,900 mio. kr. I den nordlige del af Gram findes kulturinstitutionerne Gram Slot og Gram Lergrav, som hvert år besøges af mange turister og skoleklasser.

En forlængelse af cykelstien vil gøre det muligt for bløde trafikanter at gå og cykle fra Gram og Gram Slot til Museum Sønderjyllands afdeling for Naturhistorie og Palæontologi i Gram, Gram Lergrav.

Stien forventes etableret som dobbeltrettet. Stien anlægges mellem Vester Lindetvej i syd frem til Gram Lergrav, en strækning på 570 meter. I dag færdes de bløde trafikanter på kørebanen, da kantbane og rabat generelt ikke er egnet til færdsel.

For at realisere projektet vil det være nødvendigt at ekspropriere tilgrænsende matrikler.

Stien foreslås fortsat til Brændstrup i Vejen Kommune, og Haderslev Kommune har sammen med Vejen Kommunen i foråret 2023 søgt statens cykelpulje om delvis finansiering af projekt cykelsti fra Gram til Brændstrup. Projektet er i alt på 11,500 mio. kr. og Haderslev Kommunes andel er 5,500 mio. kr.

Vejdirektoratet har udmeldt den 16. juni 2023, at staten giver tilskud til projektet med 5,750 mio. kr., hvorefter Haderslev Kommunes nettoandel bliver 2,750 mio. kr. Forskellen mellem de afsatte 1,900 mio. kr. og 2,750 mio. kr. på 0,850 mio. kr. netto forventes finansieret af cykelstipuljemidler 2023/2024. Der vil blive forelagt en sag om cykelstiprojektet til politisk behandling i 2024.

Afledt drift:

1,5 % af anlægssum pr. år til vedligeholdelse og vintervedligeholdelse.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Flytning af Driftsafdelingen

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	5,900	5,900	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

For at understøtte arbejdet med Vækst og Velfærd vil en flytning af Driftsafdelingen fra Ved Havnen 15 dels frigøre et attraktivt kommunalt areal på Haderslev Havn til projektudvikling og salg, og dels skabe mulighed for at videreudvikle Driftsafdelingens styreform, Helhedsorienteret Drift (HOD), via sammenlægning af enheder i tidssvarende rammer.

Driftsafdelingens nuværende placering er midlertidig, idet Masterplanen for Haderslev Havn – og dermed omdannelsen af Haderslev Havn - ikke rummer denne form for aktivitet. I 2022 har kommunen købt Fjordagerbakke 3 til 2,500 mio. kr., jævnfør sag i Økonomiudvalget den 23. august 2021. Grunden indrettes til Driftsafdelingen. Der er mulighed for at lave en effektiv indretning af grunden, ligesom der rent trafikalt er gode til- og frakørselsmuligheder.

Oprindeligt skøn for hele projektet var 14,300 mio. kr., som er afsat i budget 2022 med 2,500 mio. kr. til køb af grund og med 11,800 mio. kr. i 2024 og 2025 til administrations- og mandskabsbygninger, haller til materiel samt til en salthal.

Størstedelen af de byggematerialer, som skal bruges til bygningerne, er stål, træ og isoleringsmaterialer. Det er nogle af de byggematerialer som er steget allermest.

På baggrund af de stigende byggeomkostninger blev der for at nedbringe byggeudgifterne, iværksat en granskning af bygningerne for at nedbringe antallet af m²- bygning. I processen blev antallet af m²- bygning reduceret med ca. 20%.

I maj 2023 er indhentet overslagspriser fra leverandører for at tage højde for de stigninger, der er sket i byggeomkostningerne gennem det seneste år. Forventet udgift til byggeri og flytning er 19,500 mio. kr. i 2024 priser. Dvs. en merudgift på 7,700 mio. kr. for at projektet kan fuldføres. Disse midler tilføres projektet i 2025 fra prisstigningspulje 2023 i forbindelse med 2. bevillingskontrol 2023.

Overslag marts 2023	Størrelse	Prisoverslag i mio. kr.
Nye faciliteter til administration og mandskab	560 m ²	10,500
Ny åben stål hal til traktor m.m.	63 x 18 meter	2,100
Ny åben stål hal til mandskabsbiler m.m.	54 x 12 meter	2,800
Ny salthal	30 x 18 meter	2,200
Overslag på flytning / klargøring / uforudsete udgifter		1,900
Prisoverslag i alt		19,500

Der vil dog fortsat være en vis usikkerhed omkring priserne på byggematerialer:

Afledt drift

Flytning af Driftsafdeling muliggør realisering af en mindre ejendomsrokade, hvor Driftsafdelingen går fra 5 til 3 lokationer. Den foreslåede ejendomsrokade nedbringer Driftsafdelingens løbende driftsudgifter årligt med 0,500 mio. kr. fra 2026. Under havnens budget mistes til gengæld en lejeindtægt fra Ved Havnen 15 på 0,275 mio. kr.

Netto mindreudgiften på 0,225 mio. kr. vil i givet fald indgå til nedbringelse af Kloge m² puljen, når de 2 lokationer er solgt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Broer og bygværker

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,700	3,800	2,700	2,700
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur**Anlægsbevilling:** Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024**Beskrivelse:**

I 2019 og 2020 blev gennemført tilstandsregistreringer af broer og bygværker for at klarlægge tilstanden af dem. Tilstandsregistreringerne viste, at der er et samlet efterslæb på 16,200 mio. kr. i 2021-priser til brovedligeholdelse. Efterslæbet er planlagt hentet ved, at der årligt er afsat 2,700 mio. kr. i 6 år fra 2021 til og med 2026. Budget fra 2023 på 1,100 mio. kr. er overført til 2025 jævnfør beslutning i Teknik- og Klimaudvalget den 12. juni 2023.

På grund af prisstigninger siden 2021 kan efterslæbet dog først indhentes i 2027. Hittidige og kommende års forventede prisstigninger betyder, at der er afsat yderligere 2,700 mio. kr. i 2027.

Målet med de afsatte midler er at indhente efterslæb på vedligeholdelse af broer og bygværker i kommunen. Haderslev Kommune har ca. 420 broer og bygværker. Broer og bygværker inkluderer almindelige større og mindre broer, rørgennemløb over 50 cm i diameter samt stenkister.

Brovedligeholdelse er vigtig, for at bevare den investerede kapital, men er også vigtig for trafiksikkerheden og f.eks. bevarelse af fredede broer og bygværker. Uden vedligehold vil broer og bygværker forfalde og miste værdi, i nogen tilfælde eksponentielt. Broer og bygværker er en del af vejens elementer, der også har indvirkning på øvrige elementer, f.eks. asfaltveje og rabatter, men også vandløb, der løber under broerne.

Bevillingerne betyder, at der nu kan planlægges mere langsigtet og fornuftigt i forhold til f.eks. asfaltering af vejen over bygværker. Bygværker kan renoveres inden vejen står til asfaltudlægning og ikke omvendt.

Denne planlægning medfører at i 2023-2024 udføres reparation af broen i den sydlige ende af Årupvej ved udkørsel til Ribe Landevej. Der er lavet forundersøgelser af broen i 2022. Broen går over Gelså og er en gammel grænsebro. Der er i dag en vægtbegrænsning på broen på max. 3.500 kg. Som noget særligt er broen kategoriseret som fredet (opført i 1882). Udgift til reparation af broen er anslået til 3,800 mio. kr. i 23-prisniveau og brorenovering startes op i 2023.

Vedligeholdelse af broer og bygværker vil foregå i samarbejde med eksterne entreprenører.

Afledt drift:

Siden kommunesammenlægningen har der kun været afsat ca. 0,300 mio. kr. årligt til vedligeholdelse af broer og bygværker. Når efterslæbet er indhentet i 2028, vurderer Teknik og Klima niveauet for driftsbudget i fremtidige år for at sikre kapitalapparatet. Udgift udover 0,300 mio. kr. årligt bør medtages fra budgetår 2028.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej ved Skallebækvej

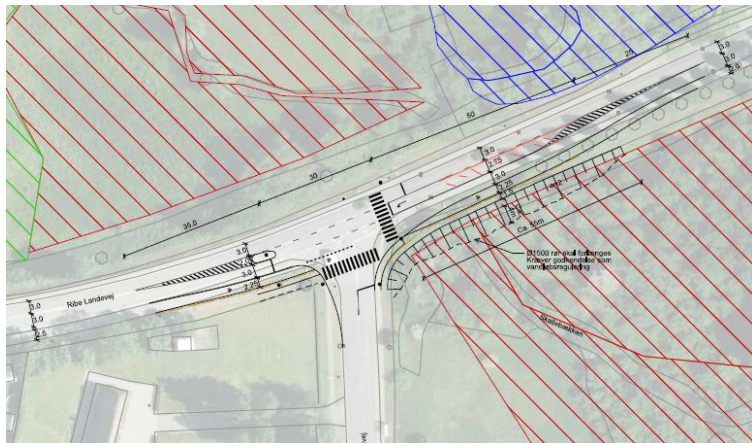
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	0,800	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

I forbindelse med budgetvedtagelse 2023 er afsat 1,400 mio. kr. i år 2023 til projektering og anlæg af krydsningsheller på Ribe Landevej for at sikre bløde trafikanters krydsning af Ribe Landevej.

Løsningen muliggør samtidig fremtidig udbygning af krydset til signalanlæg.

Det afsatte budget i 2023 til krydsningsheller forventes overført til 2024 og 2025, så kryds og signalanlæg kan udføres på samme tid. Der er først afsat budget til signalanlæg i 2025.

En kapacitetsanalyse viser, at den nye udstykning Løkkeager med 60 boliger ikke vil give kapacitetsproblemer i krydset, men ved en udvikling af det tidligere sygehusområde, vil der komme væsentlig mere trafik, og det vil give kapacitets-

ufordringer i krydset med lange ventetider til følge. Kapacitetsberegningerne for krydset viser, at kun et signalanlæg kan klare den fremtidige trafik fra udviklingsområdet.

Afledt drift:

1,5 % af anlægssummen svarende til 0,021 mio. kr. årligt, som afholdes indenfor driftsrammen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Tilgængelighedspulje

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	
Anlægsudgift	0,400	0,400	0,400	0,400
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

Formålet med tilgængelighedspuljen er at gøre kommunens byer og naturområder mere tilgængelige for alle borgere, uanset om man er synshandicappet, kørestolsbruger, gangbesværet eller har andre fysiske handicaps. Dette harmonerer med ambitionen om, at alle skal kunne have mulighed for at leve et aktivt liv og medvirke til at gøre det nemmere at vælge et sundt alternativ til sofaen.

Midlerne vil blive anvendt til udførelse af opgaver nævnt i Tilgængelighedsplan fra 2018 samt til mindre tilgængelighedstiltag generelt i hele kommunen, som f.eks. Handikaprådet kommer med ønsker om.

Af mindre tilgængelighedstiltag kan blandt andet nævnes jævn fortovs belægning, gelændere ved trapper, kørestolsramper, ledelinjer og taktilbelægning samt armlæn på bænke o. lign. Tiltag, som har den effekt, at det bliver nemmere for borgere med fysiske handicap at komme rundt i byerne/naturen på egne ben eller på eldrevne hjælpemidler.

Afledt drift:

Ingen

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til udmøntning af cykelstiplan

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	13,000	10,000	7,000
Anlægsindtægt	-	-3,050	-4,000	-2,000
Afledt drift:	-	0,200	0,275	0,350

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Et godt stisystem er en væsentlig faktor til at fremme cyklismen, da det er med til at øge cyklisternes tryghed og sikkerhed. Undersøgelser viser at god infrastruktur og attraktive cykelfaciliteter er en væsentlig parameter i forhold til at overflytte trafikanter fra bil til cykel. Der er mange gode grunde til at vælge at cykle eller gå fremfor at tage bilen. Først og fremmest gavner det sundheden og miljøet. Derudover mindskes trængselsproblemerne på vejene samt behovet for flere parkeringspladser.

Målet med puljen er at skabe et sammenhængende stisystem i byerne og mellem byer, landsbyer og landdistrikter, så kommunen bindes bedre sammen og så der skabes gode stiforbindelser til skole, fritidsaktiviteter, uddannelse, offentlig transport og arbejde.

Cykelstiplan 2020 blev godkendt af Udvalget for Plan og Miljø den 7. december 2020. Stiplanen indeholder en liste over mulige nye stier samt anlægsoverslag.

Der er i statens Infrastrukturplan 2035 afsat samlet set 3,000 mia. kr. til at fremme cyklisme i perioden 2022-2035. Teknik og Klimaudvalget vil få forelagt en sag, hvor der søges om statslig medfinansiering til cykelstiprojekter i Haderslev Kommune. Der er afsat midler i 2024, men der kan stadig søges statens pulje i 2023. Udførelse af eventuelt projekt med statsstøtte vil tidligst blive udført i 2024.

Staten yder normalt kun tilskud til projekter, der ikke ville kunne finde sted i samme omfang, på samme tidspunkt eller indenfor samme tidsramme uden det bevilgede tilskud. Der ydes ikke tilskud til allerede planlagte og bevilgede projekter.

Hvis det ikke lykkedes at opnå tilskud, fordeler Teknik- og Klimaudvalget budgetmidlerne på et møde efter afgørelsen på ansøgningerne.

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på at fremme cyklismen og skabe god sammenhæng mellem byerne i kommunen med udbygning af stinettet. Dette er særligt attraktivt for tilflyttere og styrker udviklingen af stier i nærområdet.

Afledt drift:

Udgiften til drift er 1,5 % af anlægssummen gældende fra året efter projektet er udført. Beløbet akkumuleres hvert år.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til trafikikkerhed

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	1,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Haderslev Kommune har i 2020 vedtaget en ny trafikikkerhedsplan, som udstikker retningslinjerne for trafikikkerhedsarbejdet frem mod 2025.

Trafikikkerhedsplanen følger færdselssikkerhedskommissionens målsætning om at halvere antallet af dræbte og alvorligt tilskadede på kommunens veje, så der højst må være 1 trafikdræbt og 7 alvorligt tilskadede i 2030. Målsætningen er ambitiøs, men fokus på trafikikkerhed har haft positiv effekt på antallet af personskader på kommunens veje. Således er der i perioden 2010-2020 sket et fald på 28 % i antal personskader på kommunens veje.

Trafiksikkerhedsindsatsen har fokus på at udpege, ændre eller ombygge uheldsbelastede lokaliteter og på at gøre eksisterende veje mere selvforklarende og sikre. Desuden er der fokus på at forbedre samarbejdet med skoler, større institutioner og virksomheder om trafiksikkerhed, lige som kommunen fortsat vil medvirke i nationale kampagner på trafiksikkerhedsområdet og udvikle lokale kampagner i samarbejde med de øvrige sønderjyske kommuner.

Realiseringen af trafiksikkerhedsplanen er afhængig af årlige investeringer i trafiksikkerheden.

Puljen i 2024 fordeles af Teknik- og Klimaudvalget på et møde primo 2024 ud fra en udarbejdet liste over aktiviteter, der bør udføres under trafiksikkerhedsplanen.

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på sikre skoleveje for de ekstra i uddannelse, samt sikre at vejnettet bliver mere sikker, på trods af flere indbyggere og arbejdspladser.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Oversvømmessikring af Fole				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	2,000	3,500	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Klimapolitik				
Anlægsbevilling: Der er meddelt delvis anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Fole by oplevede i 2021 at få dele af byen oversvømmet i forbindelse med kraftige skybrud. Fole er optaget på listen over steder der har behov for klimasikring og som der med Klimaplan 2022-2050, blev besluttet at arbejde med. En bedre sikring mod oversvømmelse i Fole er samtidig en understøttelse af landdistriktet og livskvaliteten i lokalområdet.				
Teknik- og Klimaudvalget har besluttet, hvilke tiltag der skal implementeres:				
1. Regnvandsafvanding og rørledninger: 0,050-0,200 mio. kr.				
2. Forhøjelse af dige så mere vand kan tilbageholdes bagved Hygumvej 10: 0,150 mio. kr.				
3. Rørunderføringer gennem Fole by: 0,500-1,500 mio. kr.				
4. Vådområde nordøst for Fole by: 2,000-5,000 mio. kr. - mulighed for ekstern finansiering				
5. Etablering af ny grøft sydøst om Fole by: 0,500-1,000 mio. kr.				
Overslag er i 2022-priser				
I 2023 er delprojekt 1 og 2 blevet gennemført. I 2024 forventes delprojekt 3 igangsat og gennemført i videst muligt omfang. Tiltag 4 og 5 forventes udført i 2025 og 2026.				
Afledt drift:				
Ingen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Haderslev Dam og Fjord

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Haderslev By ligger meget naturskønt med varieret natur omkring sig og med fjorden og dammen som centrale vandelementer i gåafstand fra centrum. Med bosætningspolitikken er der italesat behovet for at have faciliteter til outdooraktiviteter. Haderslev Fjord og dam ville kunne bidrage som noget særligt til det, hvis det bliver muligt at bedre vandmiljøet, så der kan opnås badevandskvalitet.

Teknik og Klima fik i 2021 udarbejdet rapporter vedr. tilstanden i Haderslev Dam og Haderslev Fjord i samarbejde med Provas og SLF. Rapporterne konkluderer, at opnåelse af badevandskvalitet forudsætter indsatser både i forhold til renseanlæg/spildevand, udledning af næringsstoffer fra landbrugsarealer samt restaureringstiltag i Haderslev Dam. I dammen forringes vandkvaliteten pga. stor algevækst, som dels skyldes for stor tilførsel af fosfor fra oplandet, og dels fra såkaldt intern fosforbelastning fra søbunden (sedimentet). Algerne transporteres videre via Møllestrømmen og bidrager til dårlig badevandskvalitet og miljøtilstand i fjorden.

Projektet skal forbedre videns- og beslutningsgrundlaget for, hvordan man mest hensigtsmæssigt kan gennemføre indsatser for reduktion af fosfortilførslen samt gennemføre restaurerende tiltag i Haderslev Dam.

I samarbejde med eksterne konsulenter udarbejdes en økologisk næringsstofmodel for oplandet til Haderslev Dam og Haderslev Fjord, på samme måde som der i 2021 blev udarbejdet en model for spredning af bakterier. Der foretages målinger af transporten af næringsstoffer i damsystemet til understøttelse af modellen.

Projektet skal frembringe forslag til konkrete indsatser for reduktion af fosforudledningen til dam-systemet. Der gennemføres undersøgelser af sedimentet i Haderslev Dam og de opstrøms beliggende søer (Stevning Dam og Hindemøde), herunder en vurdering af hvor store mængder fosfor, der frigives til vandet. Desuden gennemføres en undersøgelse af sedimentet i den indre del af fjorden. Forundersøgelse af muligheden for restaureringstiltag ved f.eks. aluminiumsbehandling af Haderslev Dam.

Midlerne omfatter også ½ årsværk til projektledelse i to år.

Teknik- og Klimaudvalget har på møde den 12. juni 2023 besluttet at indgå i en ansøgning om fondsmidler til projekt for undersøgelse af Haderslev Fjord og Dam. Projektets økonomi forventes at være 12 mio. kr. Heraf vil de 9 mio. kr. søges i Promilleafgiftsfonden. Hvis ansøgning imødekommes, vil Haderslev Kommune skulle medfinansiere med 3 mio. kr. i alt over 3 år fra 2025-2027.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til prioritering af havne og færge

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,000	5,000	5,000	5,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

På baggrund af en 10 års vedligeholdelsesplan for færgen og på baggrund af en tilstandsrapport på kommunens 3 havne: Haderslev, Aarø Sund og Aarø afsættes en pulje til færge og havne til at imødekomme de presserende renoverings- og vedligeholdelsesopgaver.

Der er afsat 3 mio. kr. i 2024 og 5 mio. kr. årligt fra 2024-2027.

Der fremlægges en sag til politisk behandling primo 2024 om fordeling af pulje, herunder fremrykning af midler fra 2025 eller 2026 til 2024, da puljen ikke er dækkende for 2024.

I 2024 skal igangsættes arbejder på Aarø Sund havn, hvor fiskerihavn, nordre molehoved og hammer og anoder bør renoveres snarest. Nordbroen på Aarø er også presserende.

I 2024/2025 er planlagt udskiftning af propelanlæg (thruster) på færgen. Ventilation på færgen står også til udskiftning i de år.

Afledt drift:

Ingen.

Afledt finans:

Projektet kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Forberedelse til oprensning af Haderslev fjord

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	0,500	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

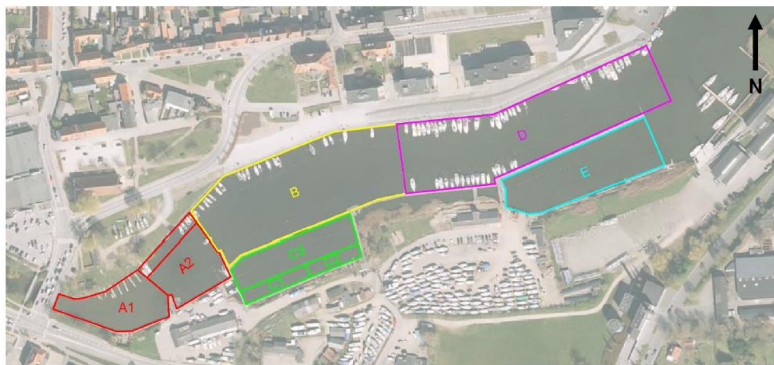
Beskrivelse:

Fjordens sejlrende er vigtig for, at adgangsvejen til Haderslev fra Lillebælt kan bibeholdes. Sejlrenden skal oprenses cirka hver 10. år for at sikre vanddybden og sejlads ind og ud af Haderslev Havn og fjord. Forslaget sikrer aktivitet i havnen og i fjorden for erhverv, borgere, fastligere og turister.

Puljen skal anvendes til forberedelse af oprensninger af inderhavn og fjorden. Det er ikke en god ide at dele de enkelte oprensninger op over flere år, dels fordi en oprensning koster en del i anstillingsudgift, og dels fordi sediment vil flytte sig fra et ikke-oprenset område til oprenset område, hvis der kun oprenses områder lidt ad gangen.

Oprensning inderhavnen overslag ca. 13 mio. kr. i 2024 priser:

I 2019 blev delområderne A1, A2, C1, C2, C3 og E delvis oprenset.

Delområderne B og D blev ikke en del af oprensningsprojektet.

Som følge af den reducerede mængde oprenset sediment i 2019, opleves problemer med for lave vanddybder på pladserne især i områderne B og D. Især fordi turisterne kommer med større og større både.

Oprensning af hele inderhavnen, område A-E, til dybdekrav angivet på søkortet er skønnet til at koste 13

mio. kr. i 2024-priser inklusive rådgiverhonorar. Løsningen sikrer, at der oprenses helt i bund, så koter i søkortet overholdes. Der er 133 bådpladser på nordsiden plus kajanlæg til skibe over 15 meter. På sydsiden forefindes Haderslev Sejlforening, Haderslev Sejl og X-Yacht. I 2022 er der derudover registreret indtægter fra 554 gæstesejlere.

Oprensning fjorden overslag 9 mio. kr. i 2024 priser

Ligeledes bør der ske en oprensning i Haderslev fjord. Hvis Haderslev havn skal kunne få besøg af for eksempel større skibe som Kongeskibet Dannebrog, der stikker 4,2 meter, så er der udfordringer nu. Fra Djævløen og 200-300 mod øst er der kun en vanddybde på 3,5-3,7 meter.

Sejlrenden er udfordret på flere delpunkter. Delpunkterne er markeret med rødt kryds.

Prisen for oprensning er afhængig af i hvor høj grad sedimentet er forurenat. Det tager op til 9 måneder at få en eventuel klaptilladelse.

I 2022 blev indhentet tilbud fra to firmaer – prisniveau dengang var 7-9 mio. kr. forudsat, at der kan klappes. Hvis sediment skal køres i depot i Ålborg, vil prisen blive dyrere.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen

"-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.5. Senior- og Sundhedsudvalget

I Senior- og Sundhedsudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Teknisk infrastruktur – ladestandere til elbiler	U	1,500	-	-	-
Opførelse af 16 Ældreboliger på Højmarken i Gram	U	8,278	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram	I	-0,600	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram	U	2,000	-	-	-
Velfærdsteknologi til demensvenlige ældreboliger	U	1,600	-	-	-
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt		13,778	1,000	1,000	1,000
- heraf indtægter		-0,600	-	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Teknisk infrastruktur – ladestandere til elbiler				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,500	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse:				
Haderslev Kommune har en bilpark på omkring 550 køretøjer fordelt på flere forvaltningsområder. I lyset af Folketingets aftale om en ambition om 1,000 mio. nul- og lavemissionsbiler i 2030, er udgifterne ved en delvis udskiftning af kommunens bilpark til elbiler blevet undersøgt.				
For at kunne indføre elbiler er den største forhindring den tekniske infrastruktur, som er påkrævet for at kunne lade bilerne op. For at kunne opsætte ladestandere på bilernes parkeringsplads er det ofte nødvendigt at installere ny hoved-eltavle og bimåler samt at føre strømmen frem i en ny stikledning.				
Analysen af bilparken i Haderslev Kommune anbefaler at der opstilles ladestandere til 26 elbiler under Senior- og Sundhedsudvalget. Ladestanderne opstilles ved fem plejedistrikter og vil koste i alt 1,500 mio. kr.				
Afledt drift:				
FDM har i flere omgange vurderet den samlede økonomi ved forskellige drivmidler. I hvert tilfælde viser analysen, at elbilerne er dyrere at anskaffe, men billigere i både faste og variable udgifter. Konklusionen fra undersøgelserne er at lavere løbende udgifter opvejer den større anskaffelsespris.				
Øvrige forhold:				
På mange måder fungerer elbiler ligesom traditionelle biler med benzin- eller dieselmotorer. Det betyder også at der er samme ergonomi, indstigningsforhold og sikkerhedsudstyr i en VW up! eller e-up!				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Opførelse af 16 Ældreboliger på Højmarken i Gram

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	8,278	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har den 2. maj 2023 godkendt anlægsbevilling og skema B til opførelsen af 16 ældreboliger i Gram.

Haderslev Kommune har lavet en plejeboliganalyse, der viser, at der er et behov for flere særlige demenspladser. Voksenudvalget drøftede i december 2019 og i februar 2020 plejeboligkapaciteten i Gram og bad i den forbindelse om et forslag til en udbygning af 8-16 demensvenlige plejeboliger på Højmarken. Kommunalbestyrelsen besluttede i Budget 2021 at afsætte budget til at bygge 2 * 8 fremtidssikrede demensplejeboliger på Højmarken. Boligerne opføres efter almenboligloven.

Højmarken består i dag af 3 huse i et plan med i alt 26 boliger. De 2 af husene, med 8 lejligheder i hver, er indrettet til borgere med demens. Lejlighederne har en størrelse på 65 m².

Selve opførelsen af plejeboligerne sker efter almenboliglovens regler og indenfor den økonomiske ramme som ministeriet har udmeldt. Udover mursten er det afgørende, at boligerne indeholder velfærdsteknologiske og tryghedsskabende løsninger, så borgeren og pårørende oplever større fleksibilitet, mere tryghed og mere velfærd i hverdagen. En del af løsningen kan fx være døgnrytmelys, sensorgulve, der advarer personalet når borgeren falder eller går fra stuen om natten og en tryk afgrænset erindringshave/sansehave.

Økonomi:

Rammebeløbet til boligdelen inkl. grundkøb er i alt 27,778 mio. kr., som finansieres med låneoptagelse på 24,445 mio. kr. (88%), grundkapitalindskud 2,778 mio. kr. (10%) og beboerindskud 0,556 mio. kr. (2%).

Den forventede årlige husleje vil være 1.241 kr./m² uden forbrug. Det vil svare til en månedlig husleje på 6.730 kr. Til sammenligning er gennemsnitsprisen på Frederik den IX ca. 5.500 kr. om måneden + forbrug. En lejlighed på 65 m² betyder, at det for mange borgerne vil være muligt at få boligydelse.

Udover boligdelen er der behov for diverse personale- og servicearealer. Der er i alt afsat 7,064 mio. kr. ekskl. moms til nybyggeri og evt. ombygning i eksisterende servicearealer hvor det måtte give mening i forhold til optimal arealudnyttelse.

Den del af opførelsesudgiften til plejeboligerne på Højmarken, der er velfærdsteknologiske og tryghedsskabende løsninger - og som er en udgift udover almenboliglovens rammebeløb og servicearealer - er en kommunal udgift og budgetteres som velfærdsteknologi med i alt 5,059 mio. kr. på et særskilt anlægsprojekt.

Bygningsspænd: 16 boliger + servicearealer – Mio. kr.		I alt
Boligdel inklusive gangarealer		1.040 m ²
Serviceareal og personalefaciliteter		250 m ²
Samlet bygningsareal		1.290 m ²
Forventet pris		
Boligarealer inkl. Grundkøb	1.040 x 26.710 kr.	Inkl. moms 27,778 mio. kr.
Servicearealer	250 m ²	Ex moms 7,064 mio. kr.
Velfærdsteknologisk sikring		Ex moms 5,059 mio. kr.

Afledte driftsudgifter og – indtægter:

I budgetforliget er det aftalt, at Engparken udfases i forbindelse med etablering af nye pladser. Driftsbudgettet overføres fra Engparken til Højmarken.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Servicearealer på Højmarken i Gram

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,000	-	-	-
Anlægsindtægt	-0,600	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har den 2. maj 2023 godkendt anlægsbevilling og skema B til opførelsen af 16 ældreboliger i Gram.

Servicearealer og personaleforhold omfatter 250 m2 af det samlede byggeri på 1.290 m2. Rammebeløbet til servicearealer er 22.000 kr. pr. m2, hertil kommer udgiften til grunden på 0,276 mio. kr. svarende til en samlet anlægsudgift på 6,000 mio. kr.

Servicearealtilskuddet udgør 0,600 mio. kr. I alt en samlet nettoudgift på 5,400 mio. kr.

Afledt drift:

De afledte driftsudgifter til servicearealerne forventes dækket fra frigjorte midler på Engparken.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Velfærdsteknologi til demensvenlige ældreboliger

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,600	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har den 2. maj 2023 godkendt anlægsbevilling og skema B til opførelsen af 16 ældreboliger i Gram.

Den del af opførelsesudgiften til plejeboligerne på Højmarken, der er velfærdsteknologiske og tryghedsskabende løsninger - og som er en udgift udover almenboliglovens rammebeløb og servicearealer - er en kommunal udgift og budgetteres som velfærdsteknologi med i alt 5,059 mio. kr.

Der er i budget 2024 afsat 1,600 mio. kr. til velfærdsteknologi til demensvenlige ældreboliger.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Velfærdsteknologiske løsninger

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	1,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

De behov, som kan dækkes af digitale løsninger, er meget forskellige. Utryghed i hverdagen kan for nogen reduceres gennem tryghedsopkald via skærm, hvor borgeren kan komme i kontakt med en medarbejder. For mennesker med fx kroniske lunge- og hjertesygdomme kan digitale løsninger hjælpe til, at besøg hos lægen undgås, fordi målingerne løbende kan foretages derhjemme, ligesom medicinrobotter kan bidrage til at sikre korrekt medicinindtagelse.

Det er vigtigt at understrege, at digitale løsninger ikke er det rette for alle, og mange også i fremtiden vil have behov for hjemmehjælp, som vi kender det. Digitale løsninger vil dog være et supplement, som har potentiale til at give mange mennesker oplevelse af større frihed og mulighed for at klare mere selv i hverdagen. Ligesom det for nogen vil være det, som kan give større tryghed.

I stedet for at skulle tilpasse hverdagen til et besøg fra en social- og sundhedsassistent eller sygeplejerske, som kun kan angive et tidsrum fremfor et tidspunkt, muliggør de digitale besøg, at det koordineres mere

Projekt: Velfærdsteknologiske løsninger

præcist, hvilket giver borgeren mere frihed. Tilbagemeldingen fra flere mennesker der i dag modtager hjælp fra hjemmeplejen er, at det har en stor betydning, hvis der er mulighed for i højere grad at være med til at bestemme, hvornår og hvordan hjælpen gives. Dette vil digitale besøg i højere grad kunne bidrage til.

Stednummeret, der står øverst, vil blive ændret fra år til år i forbindelse med opstart på et nyt år.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.6. Økonomiudvalget

I Økonomiudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Byudvikling	U	-	3,600	5,700	11,871
Erhvervsjord	U	6,000	6,000	5,000	5,000
Pulje til byggemodning og salg af grunde	U	1,900	1,900	1,900	1,900
Pulje til byggemodning og salg af grunde	I	-1,400	-1,400	-1,400	-1,400
Anlægstilskud til Brand og redning Sønderjylland	U	1,400	1,400	1,400	1,400
Bygningsvedligeholdelse mv.	U	28,430	28,300	28,300	28,300
Strukturelle ændringer på borgernære områder	U	-	1,125	10,000	10,000
Udmøntet anlægspulje	U	-	13,000	17,000	28,000
Teknisk reservationspulje	U	8,506	-	-	-
Økonomiudvalget, I alt		44,836	53,925	67,900	85,071
- heraf indtægter		-1,400	-1,400	-1,400	-1,400

Projektbeskrivelser

Projekt: Byudvikling				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	3,600	5,700	11,871
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse:				
Midlerne i puljen Byudvikling benyttes til igangværende og kommende boligbyggemodninger, herunder opkøb af arealer til byggemodning af parcelhusgrunde. Derudover skal puljen være med at sikre udmøntningen af bosætningsstrategien de kommende år.				
Puljen skal også dække udgifter til projektudvikling og ejendomsudvikling, hvor der særligt i Haderslev er områder der står over for omdannelse.				
Midlerne skal understøtte øget bosætning og vækst i kommunen ved at sikre et varieret udbud af attraktive arealer til boligbyggeri mv. som kan være med til at tiltrække tilflyttere og fastholde indbyggere i kommunen.				
Ved budgetlægningen for 2022-2025 blev der godkendt en "Model for geninvestering i Byudvikling". Det er en jordforsyningsmodel, som går efter at byggemodne ud fra en efterspørgselsdrevet tilgang, og derefter geninvestere indtægterne fra salget af grunde i kommende udstykninger. På den måde skabes et kredsløb som i de kommende år forventes at løbe rundt. Salgsindtægterne fra regnskabsår 2022 er geninvesteret i år 2027 jf. Budgetstrategien.				
Afledt drift:				
Hvis veje, gadelys mv. etableret på grundene gøres private er der ingen afledt driftsudgifter.				
Hvis der er tale om offentlig vej er der afledte driftsudgifter til renhold sommer og vinter på 1,5% af anlægssummen. Hvis arealet tidligere har været forpagtet ud, kan der være afledte mindreindtægter. Ud fra konkret foretagne byggemodninger vurderes behov for driftsmidler fra år til år. Disse medtages under Teknik og Klimaudvalget under supplerende budget drift.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen " - " betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Erhvervsjord				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	6,000	6,000	5,000	5,000
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse: Midler til erhvervsudvikling til brug for jordkøb, opkøb, byggemodning og baneinfrastruktur, herunder midler til realisering af Erhvervsstrategien for den kommende 4 års periode bredt betraget. Erhvervsudvikling herunder opkøb af erhvervsjord er et led i at sikre attraktive erhvervsarealer til virksomheder, som kan understøtte og fastholde arbejdspladser i kommunen, som led i kommunens Vækststrategi.				
Afledt drift: Ud fra konkret foretagne byggemodninger vurderes behov for driftsmidler fra år til år til veje, gadelys mv. Disse medtages under Teknik og Klimaudvalget under supplerende budget drift.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til byggemodning og salg af grunde				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,900	1,900	1,900	1,900
Anlægsindtægt	-1,400	-1,400	-1,400	-1,400
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024				
Beskrivelse: Der er i basisbudgettet afsat en pulje på 0,500 mio. kr. til færdiggørelsesarbejder på ikke solgte og regnskabsafsluttede udstykninger fremadrettet. Formålet med puljen er at sikre at boligbyggemodninger, hvor der er aflagt anlægsregnskab, kan afsluttes med etablering af slidlag, overkørsler, ramper samt færdiggørelse af grønne områder. Denne færdiggørelse er en forpligtigelse, som kommunen har i henhold til købsaftalen med de enkelte lodsejere. Anlægsprojektet skal ligeledes finansiere forundersøgelser og diverse udgifter i de tidligere stadier på kommende udstykninger. De forventede indtægter kommer fra salg af mindre kommunale arealer eller grunde som kommunen har til salg fra regnskabsafsluttede udstykninger. Kommunen etablerer boligbyggemodninger med henblik på at fastholde og tiltrække borgere og indgår som en del af vækststrategien.				
Afledt drift: Ingen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,400	1,400	1,400	1,400
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Basisbudget				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024				
Beskrivelse: Kommunen er som del af samarbejdet mellem Brand & Redning Sønderjylland og Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner, forpligtet til at bidrage til drifts- og anlægsbudgettet.				

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning

Drifts- og anlægsudgifter for 2024 bliver fremskrevet med anbefalingerne i KL's budgetvejledning for 2024 jf. selskabets vedtægter, pkt. 14.3.

Såvel drifts- som anlægstilskud for 2024 skal betales til selskabet i to halvårige rater, henholdsvis 1. januar 2024 og 1. juli 2024, jf. Brand & Redning Sønderjyllands vedtægter, pkt. 16.3.

Beredskabskommissionen godkender budgettet for Brand & Redning Sønderjylland deres møde i juni 2023. Eventuelle prisreguleringsændringer vil blive indarbejdet senere.

Der er afsat særskilt driftsbudget på 14,144 mio. kr. årligt.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Bygningsvedligeholdelse m.v.

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	28,430	28,300	28,300	28,300
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024

Beskrivelse:

Haderslev Kommune har ca. 185 ejendomme med ca. 650 bygninger på og med et samlet etageareal på ca. 305.000 m². Der er tale om en meget blandet bygningsmasse bestående af skoler, børnehaver, plejecentre, administrationsbygninger, offentlige toiletter, entreprenørbygninger, sportshaller m.v.

Det politiske styringsredskab er "Retningslinjer for vedligeholdelse af Haderslev Kommunes bygninger".

Midlerne til bygningsvedligehold anvendes primært til større vedligeholdelsesopgaver på klimaskærm og tekniske installationer i de kommunale bygninger inkl.:

- Asbestrensninger af skoler, børnehaver m.v.
- Undersøgelse af og Radon-sikring i bygninger
- Kloaksepareringer
- Opgravning af gamle olietanke på kommunale ejendomme
- Energibesparende foranstaltninger
- AT-påbud. Sikring af et godt arbejdsmiljø og sikring af et godt indeklima, samt håndtering af ny brandsynsbekendtgørelse (januar 2022)
- Pulje til færdiggørelse af byggeopgaver, hvor der er aflagt anlægsregnskab
- Egne tiltag som supplement til støjkompensation (F-35 fly Flyvestation Skrydstrup).

Der kommer en orienteringssag på Økonomiudvalget om disponeringen af midler i 2024.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strukturelle ændringer på borgernære områder

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	1,125	10,000	10,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Omstillingspulje til lokalbyer med henblik på understøttelse af strukturelle ændringer for at afhjælpe konsekvensen af lokale ændringer i befolkningssammensætningen.

Afledte drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Udmøntet anlægspulje

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	-	13,000	17,000	28,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Der er afsat en udmøntet anlægspulje, som kan udmøntes i en senere budgetlægning.

Afledte drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Teknisk reservation Anlæg

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	8,506	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Der er afsat en udmøntet anlægspulje, som reguleres senere.

Afledte drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.7. Vækst- og Udviklingsudvalget

I Vækst- og Udviklingsudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne uddybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	1,100	2,000	2,500	3,000
Basen – Et oplevelsescenter i Skrydstrup	U	1,000	1,000	2,000	2,000
Årø Turismeudvikling	U	1,000	4,000	5,000	-
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt		3,100	7,000	9,500	5,000

Projektbeskrivelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Haderslev				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,100	2,000	2,500	3,000
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i land og by				
Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
<u>Formål</u>				
I de kommende år skal der, som led i Haderslev Kommunes vækstdagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger er det vigtigt med attraktive byer. Der afsættes midler til at arbejde med strategiske udviklingsplaner og -tiltag i Haderslev. Midlerne skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i byen.				
<u>Haderslev - byudvikling:</u>				
I Haderslev by er der, bl.a. med afsæt i hovedplanen, igangsat en række større udviklingsprojekter i form af fx Jomfrusti-projektet, havneomdannelsen, salg af tidligere rådhus, planlægning for sygehusområdet og udarbejdelse af helhedsplan for Damparken.				
For at understøtte fortsat vækst og udvikling i Haderslev er der en lang række potentialer, herunder skabelsen af levende forbindelser og attraktive byområder, som der kan arbejdes med. Derudover vil der i de kommende år være et øget behov for at sikre sammenhæng og synergi imellem de igangværende udviklingsprojekter.				
Konkret kan den strategiske byudvikling de kommende år understøttes af:				
<ul style="list-style-type: none"> • Klargøring, salg af og planlægning for arealet på Haderslev Havn, hvor Driftsafdelingen i øjeblikket er placeret • Udviklingsplan for Haderslev Havn (sydsiden) • Udvikling af den historiske bymidtes kvaliteter, så den understøtter turisme, det gode liv og detailhandlen, som i øjeblikket er under forandring • Planlægning for Campus området • Understøtte private investorers omdannelsesprojekter i byen, fx boliger og boksbutikker • Realisering af allerede vedtagne planer, fx fysisk omdannelse af ledt helhedsplanen for Damparken 				
Midlerne anvendes til projektledelse, borgerinddragelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.				
I videst muligt omfang søges byudviklingen i Haderslev medfinansieret via fundraising.				
Afledt drift:				
Ingen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Basen – Et oplevelsescenter i Skrydstrup

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	2,000	2,000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Som et led i udviklingsprojektet arbejdes der bl.a. med et konceptkatalog, der indeholder muligheder og potentialer, visualiseringer og rammer for et oplevelsescenter i Skrydstrup.

Konceptet rummer pt. et formidlings- og oplevelsescenter med fortællinger, genstande og oplevelser med afsæt i Skrydstrup Flyvestation. Der arbejdes med møde- og konferencefaciliteter, et anderledes aktivitetscenter, mulighed for overnatning i forbindelse med møder og konferencer – bl.a. til internationale gæster. Nærheden til flybasen giver også mulighed for erhvervs- og uddannelsesområder for virksomheder og uddannelser. Derudover kan der også arbejdes med koblingen til de lokale aktiviteter og udviklingsmuligheder.

For at kunne realisere projekter af denne type og størrelse, viser erfaringer, at der skal være dedikerede ressourcer igennem en årrække til projektudvikling, fremdrift, analyse, rådgivning, dialog med relevante eksterne parter m.v.

Til oprettelse af en projektenhed, der skal arbejde videre med at afsøge mulighederne for et oplevelsescenter, foreslås det at afsætte 2,000 mio. kr. årligt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Aarø Turismeudvikling

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	4,000	5,000	-
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter**Anlægsbevilling:** Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet**Beskrivelse:**

Udvikling af natur og turisme er et fokus i den Strategisk fysiske udviklingsplan Aarø (SFU). I planen arbejdes med en vision om Aarø som Naturø og en bæredygtig ø i særklasse, hvor naturen er en løftestang for udviklingen af Aarø som et ø-samfund i balance - til gavn for beboere, erhvervsaktører og turister. I den Strategisk fysiske udviklingsplan arbejdes med skitsering af konkrete udviklingstiltag, der skal understøtte udvikling.

Som led i at udvikle natur og turisme på Aarø med afsæt i SFU'en er der den 23. maj 2023 sendt en ansøgning til Erhvervsfremmebestyrelsen på projekt "Aarø – mellem havn og natur" omfattende boardwalk, krabbebro, bade- og kajakbro, jollehavn, bygninger, parkering (Aarøsund), fugletårn og wayfinding.

Hvis kommunen får midler fra Erhvervsfremmebestyrelsen, er der i ovenstående budgettal ikke midler til at realisere øvrige indsatser på øen afledt af SFU'en foreløbigt.

Hvis kommunen ikke får midler fra Erhvervsfremmebestyrelsen er der midler til at understøtte realisering af udvalgte mindre indsatser afledt af SFU'en – i princippet kan det være indsatser på havnen såvel som på den øvrige del af øen.

Projektansøgning "Aarø – mellem havn og natur" til Erhvervsfremmebestyrelsen: Der er søgt om 30 mio. kr. ved Erhvervsfremmebestyrelsen til projekt "Aarø – mellem havn og natur". Den samlede økonomi for alle projektets delelementer er estimeret til 50 mio. kr. Det vides først i november 2023, om kommunen får støtte op til max. 30 mio. kr. Projektet skal være afsluttet inden udgangen af 2027, hvis der opnås støtte.

Hvis der ikke afsættes kommunal egenfinansiering på i alt 10 mio. kr. til projektet, vil et eventuelt tilsagn om tilskud fra Erhvervsfremmepuljen bortfalde. Afsættes der mindre i egenfinansiering vil det bero på genforhandling, om der stadig kan opnås noget i tilskud til dele af projektet.

Projekt: Aarø Turismeudvikling

Hvis alle kommunale midler jævnfør dette forslag afsættes, men der ikke opnås tilskud fra Erhvervsfremmestyrelsen, kan nettobudgettet anvendes til at realisere udvalgte mindre indsatser fra Strategisk fysisk udviklingsplan for Aarø.

Hvis der kun opnås delvist tilskud fra Erhvervsfremmestyrelsen, vil dele af projektet skulle genovervejes, og der skal forhandles om dele af projektet kan udgå. Der kan stadig opnås tilskud fra andre fonde.

Forventet indtægt fra andre fonde er fordelt med 1 mio. kr. i 2025, 4 mio. kr. i 2026 og 5 mio. kr. i 2027. Fondsmoms på 17,5% af 8,5 mio. kr. af forventede ikke-offentlige fondsmidler svarer til ca. 1,5 mio. kr. Fondsmoms udgiften vil skulle afholdes indenfor det afsatte budget.

Ved realisering af projektet anbefaler Teknik og Klima, at anlægsprojektet overgår til et andet fagudvalg, når arbejdet skal konkretiseres og udføres.

Elementer, som indgår i ansøgning til Erhvervsfremmestyrelsen:

I mio. kr.	2024	2025	2026	2027	I alt
Boardwalk	0,100	1,400	-	-	1,500
Krabbebro	0,050	0,450	-	-	0,500
Bade- og Kajak bro	0,200	1,800	-	-	2,000
Jollehavn	-	-	0,500	6,500	7,000
Bygninger	-	1,500	20,500	9,700	31,700
Parkering Aarøsund	-	0,500	3,500	-	4,000
Fugletårn	0,200	1,800	-	-	2,000
Wayfinding	0,200	0,800	-	-	1,000
Revision og Evaluering m.v.	0,050	0,050	0,100	0,100	0,300
I alt	0,800	8,300	24,600	16,300	50,000

Boardwalk: En trafiksikker forbindelse fra havnen til by udformet som en trægangbro. Det vil være første rekreative element man møder. Det skal vække sejlere og andre turisters lyst til at se mere af øen og højne dagsforbruget hos de lokale erhvervsdrivende.

Bade- og kajakbro: Etablering af bade- og kajakbro på den nordlige del af mole. Fra molen anlægges en trappe, der foruden at give adgang til badebroen, kan anvendes til ophold.

Krabbebro: Anlæg af en krabbebro, hvor børn nemt kan fange krabber fra. Pladsen ved det lave vand udnyttes, og projektet vil skabe et momentum af liv med en kort tidshorisont.

Nyt slæbested og ny jollehavn: Konstruktionen forventes opbygget i stil med det eksisterende nedslidte slæbested inde i havnen. Ny jollehavn etableres for at højne den samlede kapacitet af både i Aarø havn. Der skal indhentes tilladelser fra Kystdirektoratet og Naturstyrelsen

Bygninger på Aarø Havn: Nybygget facilitetsbygninger kommer til at indeholde udekøkken, depot til grej, toiletter og færgemandskabs opholdsrum med 2 sovepladser. Der bygges sejlerstue/borgerhus og torvehal til offentligt brug samt bygninger til udleje, herunder havnecafe.

Parkering ved Aarøsund Havn: Der skal opkøbes jord (ca. 1 ha) og anlægges parkeringspladser ved Aarøsund Havn. Planen er at anlægge ca. 70 parkeringspladser, som er medvirkende til, at der er færre biler på havnen i Aarøsund og på Aarø. Projektet muliggør liv og flere aktiviteter på havnen i Aarøsund.

Fugletårn: Tænkt som et vartegn for øen. Fugletårnet bliver et arkitektonisk byggeri med stor kapacitet, som giver en god oplevelse for besøgende.

Wayfinding: Skiltning både på fastland og øen. Sikrer en god kobling mellem fastland og ø, og gør det nemt at finde rundt. Afledt drift: Der vil være udgifter til afledt drift fra år 2026 og frem til de fleste projekt-elementer i ansøgning til Erhvervsfremmestyrelsen.

Afledt drift:

Der afhængig af hvilket svar, der kommer på ansøgningen. Afledt drift vil derfor først indgå i de kommende års budgetarbejde.

Projekt: Aarø Turismeudvikling**Afledt finansiering:**

Projektet kan delvist lånefinansieres for den del som vedrører Aarø Havn og nyanlæg af bygninger, der ikke er erhvervsmæssigt udlejet. Skønnet låneadgang 20-25 mio. kr. Der skal søges om forhåndstilsagn til lån ved Kommunekredit.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.8. Land- og Byudviklingsudvalget

I Land- og Byudviklingsudvalget er der i budget 2024-2027 nedenstående anlægsprojekter. Projekterne ud-
dybes i de efterfølgende projektbeskrivelser.

Investeringsoversigt	U/I	2024	2025	2026	2027
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,400	1,400	1,400	1,400
Landdistriktspulje	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Område- og landsbyfornyelse	U	2,600	2,500	2,600	2,600
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter	U	3,000	-	-	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	2,700	4,000	4,000	4,000
Land- og Byudviklingsudvalget, I alt		12,700	10,900	11,000	11,000

Projektbeskrivelser

Projekt: Borgerbudgettering i landdistrikterne				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,400	1,400	1,400	1,400
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024				
Beskrivelse:				
Der er afsat 1,400 mio. kr. pr. år frem til 2027 til borgerbudgettering i landdistrikterne.				
Midlerne anvendes til udvikling af landdistrikterne.				
Midlerne er fordelt med 1,300 mio.kr. til Borgerbudgettering, 0,020 mio.kr. til tilskud til LAG Småøerne og 0,080 mio. kr. til Land og Byudviklingsudvalgets udviklingspulje.				
I tidligere år har hvert landdistrikt, efter anmodning, haft mulighed for at få tildelt et tilskud på 50.000 kr. fra puljen til rådighed for aktiviteter i det enkelte landdistrikt efter eget ønske, f.eks. mindre driftsopgaver, dog ikke løn. Alle borgere i det konkrete lokalsamfund skal have mulighed for at involvere sig, komme med projektforslag, samt indflydelse på hvilke projekter, der skal gennemføres.				
Afledt drift:				
Ingen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Landdistriktspuljen				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	1,000
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024				
Beskrivelse:				
Der er afsat 1,000 mio. kr. pr. år frem til 2027 til Landdistriktspuljen.				
Puljen kan søges af landdistrikterne ud fra de godkendte kriterier, som understøtter Land- og byudviklingsudvalgets strategiske arbejde med at disponere og motivere udvalgte projekter i landdistrikterne.				
Land- og Byudviklingsudvalget yder støtte til lokale projekter, der udvikler og styrker landdistrikterne.				
Der er tale om støtte, der er for store til borgerbudgettering og for små til det generelle anlægsbudget. Ansøgningerne skal leve op til kriterier som udvalget har vedtaget.				

Kriterierne er blandt andet, at initiativerne skal øge bosætning, udvikle nye arbejdspladser, fremme turisme og udvikle kultur- og fritidsaktiviteter. Derudover skal det ansøgte beløb være på minimum 25.000 kr.

Afledte drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Område- og Landsbyfornyelse

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,600	2,500	2,600	2,600
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Haderslev Kommune har stort fokus på landsbyfornyelse, herunder bl.a. områdefornyelser i landdistrikter. Landsbyfornyelse, som kan anvendes i byer med færre end 4.000 indbyggere og i det åbne land, kan anvendes til følgende tiltag:

- Områdefornyelse.
- Istandsættelse af nedslidte private udlejningsboliger, ejer- og andelsboliger, forsamlingshuse og erhverv beliggende i bygninger, der indeholder både beboelse og erhverv.
- Nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger.
- Fjernelse af skrot og affald på boligejendomme.
- Kommunalt opkøb af nedslidte ejendomme med henblik på istandsættelse eller nedrivning.
- Ombygning af tomme erhvervslokaler og tomme offentligt ejede bygninger til udlejningsboliger.
- Indretning af byrum på tomme grunde, hvor kommunalbestyrelsen giver - eller har givet - støtte til nedrivning efter byfornyelsesloven.

Historisk set er der som udgangspunkt ydet statslig refusion på 60 pct. af kommunens udgifter til de ovennævnte tiltag op til en af staten fastsat ramme.

Der er afsat et budget på ca. 2,600 mio. kr. frem til 2027.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Forum Vojens og Vision Gram

Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	1000
Afledt drift:	-	-	-	-

Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024.

Beskrivelse:

Der er afsat 1,000 mio. kr. årligt fordelt med 0,6 mio. kr. til Forum Vojens og 0,4 mio. kr. til Vision Gram til og med år 2026. Samme budget til Forum Vojens og Vision Gram foreslås indarbejdet i budget 2027.

Formålet er at understøtte borgerinitiativer i de 2 centerbyer.

Puljerne anvendes bl.a. til rekreative formål, sport, fritid, kultur, julebelysning, infrastruktur og diverse projekter. Tiltag under Forum Vojens og Vision Gram har nytteværdi for langt de fleste borgere i Vojens og Gram. Nogle af de allerede udførte tiltag fx lystunnel og shelters og byinventar i Vojens, Kleinbahn og cykelbane i Gram kommer derudover også turister og andre besøgende til gode.

Afledt drift:

Ingen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Borgerbudgettering Haderslev by og Starup				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	1,000	1,000	1,000	1,000
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til rådighedsbeløb afsat i 2024				
Beskrivelse: Der er afsat 1,000 mio. kr. pr. år frem til 2027 til Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup. Midlerne til borgerbudgettering i Haderslev by og Starup giver borgerne i de to byer mulighed for at få støtte til initiativer og dermed sætte deres aftryk på udviklingen i byerne. Udover at fremme en lokal, demokratisk proces, kan midlerne målrettes formål, der understøtter særlige formål i byen, dette kan være bæredygtighed, fællesskaber, kulturhistorie, bosætning m.m. eller bestemte målgrupper.				
Afledt drift: Ingen.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	3,000	-	-	-
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og Investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse: Der er afsat 3,000 mio. kr. i 2024 til Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter. Det nye servicehus (omklædning/bad mv) i Skrydstrup er etableret og taget i brug. Tilbage står nu realisering af multihallen, hvor der er gennemført fundraising – uden reelle tilsagn. I 2023 vil der blive søgt nye fonde og borgerdonationer. Formålet er at sikre gode faciliteter for foreningens aktiviteter, så foreningen kan udvikle sig og medvirke til at skabe positiv omtale i et (støjfølsomt) udsat område.				
Afledt drift: Aktivitetstilskuddet til Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter må forventes øget med 0,100 mio. kr. Årligt og indgår i det supplerende budget til drift.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram				
Økonomi (i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Anlægsudgift	2,700	4,000	4,000	4,000
Afledt drift:	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Anlægsbevilling: Der er ikke meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse: Der er afsat 2,700 mio. kr. i 2024 og 4,000 mio. kr. årligt i 2025-2027 til strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram. <u>Formål</u> I de kommende år skal der, som led i Haderslev Kommunes vækststrategi, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger er det vigtigt med attraktive byer. De afsatte midler til at arbejde med strategisk udvikling i Gram og Vojens, skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i de to byer.				

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram**Gram:**

I Gram er bevaringsværdier og potentialer kortlagt som forarbejde til en udviklingsplan for byen. Derudover peger den netop gennemførte detailhandelsanalyse på et behov for mødesteder i det fysiske byrum, ligesom Vision Gram sammen med Haderslev Kommune arbejder målrettet med bosætningstiltag – herunder ønsker til nye boligudstykningsplaner.

Vojens:

Udviklingsplan Vojens – der bl.a. er udarbejdet i samarbejde med Forum Vojens i regi af projekt "Levende bymidter" - er netop vedtaget. Udviklingsplanen rummer et hovedgreb, hvor følgende områder søges udviklet og/eller omdannet:

Rådhuscenteret
Stationsområdet
Hal-området
Hovedforbindelse gennem byen (Østergade/Vestergade)

Udviklingen i Vojens går derfor ind i en ny fase med videreudvikling af tiltag og realisering. Fælles for de to byer er, at byudviklingen kræver et endnu tættere samarbejde med henholdsvis Vision Gram og Forum Vojens – og generelt øget borgerinddragelse. Derudover anvendes midlerne til projektlejning, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.

Forum Vojens har oplyst, at de kan bidrage med 0,565 mio. kr. af opsparede midler fra tidligere år. I videst muligt omfang søges byudviklingen i de to byer medfinansieret via fundraising.

Afledt drift:

Ukendt på nuværende tidspunkt

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/ henlæggelser

7. Grundkapitalindskud

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger. Det kommunale grundtilskud vil være mellem 8% og 12% for familieboliger afhængig af den gennemsnitlige boligstørrelse, således kommunerne skal indskyde færrest penge ved byggeri af små boliger og flest penge ved byggeri af store boliger. Det kommunale grundkapitalindskud for ungdomsboliger og ældreboliger er på 10%. Nedenfor følger beskrivelser af forslag til indskud i Landsbyggefonden.

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger. Der er i årene 2024-2025 afsat 0,900 mio. kr. til kommunens andel til kapitaltilførsel ud fra 1/5-ordningen.

Grundkapitalindskud (Beløb i mio. kr. i lb.priser)	2024	2025	2026	2027
Årlig pulje til grundkapital	0,900	0,900	-	10,000
Grundkapitalindskud, I alt	0,900	0,900	-	10,000

Projektbeskrivelser

Projekt: Årlig pulje til grundkapital				
Økonomi (i mio. kr. lb. pl)	2024	2025	2026	2027
U/I: Finansudgift	0,900	0,900	-	10,000
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse:				
Boligselskaberne har mulighed for at søge om godkendelse af ombygningsprojekter m.v. i henhold til reglerne om støttet boligbyggeri.				
På den baggrund er der afsat 0,900 mio. kr. til kapitalindskud i årene 2024-2025, samt 10,000 mio. kr. i 2027.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

8. Bevillings- og flerårsoversigt

Finansiering

(Beløb i løbende priser og i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Renter af likvide aktiver	0	-5	0	-5	0	-5	0	-5
Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristede tilgodehavender	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af udlæg vedr. forsyningsvirksomheder	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristet gæld	10	0	9	0	9	0	9	0
Kurstab og kursgevinster	2	-3	2	-3	2	-3	2	-3
Afdrag på lån	83	0	85	0	86	0	88	0
Optagne lån	0	-38	0	-35	0	-36	0	-28
Tilskud og udligning	37	-1.557	38	-1.635	40	-1.746	41	-1.833
Købsmoms	0	0	0	0	0	0	0	0
Skatter	7	-3.003	8	-3.080	8	-3.181	8	-3.309
Balanceforskydninger	1	-14	1	-6	0	-6	10	-6
Finansiering, i alt	141	-4.622	143	-4.765	146	-4.978	159	-5.184

Drift

(Beløb i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Alle udvalg skattefinansieret område	5.025	-734	5.021	-736	5.020	-736	5.019	-736
Driftsudgifter	3.293	-400	3.289	-402	3.287	-402	3.287	-402
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260	0	260	0	260	0	260	0
Overførselsudgifter	1.472	-334	1.472	-334	1.472	-334	1.472	-334
Social- og Handicapudvalget	676	-107	677	-108	677	-108	677	-107
Driftsudgifter	656	-96	656	-97	657	-97	657	-97
Overførselsudgifter	20	-10	20	-10	20	-10	20	-10
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.541	-330	1.541	-330	1.541	-330	1.542	-330
Driftsudgifter	120	-6	119	-6	119	-6	120	-6
Overførselsudgifter	1.422	-324	1.422	-324	1.422	-324	1.422	-324
Børne- og Familieudvalget	1.007	-137	1.003	-137	1.003	-137	1.003	-137
Driftsudgifter	1.007	-137	1.003	-137	1.003	-137	1.003	-137
Kultur- og Fritidsudvalget	134	-25	133	-25	133	-25	133	-25
Driftsudgifter	134	-25	133	-25	133	-25	133	-25
Teknik- og Klimaudvalget	215	-15	215	-15	215	-15	215	-15
Driftsudgifter	215	-15	215	-15	215	-15	215	-15
Ungeudvalget	53	-2	53	-2	53	-2	53	-2
Driftsudgifter	48	-2	48	-2	48	-2	48	-2
Overførselsudgifter	5	0	5	0	5	0	5	0
Senior- og Sundhedsudvalget	1.083	-79	1.083	-79	1.082	-79	1.081	-79
Driftsudgifter	823	-79	823	-79	822	-79	821	-79
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260	0	260	0	260	0	260	0
Økonomiudvalget	298	-40	299	-40	300	-40	300	-40
Driftsudgifter	273	-40	274	-40	275	-40	275	-40
Overførsler	25	0	25	0	25	0	25	0
Vækst- og Udviklingsudvalget	15	-1	15	-1	14	-1	14	-1
Driftsudgifter	15	-1	15	-1	14	-1	14	-1
Land- og Byudviklingsudvalget	2	0	2	0	2	0	2	0
Driftsudgifter	2	0	2	0	2	0	2	0
Det brugerfinansierede område	0	0	0	0	0	0	0	0

Anlæg

(Beløb i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Det skattefinansierede område	168	-3	183	-5	174	-6	174	-30
Det brugerfinansierede område	168	-3	183	-5	174	-6	174	-30
Anlæg, i alt	168	-3	183	-5	174	-6	174	-30

Pris- og lønskøn

(Beløb i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Skattefinansieret	0	0	219	-30	448	-62	687	-95
Pris- og lønskøn, i alt			219	-30	448	-62	687	-95

Likviditetsforskydning

(Beløb i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Likviditetsforskydning	25			-30		-5	7	

Balance

(Beløb i mio. kr.)	2024		2025		2026		2027	
	U	I	U	I	U	I	U	I
Balance	5.359	-5.359	5.566	-5.566	5.787	-5.787	6.046	-6.046

9. Oversigt over totalbudgettet 2024-2027

(Beløb i mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
DET SKATTEFINANSIEREDE BUDGET				
Indtægter:				
Personskatter	-2.739	-2.850	-2.956	-2.800
Selskabsskatter	-62	-45	-44	-32
Grundskyld	-195	-178	-173	-165
Generelle tilskud	-1.520	-1.597	-1.707	-1.569
Købsmoms	0	0	0	0
Lånoptagelse	-38	-35	-36	-35
Indtægter i alt	-4.238	-4.555	-4.704	-4.916
Udgifter:				
Renter	4	3	3	3
Afdrag	83	85	86	88
Balanceforskydninger	-13	-5	-6	4
Pris- og lønfremskrivninger	0	189	386	592
Skattefinansieret anlæg	165	177	168	143
Skattefinansieret drift	4.291	4.285	4.283	4.283
Totaler - skattefinansieret drift:	4.291	4.285	4.283	4.283
Driftsudgifter i alt	2.893	2.887	2.885	2.885
Aktivitetsbestemt medfinansiering i alt	260	260	260	260
Overførselsudgifter i alt	1.138	1.138	1.138	1.138
Specifikationer - skattefinansieret drift:				
Social- og Handicapudvalget	570	569	569	569
Driftsudgifter	560	559	559	559
Overførselsudgifter	10	10	10	10
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.211	1.211	1.211	1.212
Driftsudgifter	113	113	113	114
Overførselsudgifter	1.098	1.098	1.098	1.098
Børne- og Familieudvalget	871	867	865	866
Driftsudgifter	871	867	865	866
Kultur- og Fritidsudvalget	109	108	108	108
Driftsudgifter	109	108	108	108
Teknik- og Klimaudvalget	200	200	200	200
Driftsudgifter	200	200	200	200
Ungeudvalget	51	51	51	51
Driftsudgifter	46	46	46	46
Overførselsudgifter	5	5	5	5
Senior- og Sundhedsudvalget	1.004	1.004	1.003	1.002
Driftsudgifter	744	744	743	742
Aktivitetsbestemt medfinansiering	260	260	260	260
Økonomiudvalget	258	259	260	260
Driftsudgifter	233	234	235	235
Overførselsudgifter	25	25	25	25
Vækst- og Udviklingsudvalget	14	14	14	14
Driftsudgifter	14	14	14	14
Land- og Byudviklingsudvalget	2	2	2	2
Driftsudgifter	2	2	2	2
Udgifter i alt skattefinansieret	4.530	4.734	4.920	5.113
Netto skattefinansieret budget	-25	30	5	-7
DET BRUGERFINANSIEREDE BUDGET				
Brugerfinansieret drift netto	0	0	0	0
Brugerfinansieret anlæg netto	0	0	0	0
Pris- og lønfremskrivninger	0	0	0	0
Udgifter, i alt brugerfinansieret	0	0	0	0
Netto udgifter i alt	4.530	4.734	4.920	5.113
Nettoeffekt på kassen	-25	30	5	-7

10. Takstoversigt for Haderslev Kommune 2024

Social- og Handicapudvalget (Beløb i kr. i 2024 pl)

Bostederne under Handicap, Socialpsykiatri og Myndighed	2023	2024
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask	89	69
Servicepakke 2 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	128	127
Vaskepakke - Vask i leve/bo miljø pr. måned	40	58

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget (Beløb i kr. i 2024 pl)

Oplysninger	2023	2024
Folkeregister forespørgsel/oplysning	75	91
Bopælsattester	75	91
Genudskrivning af sundhedskort/lægeskift	210	220
Legitimationskort til unge (ungdoms kort)	150	150
Sprogbilag	200	200
Genudskrivning af vielsesattest for udlændinge	-	200
Pris for foto taget i Borgerservice til pas/kørekort	130	140
Gebyr for vielse uden for rådhuset ekskl. kørsel	550	550
Leje af Dramaten (pr. døgn)	3.069	3.069
Leje af Dramaten (3 timer)	1.535	1.535

Børne- og Familieudvalget (Beløb i kr. i 2024 pl)

Dagtilbud	2023	2024
Dagpleje		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	2.761	3.163
Deltidspladser 32 timer, betaling i 11 måneder	2.347	2.688
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	1.802	2.063
Daginstitutioner 0-2 årige		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	3.676	3.963
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	2.205	2.378
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	2.617	2.793
Daginstitutioner 3-6 årige		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	2.328	2.510
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	1.397	1.506
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	1.791	1.904

Taksten udgør 25 procent af bruttodriftsudgiften jfr. dagtilbudslovens § 31-§34.

Taksten opkræves over 11 måneder, idet juli måned er betalingsfri.

Fra 2019 har forældre på barsel ret til en deltidspads på 30 timer om ugen til børn i husstanden.

Tilskud til privatinstitutioner **2023** **2024**

Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 0- 2 år	2023	2024
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	8.827	9.205
Driftstilskud pr. deltidspads 20 timer	3.603	3.757

Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 3-6 år	2023	2024
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	6.187	6.709
Driftstilskud pr. deltidspads 20 timer	2.525	2.738

Tilskud til private børnepassere og pasning af egne børn **2023** **2024**

Tilskud til privat pasning 0 - 2 år pr. måned	2023	2024
Tilskud til privat børnepasning	5.606	6.523
Tilskud til pasning af egne børn	6.478	7.316

Tilskud til privat pasning 3-6 år pr. måned	2023	2024
Tilskud til privat børnepasning	4.362	4.732
Tilskud til pasning af egne børn	4.779	5.176
<i>Forældre kan få tilskud til pasning af egne børn. Tilskuddet til pasning af egne børn må maksimalt udgøre 85 % af den billigste nettodriftsudgift i et dagtilbud i samme aldersgruppe i kommunen. I Haderslev Kommune er besluttet 75 % af nettodriftsudgiften.</i>		
SFO	2023	2024
Heldagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	1.830	1.855
Eftermiddagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	1.480	1.495
Morgenmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	760	785
Takster i juli måned		
Sommerferieordning, betaling pr. uge i ferieperioden	1.150	1.160
Ungdomsklubber	2023	2024
Ungdomsklubber kr. pr. halvår	104	108
<i>Derudover betaling ved deltagelse i aktiviteter afhængig af aktivitet</i>		
Ungdomsskole	2023	2024
Førstehjælp til knallertkørekort	403	420
Jagttegn	806	840
Speedbåds kørekort	800	800
Naturskolen (<i>andre brugere end kommunale folkeskoler</i>) pr. time (<i>mindst 2 timer pr. gang</i>)	546	569
Kommunale specialskoler (inkl. serviceændringer fra 2019)	2023	2024
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1	839	934
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2	1.554	1.648
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 3	1.989	2.008
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 4	2.612	2.667
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1 morgen	114	141
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1 eftermiddag	227	264
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2 morgen	230	269
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2 eftermiddag	615	707
Folkeskoler	2023	2024
Gymnastiksale pr. time.	219	228
Klatrevæg pr. time.	407	424
Leje af borde kr. pr. stk.	50	52
Leje af stole kr. pr. stk.	18	19
Leje af klapstole kr. pr. stk.	7	7
Leje af bænke kr. pr. stk.	33	34
Transport af borde, stole kr. pr. læs	1.840	1.917
Plader/ben kr. pr. stk.	27	28
Faglokaler pr. time	219	228
Andre lokaler pr. time	154	160
Administration og pæd. psyk. undersøgelse af børn på socialpædagogiske opholdssteder	1.601	1.668
Arbejdstime (ej undervisning) pr. lærer i folkeskolen (1.680 dele) kr. pr. t.	326	340
PPR-servicering af børn fra andre kommuner på Louiseskolen og øvrige specialtilbud pr. døgn	56	58
Skolehaller	2023	2024
Leje af skolehal kr. pr. time i tidsrummet 08:00 – 23:00	-	485

Undervisning i IT-kompenserende klasse	2023	2024
Kort kursus (2 uger med 6 elever) pr. elev pr. år	13.291	13.574
Langt kursus (10 uger med 8 elever) pr. elev pr. år (2018= 12 uger m 12 elever)	34.020	34.745
Tilknyttet elev efter kursus pr. år	8.919	9.109

Undervisnings dag i Skaberiet	2023	2024
1 undervisnings dag à 5 t. med max. 30 elever (for ikke kommunale dagtilbud og skoler)	3.820	3.901

Lagoniskolens aula	2023	2024
Aulaleje pr. time indtil kl. 17	188	196
Aulaleje pr. time efter kl. 17	249	259
Større arrangementer første time	344	358
Øvrige timer	236	246
Bistand fra teknisk servicepersonale pr. time	187	195
Leje af køkken pr. gang	442	461

Sønderballe lejrskole	2023	2024
Leje af lejrskole for foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:		
Grundgebyr	1.220	1.271
Grundgebyr for 3 timers arrangement	457	476
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement	152	158
Pr. overnatning	610	636

Leje af lejrskole for andre end foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:		
Grundgebyr 1/5-30/9	1.824	1.901
Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/5-30/9	685	714
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement	228	238
Grundgebyr 1/10-30/4	2.554	2.661
Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/10-30/4	957	997
Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement	319	332
Pr. overnatning	662	690

Kultur- og Fritidsudvalget

(Beløb i kr. i 2024 pl)

Musikskole	2023	2024
Tumlerytmik & Musikalsk Legestue – 1 rate	760	800
Max Musik I & II – 4 rater á 400 kr.	1.520	1.600
Musikklub – 8 rater á 315 kr.	2.400	2.520
Juniormusik - 8 rater á 315 kr.	2.400	2.520
Instrumentalundervisning (individuel) – 8 rater á 650 kr.	4.920	5.200
Holdundervisning 3-6 elever – 8 rater á 350 kr.	-	2.800
SEMUL hold fra januar 2024 – 4 rater á 350 kr.	-	1.400
Sammenspil – uden individuel undervisning – 8 rater á 240 kr.	1.800	1.920
Talentlinje/PerformanceAkademi – 8 rater á 895 kr.	6.800	7.160
Fælles aktiviteter, sammenspil, teori, hørrelære, jam m.m. er inkl. i ovennævnte.		
Voksen instrumentalundervisning over 25 år – 8 rater á 845 kr.	6.400	6.760
Voksenkor – 8 rater á 290 kr.	2.200	2.320
Instrumentleje - 8 rater á 140 kr.	1.040	1.120
Administrationsgebyr pr. elev	85	90
Dagtilbud. Institutioner faktureres	5.200	5.485
Musikklasser. Skoler faktureres:		
Musikklasser: Model A	6.500	6.855
Musikklasser: Model B	7.100	7.485
Musikklasser: Model C	7.700	8.120
Musikklasser: Model D	8.500	8.965
Musikklasser: Model E	9.200	9.700
Musikklasser: Model F	10.000	10.545
Musikklasser. Model for frie skoler	12.500	13.180

Elever over 25 år er ikke omfattet af Statens Kunstfond og Haderslev Kommunes tilskudsordninger, og skal derfor betale forhøjet deltagerbetaling.

Musikskolen råder over nogle instrumenter. Disse kan lejes af musikskolens elever.

Taksterne vedrører skoleåret 2023/2024.

Salg af ydelser (enkelte timer eller hele forløb) vil typisk blive udregnet med den faktiske eller en gennemsnitlig lærerløns udgift inkl. pension, forberedelse, transport m.m.

Salg af undervisningsmateriale, eks. keynote skabeloner til Musikklasser minimum 800 kr. pr. lektion.

Takster for private og kommercielle bruger samt generelle takster fremgår

af nedenstående med følgende undtagelser:

1) Lokaler anvendes vederlagsfrit til folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter

2) Visning på infotavler er vederlagsfrit for folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter

Frøs Arena	2023	2024
Mødelokaler – halvdagsmøder	800	800
Mødelokaler – heldagsmøder	1.400	1.400
Mødelokaler - opstilling af scene	1.100	1.200
Mødelokaler – biografopstilling	1.100	1.200
Kunstgræsbaner	2023	2024
Leje pr. påbegyndt time	1.020	1.040
Haderslev Idrætscenter	2023	2024
Halleje, Dobbelt hal (hal 1 + 2) ved kommercielt arrangement pr. døgn	34.600	35.250
Halleje, Enkelt hal (hal 3) ved kommercielt arrangement pr. døgn (der laves som regel færdige pakked løsninger inkl. forplejning ved kommercielle arr.)	18.300	18.650
Idrætshal (hal 1, 2 eller 3) pr. time	530	540
Service-time	365	380
Mødelokale 1 pr. time (max. 12 pers.)	315	350
Mødelokale 2 pr. time (max. 32 pers.) inkl. projektor	480	500
Mødelokale 3 (IT) pr. time (max. 20 pers.)	520	500
Mødelokale 4 pr. time (max. 50 pers.) inkl. projektor	480	500
Lounge pr. time - begrænset udlejning	1.775	1.800
Udlejning af mobilscene pr. døgn	3.130	3.200
Foreningslokalet	-	350
Stadion og Idrætsanlæg	2023	2024
Leje af atletikstadion pr. time	675	690
Ekstra serviceydelser pr time	365	375
Gram Svømmebad	2023	2024
Enkeltbillet børn	30	30
Enkeltbillet voksne	40	40
10 klipskort børn	240	240
10 klipskort voksne	340	340
Sæsonkort børn	450	450
Sæsonkort voksne	830	830
Sæsonkort familier	1.450	1.450
Kulturhuset Bispen	2023	2024
Bispens mødelokaler m.m.		
Åbn/lukkevagter ved leje af mødelokale udenfor normal åbningstid pr. dag	750	750
Leje af mødelokale pr. time	200	200
Leje af IT-lokale pr. time	200	200
Leje af Multisal/Månen indenfor normal åbningstid pr. time	250	250
Leje af Månen fredag efter kl. 16.00 samt i weekenden pr. dag	3.400	3.400
Leje af øvelokaler - pr. måned – solo	100	100
Leje af øvelokaler - pr. måned – band	300	300

Håndværkeriet

Brugerbetaling pr. dag	40	30
Klippekort - 12 klip til 12 dage	400	300
Årskort - kom så tit du vil	800	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		

Infotavler

Grafisk arbejde – ekskl. moms	400	400
1 uges visning - ekskl. moms	800	800
2 ugers visning - ekskl. moms	1.500	1.500
3 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	7.500	7.500
6 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	10.500	10.500

Schaumanns værksteder (Det nye Træværksted)

Brugerbetaling pr. dag	20	30
12 klip til 12 dage (tidligere 10 turs kort)	160	300
Årskort (kom så tit du vil)	500	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		

Historisk Arkiv**2023** **2024**

Digitale kopier, Digital kopi af film, video, pr. påbegyndt time	455	475
Undersøgelser, Research, undersøgelser	455	475
Slægtsforskning, Slægtsforskning, pr. påbegyndt times forundersøgelse	365	375

Fotografiske billeder til kommercielt formål

Til brug for annoncer, reklamer m.m.	625	650
Til film- og videoproduktion (pr. sek.)	95	100
Digitale billeder til privat brug	100	100

Museum (Ehlers Samlingen/Von Oberbergs Hus)

Entre til et museum – voksne	70	70
Entre til et museum – studerende	40	40
Entre til et museum – gruppe (min. 10 personer), pr. person	50	50

Rundvisning

Rundvisning	425	425
-------------	-----	-----

Kultur og Fritid

Leje af festsalen pr. time	175	180
Leje af øvrige lokaler pr. time	175	180

Folkeskoler (tidligere Børn og Familie)

Overnatning indtil 100 personer	1.720	1.755
Overnatning 101-250 personer	12	13
Overnatning 251 personer og derover	8	9

Fri- og privatskolars brug af svømmehaller, haller m.v.**2023** **2024**

Haderslev Hallens svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.060	1.080
Haderslev Hallen - kl. 08.00-23.00 - pr. time	475	485
Hjortebro svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.060	1.080
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	315	325
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 08.00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	415	425
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	530	540
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	315	325
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 08.00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	420	430
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	530	540
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	315	325
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	530	540
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 20.00-22.00 - pr. time	420	430

Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 - pr. time	265	270
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	315	325
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 15.00-16.00 - pr. time	530	540
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 16.00-21.00 - pr. time	420	430
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-15.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	265	270
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	315	325
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	420	430
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-10.00 og kl. 12.00-14.00 - pr. time	690	705
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 16.00-20.00 - pr. time	530	540
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	160	165
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-15.00 - pr. time	200	205
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-21.00 - pr. time	230	235

Fri- og privatskolers brug af Kulturpakker	2023	2024
Kulturpakker – dans, musik og teater	230	235

Taksterne vedrører skoleåret 2023/2024

Særaftaler med Haderslev Kommune som foreninger gratis kan gøre brug af:

Sted	Bookes via	Bemærkninger
Kulturhus Harmonien	Hotel Harmonien	80 dage årligt. Vilkår for brug af Kulturhus Harmonien fremgår af brugermanual, der fås ved henvendelse til Kultur og Fritid
Tørning Mølle – ”Møllerens hus”	Tørning Mølle	Ubegrænset
Tørning Mølle – ”Aktivitets-laden”	Tørning Mølle	30 dage årligt (max. 5 weekender)
Gøjsels Hus	Sct. George Gilderne	25 dage årligt
Slotsgade 25	Slotsgade 25	Ikke defineret
Fuglsang Lounge, Haderslev Idrætscenter	Haderslev Fodbold-klub	50 dage årligt

Teknik- og Klimaudvalget

(Beløb i kr. i 2024 pl)

Gebyrer på bidragsbillet (momsfri) opkræves en gang årligt fra 2024	2023	2024
Skorstensfejerbidrag. Kommunen opkræver på vegne af skorstensfejerne og tillægger et administrationsgebyr på 5%.		

Rottegebyr. Omkostninger til skadedyrsbekæmpelse opkræves i henhold til gældende bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv.

Jordflytning for boliger, pr. bolig	2	2
-------------------------------------	---	---

Jordflytning (momsfri)	2023	2024
-------------------------------	-------------	-------------

Jordflytning for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktører §18 stk. 5:

-Pr. anmeldelse, grundgebyr	230	230
-Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time	580	630

Anvisning af affald (momsfri)	2023	2024
--------------------------------------	-------------	-------------

Anvisning af affald for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktør § 18 stk. 4;

Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time	580	630
---	-----	-----

Gebyr for vandløbsreguleringssager (momsfri)	2023	2024
I henhold til bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering opkræves et minimumsgebyr pr. sag, herunder for krydsningstilladelser	6.750	7.449
Ved større og komplicerede sager, der kræver megen sagsbehandling inkl. tilsyn, opkræves et højere gebyr med op til max. 2% af anlægsudgiften.	>6.750	>7.449
Åbning af rørlagte vandløb, som har et miljømæssigt formål er frataget gebyr. Det samme gælder krydsning af vandløb med broer, som indgår i stianlæg, hvor der er sikret offentlig adgang.		
Vand, spildevand og affald (inkl. moms)	2023	2024
Takster for vand, spildevand og affald fremgår af det kommunale selskab Provas' hjemmeside www.provas.dk		
Færdselsskader (momsfri)	2023	2024
Administrationsgebyr i fm. erstatningskrav som følge af færdselsskader Pr. sag i alt	970	1.055
Kommerciel servicevejvisning (momsfri)	2023	2024
Pr. skilt	2.100	2.285
Udeservering, stadepladser, torvedage (momsfri)	2023	2024
Udeservering på lejet areal – Gågaden i Haderslev - 4 m2 eller derover pr. m2 pr. halvår	260	280
Udeservering på lejet areal– Gågaden i Haderslev - under 4 m2 pr. halvår	990	1.075
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Gågaden i Haderslev by pr. dag	535	580
Stadepladser – Gågaden i Haderslev pr. dag	535	580
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i Haderslev by - 4 m2 eller derover pr. m ² pr. halvår	120	130
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Øvrige gader i Haderslev by pr. dag	535	580
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i Haderslev by pr. dag	535	580
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i kommunen - 4 m2 eller derover pr. m ² pr. halvår	70	75
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal - Øvrige gader i kommunen pr. dag	535	580
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i kommunen - pr. dag	535	580
Arrangementspladser - Store pladser og parker (Gravene/cirkuspladser/ Damparken/Høttepladsen) pr. dag	990	1.075
Mobilt gadesalg, køretøj under 2,5 m licens pr. måned	740	800
Torvedag - Lejlighedsstadeplads - på torvet på Gravene pr. dag	165	180
Torvedag - Fast plads - på torvet på Gravene pr. m2 pr. halvår pr. torvedag	120	130
Byggesagsbehandling (momsfri)	2023	2024
Simpelt byggeri og konstruktioner, såsom garager, carporte, udhuse, drivhuse og lignende mindre bebyggelser under 50 m2, fast gebyr pr. sag	1.100	-
Øvrige simple konstruktioner, som f.eks. telte, skilte, tribuner, master, legepladser og lignende, fast gebyr pr. sag	1.100	-
Øvrige sagstyper, hvortil der søges byggetilladelse og meddeles ibrugtagningstilladelse, herunder lovliggørelse, dispensation og påbud m.m. Afregnes efter medgået tid, timepris. Hvad angår forhåndsdialog er første time gratis, herefter afregnes efter medgået tid til timepris	800	-
Sekundær bebyggelse, såsom garager, carporte, udhuse, drivhuse og lignende mindre bebyggelser på højst 50 m2, fast gebyr pr. sag	-	1.220
Øvrige sagstyper, herunder byggetilladelser og ibrugtagningstilladelser. Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	-	870
Togkørsel på Skrydstrup-sporet (momsfri)	2023	2024
Infrastrukturafgift pr. transporteret ton gods	1	1

Færgedrift - Aarø overfarten	2023	2024
Personbefordring - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (momsfri)		
Voksne, t/r	25	30
Voksne, 10-turskort	175	200
Voksne, 30 turskort	475	500
Voksne, månedskort	260	275
Voksne, gruppe	15	20
Børn 4-15 år, t/r	12	15
Børn 4-15 år, 10-turskort	60	100
Børn 4-15 år, 30 turskort	160	250
Børn 4-15 år, månedskort	80	130
Børn 4-15, gruppe	5	10
Personbefordring - takster i skolernes sommerferieperiode (momsfri)		
Voksne, t/r	50	55
Voksne, 10-turskort	350	400
Voksne, 30 turskort	950	1.000
Voksne, månedskort	470	500
Voksne, gruppe	30	35
Børn 4-15 år, t/r	22	25
Børn 4-15 år, 10-turskort	160	200
Børn 4-15 år, 30 turskort	470	500
Børn 4-15 år, månedskort	210	260
Børn 4-15, gruppe	15	20
Personbefordring hele året (momsfri)		
Årskort – Helårsbeboere på Aarø	2.300	2.400
Køretøjer - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)		
Cykler og knallerter t/r	-	-
Motorcykler t/r	20	25
Køretøjer t/r	55	60
10-turskort, køretøjer	420	500
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	940	1.050
Køretøjer - takster i skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)		
Cykler, knallerter t/r	-	-
Motorcykler t/r	35	40
Køretøjer t/r	80	85
10-turskort, køretøjer	580	650
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	1.380	1.500
Større køretøjer og gods (inkl. moms)		
Varebiler under 3.500 kg og under 6 m i længde, t/r	14	14
Varebiler under 3.500 kg og over 6 m i længde, t/r	37	39
Køretøjer over 3.500 kg totalvægt t/r, inkl. op til 6 tons gods t/r	57	59
Gods herunder betales pr. ton	10	11
Ekstra sejlads ved akuttifælde (betales af det offentlige) (momsfri)		
Kl. 06.00-18.00 t/r	560	580
Kl. 18.00-06.00 t/r	2.260	2.350
Private ekstra ture sejles kun, hvis det er muligt, og kun efter aftale med færgefarten. Bestilles senest en uge før (momsfri)	2023	2024
Bilfærge ekstratur nat kl. 23.15-02.00, hele året	3.500	3.600
Bilfærge ekstratur dag, skolernes sommerferie	-	2.100
Bilfærge ekstratur dag, udenfor skolernes sommerferie	-	1.200
Brug af Magda 3 til bugsering, begravelse etc. pr. påbegyndt time	1.000	1.000

Bestillingsture kl. 23.15 fra Aarø og kl. 23.30 fra Aarøsund bestilles inden kl. 22 af personer over 18 år (momsfri)

Normal t/r takst pr. tur, dog min. 200 220

Havne og lystbådehavne

	2023	2024
Arealleje pr. år: (inkl. moms)	Marked -spris	Marked -spris

Redskabsrum på Vodhænget

Redskabsrum, stort, årligt	2.275	2.365
Redskabsrum, normalt, årligt	1.900	1.975

Vinteropbevaringsplads (inkl. moms)

Vinteropbevaringsplads for de kommunale pladser Vodhæng og Pakhuskajen er undertaget for gebyrer

Vinteropbevaringsplads for andre:

Perioden 1.september - 30.april 3.000 -

Perioden 1. maj - 31. august 4.500 -

Både på land 1. maj – 30. april for fastliggere 6.500 7.000

*Få pladser, vinteropbevaring på land tildeles af kommunen jf. aftale med havnen.***Faste pladser i Haderslev Havn ekskl. el, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)**

Takst 1 Bådpladser HH1-HH16 2.910 3.000

Takst 2 Bådpladser HH17-HH28 3.125 3.300

Takst 3 Bådpladser HH29-HH45 4.100 4.300

Takst 4 Bådpladser HH46-HH69 5.250 5.500

Takst 5 Bådpladser HH100-HH130 korte og lange både 11.900 -

Takst 5 Bådpladser HH100-HH130 korte både - 8.500

Takst 6 Bådpladser HH100-HH130 lange både - 12.400

Pakhuskajen (Strækning E og F), Kulkajen samt Godskajen (inkl. moms)**Både over 15 m:**

Bådpladser, årligt 11.900 12.400

Bådpladser, månedligt 2.500 2.600

Store både, erhvervsbåde, månedligt 2.800 2.950

Faste pladser i Aarøsund Havn inkl. el 12 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AS210-AS231 2.910 4.200

Takst 2 Bådpladser AS232-AS239 3.500 4.900

Takst 3 Bådpladser AS240-AS251 4.100 5.500

Faste pladser i Aarø Havn inkl. el 7 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AA163-AA172, AA300-AA304 2.910 3.700

Takst 2 Bådpladser AA150-AA152, AA155-AA162 3.500 4.400

Takst 3 Bådpladser AA173-AA206, AA305-AA328 4.100 5.000

Takst 4 Bådpladser AA153-AA154 5.250 6.200

Gæstebåde Haderslev Havn ekskl. el (inkl. moms)

	2023	2024
0 – 9,99 m	145	155
10 - 11,99 m	185	195
12 – 14,99 m	225	235
Over 15 m	450	470

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Honnørkajen, Godskajen og Kulkajen kun for både over 15 meter i længde

Gæstebåde Aarø og Aarøsund Havn inkl. el (inkl. moms)

0 – 9,99 m	145	165
10 - 11,99 m	185	205
12 – 14,99 m	225	245
Over 15 m	450	480

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Haderslev Trafikhavn og Aarøsund Fiskerihavn (inkl. moms)**2023** **2024****Skibsafgifter**

Afgift pr. anløb pr. BT	6	6
Afgift pr. måned pr. BT	28	29
Afgift rute fartøjer pr. anløb pr. BT	18	19

Vareafgifter pr. ton (inkl. moms)

Hovedtaksten	12	12
Konventionelle fisk 2,45 % ved salg i første hånd		
Oprætslaks 0,75 % ved salg i første hånd		

Passager afgifter (inkl. moms)

Pr. døgn	6	6
4-30 anløb pr. uge	13	13
Over 30 anløb pr. uge	23	24

Levering af vand (inkl. moms)

Levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. miljøafgift og målerleje	Dagspris +25%	Dagspris + 25%
Storkunder, levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. afgifter m.v.	Dagspris +25%	Dagspris + 25%
Betjeningsgebyr – Inden for normal arbejdstid pr. gang	320	325
Tillægsgebyr pr. påbegyndt time uden for normal arbejdstid pr. gang	1.100	1.250

Levering af el: (inkl. moms)

El pr. kWh inkl. afgifter	El-pris +25%	El-pris +25 %
Storkunder, levering af el pr. kWh inkl. afgifter	El-pris +25%	El-pris +25 %
Betjeningsgebyr inden for normal arbejdstid pr. gang	320	325
Tillægsgebyr ved levering udover normal arbejdstid pr. gang	1.100	1.250

Senior- og Sundhedsudvalget

(Beløb i kr. i 2024 pl)

Plejecentrene**2023** **2024**

Forplejningspakken pr. måned	3.958	4.093
Forplejningspakke pr dag	131	136
Forplejning aflastningsplads pr. dag	131	136
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask pr. måned	80	98
Servicepakke 3 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	119	135
Servicepakke 4 - Egen bolig ekskl. vinduesvask pr. måned	118	153
Vaskepakke 1 - Inkl. leje og vask af linned, pris pr. måned	290	328
Vaskepakke 2 - Vask i leve/bo miljø, pris pr. måned.	35	33

Madservice i eget hjem**2023** **2024**

Hovedret pr. måltid inkl. udbringning	58	61
Biret pr. måltid	11	11
I alt pr. måltid	69	72

Dagcentre**2023** **2024**

Heldagsforplejning inkl. morgenmad, pris pr. dag	114	117
Heldagsforplejning ekskl. morgenmad, pris pr. dag	92	94
Formiddagsplads – pris pr. dag	72	75
Eftermiddagsplads – pris pr. dag	77	80

Betaling for kørsel til dagcenter pr. tur/retur	44	46
---	----	----

Økonomiudvalget

(Beløb i kr. i 2024 pl)

Rykkergebyrer ved for sen betaling	2023	2024
Rykkergebyr ved udsendelse af rykkerskrivelser	250	250
Rykkergebyr ved regningskrav	100	100

11. Investeringsoversigt

Investeringsoversigt (i mio. kr.)	U/I	2024	2025	2026	2027
Social- og Handicapudvalget					
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	U	3,000	6,500	-	-
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	U	-	0,507	-	-
Børne- og Familieudvalget					
Børnecenter Over Jerstal	U	3,900	-	-	-
Børnecenter Nustrup	U	3,600	8,875	-	-
Ny daginstitution på Thrigesvej	U	15,000	-	-	-
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen - Pavillon	U	-	5,100	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget					
Formidlings- og magasinbygning på Kløvervej 87B	U	5,500	-	-	-
Vojens Idrætshaller - Udskiftning af tag	U	-	0,800	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	U	-	3,000	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	-	0,500	9,500	25,000
Anlægs- og facilitetspulje	U	2,250	2,250	2,250	2,250
Svømmefaciliteter Vojens	U	0,500	8,000	9,850	-
Kapacitetsudnyttelse på boldbaner ved HIC	U	0,700	-	-	-
Vojens Speedway Center – nyt lys	U	2,000	-	-	-
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	U	-	0,350	-	-
Renovering af to omklædningsrum i VBI's klubhus	U	0,850	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget					
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer og pumpestation	U	-	1,200	-	-
Jomfrusti-projektet	U	30,381	32,000	32,250	23,860
Jomfrusti-projektet	I	-	-	-	-27,000
Naturprojekter og øget biodiversitet	U	0,500	0,500	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	U	3,000	3,000	3,000	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	I	-1,000	-1,000	-1,000	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,000	3,000	3,000	3,000
Anlægsprojekt Gram	U	1,000	-	-	-
Flytning af driftsafdelingen	U	5,900	5,900	-	-
Broer og bygværker	U	2,700	3,800	2,700	2,700
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	U	-	0,800	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,400	0,400	0,400	0,400
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	U	1,000	13,000	10,000	7,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	I	-	-3,050	-4,000	-2,000
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Oversvømmelsessikring af Fole	U	1,000	2,000	3,500	-
Haderslev Dam og Fjord	U	1,000	1,000	1,000	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	3,000	5,000	5,000	5,000
Forberedelse til oprensning af Haderslev Fjord	U	0,500	-	-	-
Senior- og Sundhedsudvalget					
Teknisk infrastruktur - ladestandere til elbiler	U	1,500	-	-	-
Opførelse af 16 Ældreboliger på Højmarken i Gram	U	8,278	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram, indtægter	I	-0,600	-	-	-
Servicearealer på Højmarken i Gram, udgifter	U	2,000	-	-	-
Velfærdsteknologi til demensvenlige ældreboliger	U	1,600	-	-	-

Investeringsoversigt (i mio. kr.)	U/I	2024	2025	2026	2027
Velfærdsteknologiske og digitale løsninger	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Økonomiudvalget					
Byudvikling	U	-	3,600	5,700	11,871
Erhvervsjord	U	6,000	6,000	5,000	5,000
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,900	1,900	1,900	1,900
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,400	-1,400	-1,400	-1,400
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,400	1,400	1,400	1,400
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,430	28,300	28,300	28,300
Strukturelle ændringer på borgernære områder	U	-	1,125	10,000	10,000
Udmøntet anlægspulje	U	-	13,000	17,000	28,000
Teknisk reservation Anlæg	U	8,506	-	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget					
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	1,100	2,000	2,500	3,000
Basen – Et oplevelsescenter i Skrydstrup	U	1,000	1,000	2,000	2,000
Aarø Turismeudvikling	U	1,000	4,000	5,000	-
Land- og Byudviklingsudvalget					
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,400	1,400	1,400	1,400
Landdistriktpulje	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Område- og landsbyfornyelse	U	2,600	2,500	2,600	2,600
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	1,000	1,000	1,000	1,000
Skrydstrup Kultur- og Fritidscenter	U	3,000	-	-	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	2,700	4,000	4,000	4,000
Teknisk budget – Nettoanlæg, I alt		165,095	177,257	167,850	143,281
Teknisk budget – Bruttoanlæg, I alt		159,817	182,707	174,250	173,681

Bruttoanlæg er anlægsgudgifter uden udgifter til ældreboliger